alábbis ez történt. Az az igazság, hogy szeretek a többiek ügyeivel foglalkozni. Tervem, hogy tanító- vagy óvónő leszek.

MIT TEGYEN ANIKÓ?

Jelölik vagy választják? A beszélgetésből az derült ki, hogy „ráerőszakolás" helyett a gyerekek választják vezetőjüket. De még a titkos szavazásnál is befolyásolja a végeredményt az ajánló személye. Persze, ez nem lenne baj, ha... Sajnos, olyasmi is előfordul, hogy megváltoztatják az eredményt. Az egyik hetedikes őrsben, ahol több jelölt volt, csodák-csodája, az a fiú győzött, akit a felnőttek javasoltak. Azokat a szavazólapokat, amin nem az ő neve szerepelt, érvénytelennek minősítették azzal, hogy gyűrött, olyan, mintha „reggeliztek" volna rajta. Amikor a csapatvezetőség vizsgálatot indított, a szavazáson részt vett felnőtt azzal érvelt, hogy a gyerekeket irányítani kell, nem lehet rájuk ilyen komoly dolgot bízni, hiszen vagy a barátjukat ajánlják őrsvezetőnek, vagy elhülyéskedik az egészet.

Faragó György
Fotó: Wagner Margit

Érdekelne bennünket, hogy neked mi a véleményed erről? Szeretnénk, ha válaszolnál Anikó kérdésére is. Tanácsaidat, amit a szerkesztőség címére küldj, eljuttatjuk hozzá.

MI VAN A HÁTTÉRBEN?

Az ember általában nem rajong a kötelező dolgokért. Ezért van az, hogy a tankönyvek sem tartoznak a legkedveltebb olvasmányok közé. Pedig olvasni a legtöbben szeretünk, mert ennek révén élményekhez jutunk: részesei lehetünk különös eseményeknek, izgalmas történeteknek, érdekes és fontos személyiségekkel ismerkedhetünk meg, feltárulnak előttünk a világ titkai, bepillanthatunk a sokszor rideg szabályok és törvények hátterébe.

Nos, a Háttér című kiadvány pontosan azért született, hogy felvillantsa a tankönyvekbe sűrített, szigorú tények mögött rejlő történelmi, természeti és tudományos összefüggéseket. Apró mozaikokat abból, hogy hogyan fedezte fel, és ismerte meg az ember a világot, s hogyan igyekezett azt a maga javára alakítani az évezredek folyamán.

A Háttér segítség a tanuláshoz is, szórakoztatóan, sok-sok képpel avat be a múlt, a jelen és — ha lehet — a jövő eseményeibe, embereinek életébe, gondolataiba, küzdelmeibe és örömeibe. Élvezetesen beszél sok mindenről, ami a tananyaghoz kapcsolódik, de az egyes tantárgyak szűk, iskolai kereteibe nem fér bele.

Az előző tanévben a tizenhárom-tizennyolc éves diákok már haszonnal forgathatták ezt az új kiadványt, s éppen a tőlük érkezett jó vélemények nyomán örvendeztetjük meg az 1987/88-as tanévben az ötödikeseket és a hatodikosokat is egy-egy nekik szóló összeállítással.

A tizenegy éveseknek szánt, várhatóan decemberben megjelenő Háttér igen érdekes témákat ígér: hogyan akadtak Rudabányán azokra a csonttöredékekre, amelyekről a tudósok feltételezik, hogy azok az ember és az emberszabású majom közös ősének maradványai? Ki volt „A kis herceg" igazi pilótája? Honnan erednek egyes magyar szólások? Hogyan kezdődött a színjátszás? Milyenek lesznek a világűrben a lakótelepek? Hogyan lesz a tojásból kiscsibe? Valóban nyereg alatt puhították-e a húst az ősmagyarok? Mióta pingpongozunk? De nem sorolom tovább. A többi legyen meglepetés!

A második félévben már a hatodikosok is kézbe vehetik a nekik szánt Háttért. A barlangrajzokról, a több ezer méteres csúcsokra fölmerészkedő hegymászókról, a mérleg történetéről, a híres angol gyepszőnyegről, mesebeli és valóságos kígyókról, háncsból és nádból készülő bútorokról, Mátyás király haláláról és hasonló, izgalmas kérdésekről olvashattok benne.

Természetesen az iskolai, a megyei és a városi könyvtárakban is megtalálhatjátok a Háttért, és jó ha tudjátok, hogy a lap végén rejtvény is szerepel, amelynek megfejtését csak a kötetbe fűzött megfejtési kártyán lehet beküldeni az értékes nyereményekkel kecsegtető sorsolásra. Hogy kinek kedvez a szerencse, azt előre nem lehet tudni, azt azonban igen, hogy aki a Háttért olvassa, máris nyertesnek érezheti magát.

Hutai Katalin

HOL BÚJKÁLSZ,

Alig akad a világon népszerűbb mesehős Robin Hoodnál, a vidám rablónál, aki legényeivel a sherwoodi erdőben élt, és vakmerő kalandjainak se szeri se száma.

Meshős lenne valóban? Ha megkérdeznénk egy angol gyereket, azt hiszem, határozottan megrázná a fejét és azt mondaná: Robin Hood nem kitalált mesehős, ez az ember igenis élt!

No persze, hiszen a legendák általában valóságos történelmi események hatására születnek. Névtelen énekmondók sokasága, maga a nép alkotta meg Robin élettörténetét, amely egyre színesebb, egyre gazdagabb lett, s végül már nem akadt angol földön nála derekabb, roman-

ROBIN ?

tikusabb hős. Robin Hood az egyszerű parasztok védelmezője, aki lesújt a gazdagokra. A szegények minden korban szívesen teremtettek maguknak védelmező hőst, pártatlan bírót, s igazán nehéz, majdnem lehetetlen több száz év múltán kideríteni, hogy a legendás alak mögött találni-e valóságos, hús-vér embert?

Nos hát, élt-e valójában Robin Hood, vagy igazuk lehet azoknak, akik úgy vélik, hogy csupán a képzelet szülötte? Voltak olyan feltevések is, miszerint a legendás név mögött Robert Fitz-Ooth, Huntington grófja rejtőzött, aki 1160 táján született, s miután elherdálta örökségét, törvényen kívül helyezték. Így aztán bújdosásra kényszerült. Mások szerint viszont Robin egy erdész fia, aki gyöngyvirágok között született, s természetes élettere volt az erdő.

Egy biztos, Robin Hood neve először egy 1362-ben íródott epikus költeményben szerepelt, s már ott is a népi énekek hősének neveztetett, ami meglehetősen ködössé teszi a dolgot. Ennek ellenére néhány történész szemrebbenés nélkül bevezette Robin Hoodot a történelembe, pontosan meghatározva születése helyét és idejét.

Thomas Fuller (XVII. sz.) szerint Robin I. Richard uralkodásának idején kópéskodott, egy másik, ugyancsak XVII. századi történész viszont azt állítja, hogy hősünk 1160-ban született a Yorkshire-i grófságban, s a III. Henrik ellen fellázadt főurakat támogatta. A harmadik tudományos feltételezés pedig azt bizonygatja, hogy Robin Hood a III. Edward elleni 1322-es felkelésben tűnt fel. Állításaikat persze nem tudták komoly bizonyítékokkal alátámasztani, hiszen ők is csak a legendákból rakták össze elméleteiket. A legendákból, melyekre a múló évek folyamán újabb és újabb adatok és események rakódtak, míg egy szép napon Robin már nem egyedül bújdosott az erdőben, „megszülettek" a cimborái; Little John, Tuck barát és a többiek. A szilaj fenegyerekek híre bejárta egész Angliát. Különösen a papok boszszankodtak miattuk sokat, mert kifosztották a zsíros apátságokat, a teli kincstárakat, és a zsákmányt odaadták a szegényeknek.

A nép hálásan és lelkesen dicsőítette a vidám Robint, és évszázadok múltán sem akart tudomásul venni olyan feltételezéseket, hogy a sherwoodi erdő hőse csupán a képzelet szülötte lenne.

Robin Hood egyre életerősebb lett, s egy szép napon a balladák sejtelmes világából átlépett az irodalomba. Alexander Dumas két könyvet is írt a rablók fejedelméről, és Walter Scottnak, a történelmi regény atyjának sem kerülte el a figyelmét a népi hős. Az irodalomból hamarosan továbblépett, s a modern időkben a mozifilmek egyik legnépszerűbb sztárja lett. Persze, ezek mind felfújt üzleti dolgok, Robin Hood igazi otthona az angol nép hagyományőrző szíve.

Az évszázadok folyamán Robin alakja összefonódott az úgynevezett május-ünneppel is. A fiatalok kivonultak az erdőbe, és dallal-tánccal emlékeztek meg a népi hősről. Napjainkra Robin Hood ünnepe valóságos fesztiválformát öltött. A látványos eseményt a Nottingham környéki erdőben tartják. A programban a középkori Anglia hangulatát, képeit idéző műsorszámok szerepelnek: lovagi torna, sólymászat, íjászverseny . . .

Az idegenvezetők a nottinghami várhoz vezetik a látogatót, s büszkén mutogatnak; az ott Robin Hood zöld rétje, középen áll az emlékműve, itt a falakon ez a négy dombormű pedig Robin pajtás legnépszerűbb kalandjait ábrázolja. Ha innen elindulunk észak felé, hamarosan odaérünk Robin Hood híres tölgyfájához, amely a balladák szerint „mindössze" másfél ezer éves. Az idegenvezetők minden kétséget kizáróan állítják, hogy a hatalmas fa óriási lombkoronájában bújtak el Robinék a nottinghami városbíró elől.

Élt-e hát a vidám rabló? Természetesen élt, és él ma is. A ködös balladákból kiemelte és egyre pontosította életrajzát az idő. Született, megházasodott, hőstetteket hajtott végre, és meghalt.

Robin Hood sírjának — éppúgy, mint születésének — helye ismeretlen.

Itt ki is tehetnénk a pontot, ha egy újabb könyv lapjain nem tűnt volna fel valamiféle ellenérv. „Vagy kétszáz évvel ezelőtt Nottingham környékén a kubikusok munka közben emberi csontokra bukkantak, hat egymás mellé temetett csontváz feküdt a földben. A lelet híre villámgyorsan bejárta az egész környéket. Kiknek a maradványai ezek? — kérdezték a helybéliek. Találgatásaikra sajátos magyarázatot adott egy korabeli újság: a hat csontváz, az a hat erdész, akiket Robin Hood annak idején megölt. Mindenki örömmel fogadta és hitte ezt az állítást, hiszen ismerték a balladákból, hogy öt évszázaddal azelőtt ezen a vidéken lovagolt át Robin Hood, Nottinghamba igyekezvén, hogy részt vegyen az íjászversenyen. Útjában megállította a király hat erdésze, és csúfolódni kezdtek vele: te akarsz jeleskedni egy olyan versenyen, amelyen a király is részt vesz? — ugratták, mire Robin fogadást kötött velük, hogy száz láb távolságból eltalálja a célt. A fogadást megnyerte, ám a király erdészei ahelyett, hogy kifizették volna a nyereményt, megfenyegették hősünket. Több se kellett Robin Hoodnak, dühében lenyilazta őket. Így mondja az ősi ballada, s igazát mintha csak igazolni akarná az idő, fél évezred múlva hat egymás mellé temetett csontvázat találnak a kubikusok.

Bizonyíték ez? Vannak, akik elfogadják annak, s vannak akik továbbra is csak mosolyognak hitetlenül. Melyik oldalra álljunk? Én a valóságos Robin Hood mellett szavazok. Mivel a választás lehetősége nyitott (és úgy tűnik, az is marad), magam dönthetem el, hogy létezett-e a sherwoodi erdő hőse. Számomra igen, mert én is azok közé tartozom, akik jobban szeretnek hinni, mint nem hinni.

Te hogy vagy ezzel? . . .

Magyar Katalin

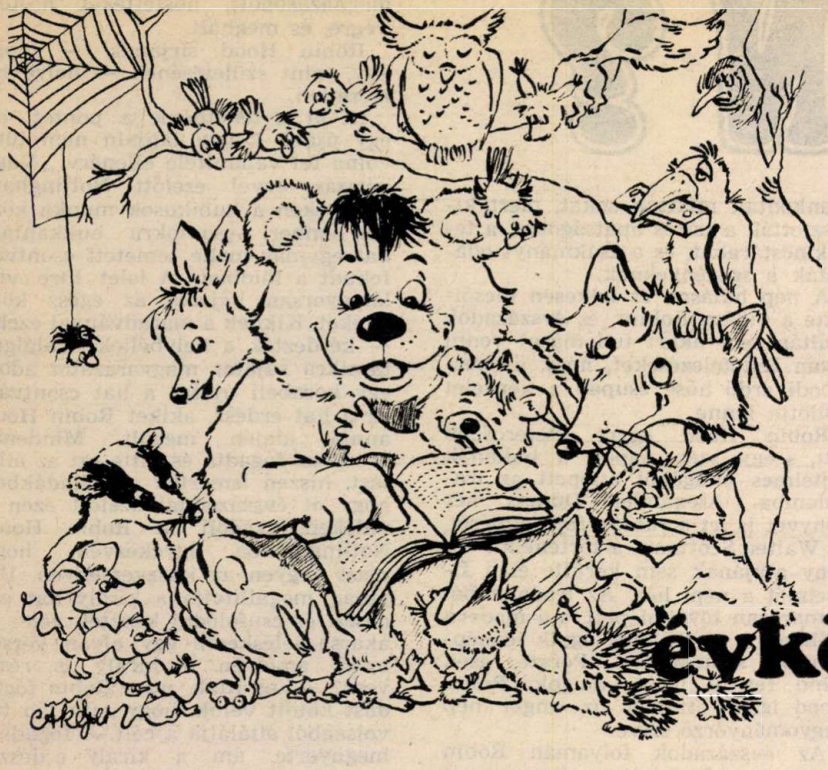

ÓVODÁSOK, KISISKOLÁSOK, FIGYELEM!

MESÉK, FEJTÖRŐK, 50 OLDAL REJTVÉNY TALÁLHATÓ A MOST MEGJELENT

MISA évkönyv – BEN

KAPHATÓ AZ ÚJSÁG-ÁRUSOKNÁL.

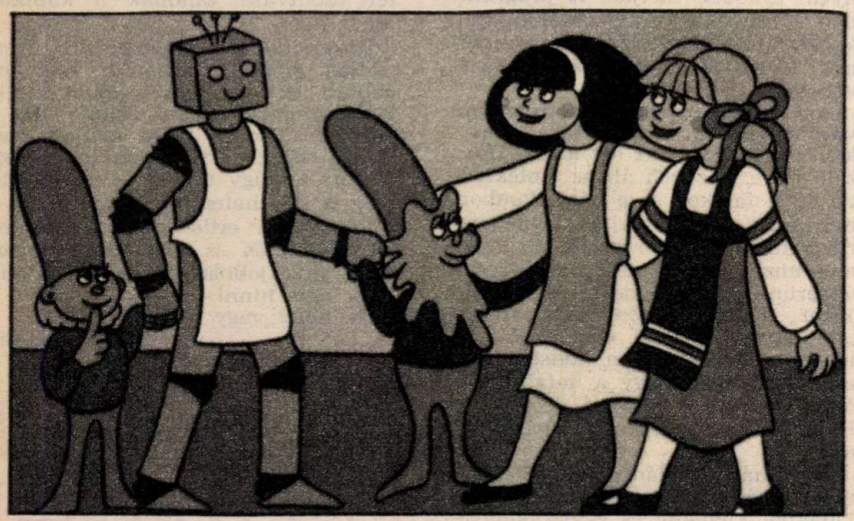

Boszorkány-birodalomban minden másképp történik, mint a mesében. Hamupipőkének Tudor háztartási robotot barkácsol, a farkas inkább tévét néz, minthogy felfalja Piroskát, az óriásból Hüvelyk Matyi lesz, a macska pedig bújócskát játszik az egerekkel. A képregény kiválóan alkalmas az orosz nyelv iskolai anyagának gyakorlására is.

A könyv megjelenésével egyidejűleg sugározza majd az Iskolatelevízió – azonos címmel – a kiadvány anyagát is jelentő nyelvlecke-sorozatot.

A kisiskolások nézegetés, olvasás közben – a magyar nyelv használata nélkül is – megtanulják egy-egy szó, kifejezés értelmét, használatát. Minden oldalpárnyi történet végén szótár van, amelyben a negyedikes, ötödikes tananyagban nem található, de a tanultak gyakorlásához használható szavak és kifejezések találhatók.

FORTOCSKA!

Képregény az általános iskolák 4–5-es tanulóinak az orosz nyelv gyakorlásához.

Megvásárolható szeptember elejétől minden könyvesboltban!

Azok, akik a Budapest V., Szent István tér 4. szám alatt vásárolják, vagy rendelik meg a könyvet október 15-ig, kivágható ceruzatartót kapnak ajándékba, és külön meglepetésben is részesülnek.

Várunk benneteket!

Széchenyi István Könyvesbolt
Budapest, Szent István tér 4. 1054.

Ilyen nincs!

Összeállította: Cser Gábor

A kijelentéssel persze csinján kell bánni, amennyiben a természetben előforduló jelenségekről beszélünk, mert a kutatókat napjainkban is érik meglepetések. Az összeállításunkban szereplő híreket azonban lapzártáig szerencsére senki sem erősítette meg.

Búzával keresztezett gázlómadár. Előnye, hogy a belőle készült pecsenyéhez rögtön megsüthető a foszlós kalács, ráadásul a jószág önmaga gondoskodik saját ellátásáról. Tudniillik akkor sem kopik fel az álla, ha a halak ügyesebben úsznak, mint ahogy ő gázol. Egyszerűen lecsipegeti a nyakán található magvakat.

Oltögető gölödin. A halfaj tulajdonképpen alfaj, a gölödinek rendjének egyik sajátságos mutációja. Egyik távoli ősük oldalát egy szép napon horog sebezte fel, amelyet dolgos élete párja kezdetleges öltésekkel ugyan, de összevarrt. A tevékenység nemzedékről nemzedékre öröklődött, és napjainkra valóságos mentőszolgálat fejlődött ki. Képünkön egy mentőorvos válogat a tűpámába szúrt sebésztűk között.

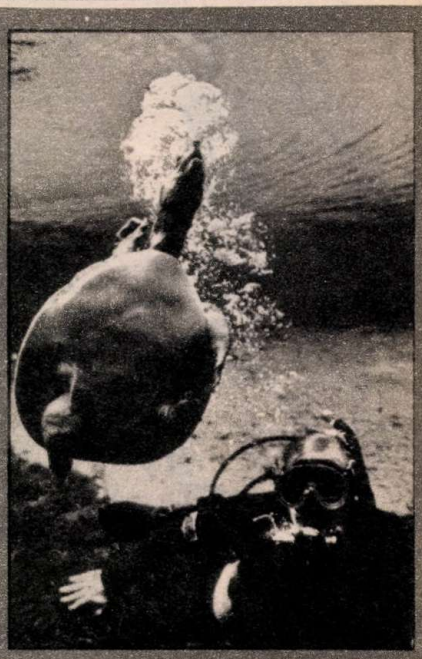

Irányjelző, vagy böffentő teknős. A felkapott tengerparti üdülőhelyek nélkülözhetetlen szolgáltatása. Amennyiben a tapasztalatlan könnyűbúvár eltéved vagy fogytán van az oxigénje, csak melléúszik, és böffent. A felszabaduló légbuborékok csalhatatlanul jelzik a felszín felé vezető utat.

Kempingpókok. A vízalatti világ felderítésén munkálkodó tudósok hasznos segítőtársai. Csővázas székek, asztalok, heverők hajtogathatók belőlük, amelyeken a vízalatti világ felfedezésében megfáradt tudósok kifújhatják magukat. Képünkön egy értekezlet székeit rakják sorba.

Földrengésjelző-tárlat. A görög Hatarasz Tisztaszesz találmánya a Föld legapróbb rezdüléseit is azonnal jelzi. Működése roppant egyszerű. A rigorózus aprólékossággal egymásra rakott kövek közül ugyanis néhány okvetlenül leesik, ha megmozdul a föld. És persze akkor is, ha erősebben fúj a szél. Ebben az esetben viszont azt jelzi, hogy erősebben fúj a szél.

GÖRÖG JÚLIA RAJZA

MIT HOZ AZ ESTI SZÉL?

A Magyar Újságírók Országos Szövetsége meseíró pályázatot hirdetett a honi újságírók gyerekei számára. Mi most közreadjuk azt a művet, mely a legjobban tetszett a zsűrinek. Szó, ami szó, nekünk is tetszik. És neked?

Timi az ablaknál ült, és szomorúan nézte a ragyogó napsütésben fürdő tájat. A kert ébredezett. Vidáman csiripeltek a madarak, és ahogy a könnyű szélben hajladoztak a fák ágai, úgy tűnt, mintha a hosszú éjszaka után most nyújtózkodnának, ébredeznének. Ráadásul ez volt a nyári szünet első napja, így aztán mi oka lenne az embernek a szomorúságra? De nehogy eszünkbe jusson ezt megkérdezni Timitől, mert abban a szempillantásban sírva fakadna.

Hogy mi a baj? Könnyű válaszolni, de nehéz megmagyarázni. Timinek ugyanis nincs barátnője. De miért nincs? Csúnya? Nem csúnya. Bár duci egy kicsit, de Anyu cipőjében, a sárga pettyes fehér ruhában még a tükör előtt is jól mutat. Rossz a természete? Nem rossz. Tulajdonképpen Timi kedves kislány, a suliban szeretik az osztálytársai. Csakhogy az iskola messze van, és az osztálytársak is.

Timiék háza nagyon öreg és rejtélyes, a nemrég meghalt nagybátyjáéktól, apu testvérétől örökölték. A kislány szülei egy egészen keveset gondolkoztak, osztottak, szoroztak, és végül elköltöztek a zajos, gyorsan épülő, és egyre barátságtalanabb lakótelepről ebbe a csendes házba. Nem volt rossz elgondolás, hiszen a

kocsival a munkahelyükre és az iskolába is gyorsan eljutottak. Szóval úgy tűnt, hogy minden rendben van, de egy picurka részletet mégis figyelmen kívül hagytak. Ezen az új helyen ugyanis főleg idős emberek laktak, gyerekek meg szinte egyáltalán nem. Így aztán most, amikor szülei egész nap távol voltak, Timi nagyon magányosnak érezte, sőt sajnálta magát.

Sóhajtott, és bánatosan elfordult az ablaktól. Hasra feküdt a heverőn, és folytatta a reggel elkezdett könyvet. A regény érdekes volt, teljesen lefoglalta. Nem vette észre, hogy odakint besötétedett az ég, és elhallgattak a madarak. Vészt jósló csönd a telepedett a kertre. Mire felnézett, már sötétszürke volt az ég. Egyre erősödött a szél, kísértetiesen lebegtette a fehér függönyöket a fülledt levegőjű, félhomályos szobában. A falakra különös árnyak vetődtek, és Timi lassan félni kezdett.

Nagyot dörrent az ég, és vakítóan villámlott. Nagy cseppekben megeredt az eső. A viharos szél vadul csapkodta az emeleti zsalugátert. Timi becsukta az ablakot, és orrát az üveghez nyomva, kinézett a kertbe. Hajladoztak és recsegtek a fák, mintha súlyos teher nyomná őket. Tépett leveleket sodort a szél.

— Ó! — mondta hangosan és ijedten, amikor észrevette, hogy az ősrégi szerszámos kamra ajtaja kinyílt. Ezt a rozzant, korhadt deszkából épült házikót még apu sem fedezte fel belülről, tegnap hümmögve állapította meg, hogy a rozsdás zárat már nem lehet kinyitni, csak felfeszíteni.

— Ezt megnézem — mondta halkan Timi. Felkapta a székre dobott kardigánt, aztán hirtelen megtorpant, s aggodalmasan pillantott az alacsonyan gomolygó esőfelhőkre. Megvonta a vállát, és kilépett a zivatarba. Villámlott, dörgött, de Timi csak futott az eső áztatta, vizes füvön. A szerszámoskamra ajtaja lengett a szélben, és bánatosan nyikorgott.

A kamrában porszagú, meleg félhomály fogadta. A mennyezet gerendáiról rongyos pókhálók lógtak, s most a nyitott ajtón benyomakodó szélben könnyedén lebegtek. A zuhogó eső kopogott a suffni tetején, de így sem tudta elnyomni a cincogóan vékony, halk beszélgetést.

— Tudod, Pat, nincs igazad!

— Miért? Hiszen egyedül van, nem?

— Akkor sem!

— Akárhányszor láthatott minket...

— Láthatott, de sosem vett észre — mondta a hangocska, amely a másiknál csak annyival volt mélyebb, mint amikor egy méhecske megfázik.

— Hé! — mondta valami miatt suttogva Timi. — Ki a csuda beszél itt?

— Mi! — mondták a hangok kórusban.

— De kik? És hol vagytok?!

— Itt, a kosár alatt.

— Hol? — Timi tanácstalanul körülnézett, aztán elképedve felkiáltott. — Nahát! Milyen picik! De... egyáltalán, kik vagytok?

— Mit gondolsz? — kuncogott a náthás hangú méhecske.

— Hát... Valami törpefélék?

— Nem. A törpék kinnrekedtek az eperfa odvában. Talán nem áztak el szegények... Mi manók vagyunk.

— Manók... — ismételte Timi. — De az, hogy lehet... Miért nem láttalak eddig benneteket? Mindig itt voltatok?

— Persze! Mindig. Már akkor is, amikor Károly bácsi itt lakott, akkor is, amikor elment, és amikor ti jöttetek.

— Károly bácsi?... Milyen Károly...? Jaj! Ti nem is tudjátok, hogy a nagybátyám meghalt?

— Nagyszerű! Hát ez igazán nagyszerű! — ujjongott a vékonyabb hangú manó.

— Hogy mondhatsz ilyet?! — kérdezte felháborodva Timi. — Az ember annak nem örül, ha meghal valaki!

— Miért? Hiszen manó lett belőle! Az is lehet, hogy itt van valamelyik környékbeli manócsaládban... Még te is találkozhatsz vele.

— Manó? — kérdezte csodálkozva Timi. — Aki meghal, abból manó lesz?

— Nem — válaszolta a mélyebb hangú. — Azért mindenkiből nem lesz manó. Akad olyan, akiből...

— ...törpe lesz — vágott közbe Timi.

— Dehogy. A törpék egymás között házasodnak, és gyerekeik is születnek. Ha egy törpe meghal, abból virág lesz...

— ...Vagy méhecske — tette hozzá a vékonyabb hangú.

— És manó? A manókkal hogy van ez? — kérdezte Timi.

— Majd egyszer elmeséljük — mondta a mélyebb hangú manó. — Még nagyon sok mindent kell elmesélnünk.

— Például azt is, hogy miért nem vettelek eddig észre benneteket?

— Azt is. De mi láttunk téged. Legtöbbször az orgonabokor környékén találunk magunknak munkát. De ilyen cudar időben még a tutyát sem engedik ki.

— Kutyát — igazította ki Timi.

— Tutyát. Így hívják a törpekutyát.

Timi nevetett, aztán hirtelen felfigyelt egy újabb hangra. És látta a törpét is, ahogy csuromvizesen és ízesen káromkodva betipegett az ajtón.

— Már megint megtámadtak a zümmögők! — méltatlankodott, és vizes sapkáját a lábszárához csapkodta. — Idáig nyargaltam, és ráadásul meg is áztam. Szia, Timi!... Mi?! Hogy kerülsz ide?

— Egyszerűen bejött — mondta a mélyebb hangú manó. — Aztán beszélgettünk. Még meg is nevettettük.

— Hát ezt hogyan csináltátok, Pat? Megnevettetni a Szomorúszeműt, nem lehetett könnyű.

— Így hívtok engem, manócskák? Szomorúszeműnek?

— Hiszen mindig szomorú a szemed. Rossz nézni, hogy amikor a törpék és mi manók szinte szétrepedünk a nevetéstől, te csak álldogálsz, és nézel azzal a nagy, kék szemeddel. Miért? Miért szomorú a szemed?

— Mindig egyedül vagyok. Nektek jó, hiszen sokan vagytok, és egész nap vidámak, de... nekem nincsenek barátaim.

— Látod, Dal, én mindig mondtam, hogy beszélni kell vele! Hiába beszéltünk a virágokkal...

— Kikkel?

— A virágokkal és a madarakkal. Mind neked nyílt, és neked csiripelt. Nem vetted észre?

— Nem, Pat. Én sajnáltam magam. És arra sem gondoltam, hogy ami körülöttem van, az lát és érez.

Lassan a többi manó is megjött, de közben törpék is érkeztek. Mind örült Timinek, de valahogy természetesnek vették, hogy a kislány közöttük van. Ami persze érthető, hiszen nap mint nap látták a kertben. Timi boldog volt, akár az álmaiban. Csak attól félt, hogy most is álmodik, és anyu mindjárt bejön, hogy megrázza a vállát. De semmi ilyesmi nem történt. Timi levette a kardigánját, és a törpék meg a manók belebújtak, hogy melegedjenek.

Az eső már nem dobolt a fejük felett, és a sufni résein melengető napsugár kukucskált be. Végetért a nyári zápor, a felhőket továbbfújta a szél. Timi kinézett a kertbe, és úgy érezte: futnia, kacagnia kell. Szedelőzködtek a manók is, várt rájuk a kert, még volt dolguk naplementéig. Timi hozzájuk igazítva lépteit utánuk ballagott. Beszívta a nedves öld illatát, lába vizes lett a fűtől, de nem bánta. Barátokra talált, nem is egyre, hanem sokra.

*

Amikor a szülei hazajöttek, nem találták a lakásban. Keresni kezdték. Akit megtaláltak, az már nem ugyanaz a kislány volt, akit reggel otthon hagytak. Arca kipirosodott, szeme csillogott, haja kócos volt, és a szája szüntelen nevetésre állt.

— Érdekes, hogy megváltozott ez a gyerek — mondta anyu.

— Igen — bólintott elgondolkozva apu, s figyelmesen nézte a lányát.

Azt azonban már ő sem látta, hogy Timi kilépett a teraszra, és elköszönt a kerttől. Ha valaki gondosan fülelt, hallhatta, hogy sok kis „jóéjszakátot" hoz az esti szél.

Bencsik Réka
Budaörs — Kamaraerdő

Szeretetről, csúfolódásról, barátságról

BIZALOMMAL

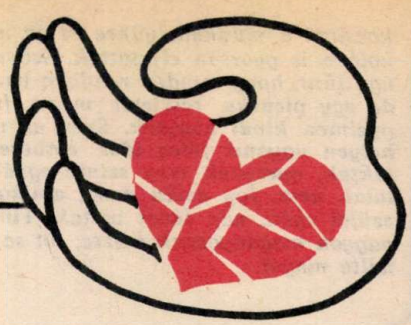

Kis gyerek — kis gond, tartja a nem éppen bölcs mondás. Hiszen elég csupán elővenni lapunk ifjabb (10-12 éves) olvasóinak leveleit, hogy belássuk: minden korosztálynak megvannak a maga sorskérdései. S amikor az ember még kicsi, talán még nehezebben birkózik ezekkel a terhekkel . . .

BIZALOMMAL — „Nem tudom, tudsz-e tanácsot adni. Az osztálytársaim nem szeretnek. Anyukámék azt mondják, azért, mert szép vagyok. Nem tudom, mit tegyek, kérlek, segíts!"

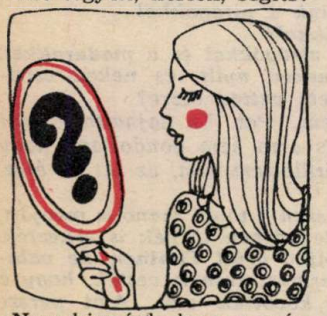

Nem hinnénk, hogy a szépség alapot adna arra, hogy ne szeressenek. (Bár ha az osztálytársak lányok, akkor az irigységet természetesen nem zárhatjuk ki . . .) Túlságosan szűkszavú a leveled, így nem tudjuk, miből is áll a „nem szeretés". S abban sem vagyunk biztosak, nem te magad beszéled-e be magadnak társaid elhúzódását. Figyeld egy időn át magatartásodat, s azt, hogy mikor elutasítók társaid veled szemben. Ha fölfedezel magadban javítanivalót, úgy próbálj meg változtatni. Ha pedig továbbra sem leled viselkedésük okát, nyugodtan nézz szembe velük, és kérdezd meg tőlük, mi bajuk van veled. Lehet, hogy szeretni továbbra sem fognak, de bátorságodat el kell ismerniök!

AKÁC — „Hatodik osztályos vagyok, ötödiktől járok városi iskolába. Öten mentünk oda, köztük a barátnőm is. Most is jó kapcsolatban vagyunk, de ő sajnos kétszínű, és rólam gyakran mond valótlan dolgokat. Ezért maradt szívemben egy tüske. Most egy másik lánnyal kezdtem barátkozni, de csalódtam, mert egy kis titkot árultam el neki, és ő azonnal kifecsegte. Én nem tudom, más hogy van vele, de szerintem a barátság »szent« dolog. Én nagyon nehezen szerzek barátokat, nem tudom, miért. Talán bennem van a hiba?" Megértjük azt a kis tüskét, és nem is vigasznak szánjuk, de tapasztalatunk, hogy a lányok egy kis pletykáért könnyen kiadják barátnőjüket. A fiúk esetében erősebb kötelék a becsület, és sok lány említi: a fiúk között megbízhatóbb barátra talált, mint a lányoknál. Ez azonban nem azt jelenti, hogy ne kereshetnél leány barátokat. Hiszen maga a keresgélés — és az aközben szerzett ismeret, még ha oly keserű is, mint a leveledben leírtak — fölkészít a barátságokra. Talán nem is baj, hogy nehezebben barátkozol, mint a többség. Az is lehet, hogy a te keményebben megküzdött barátságod tartósabb!

D. A. — „Tisztelt Szerkesztőség! A Pajtás Bizalommal című rovatában azt olvastam, hogy egy 12 éves gyerek nem lehet szerelmes. Ezen nagyon megbotránkoztam. Nem hiszem el, hogy egy 12 éves gyerek nem lehet szerelmes. Egy

fiú és egy lány között nem csupán barátság jöhet létre. Nem tudom, miért írnak ilyen meggondolatlanul! Túl kicsi hozzá, ez hülyeség." Meglehet, nem fogalmaztunk pontosan. Sosem vitattuk a szerelemnek, mint érzésnek a létezését, csupán gyakorlati megnyilvánulásait (annak is meggondolatlan, s a szerelmet a szexualitással azonosító voltát) tartottuk — tartjuk — korainak a tizenéveseknél. Veled együtt valljuk: ez a legnemesebb érzelem nincs korhoz kötve!

FEMINA — Az, hogy valakit a vezetéknevén szólítanak, nem biztos, hogy sértő dolog. Ha a név mellé gúnyos pillantások, megjegyzések társulnak, az bizony akár bántó is lehet, miként te is írod. Nem könnyű elviselni egy közösség csúfolódását. Kivált, ha egy-egy osztály „rászáll" valakire. Ne hagyd, hogy tanulmányi eredmé-

nyed emiatt romoljon. Legyél te megértőbb —tudjuk, ez nagyon nehéz! —, és úgy könyveld el magadban a többiek viselkedését, mint buta és meggondolatlan cselekedetet. Ha lehet, légy egy kicsit közömbösebb, s ha nem látják rajtad a bántódás jelét, ha nem „ugrasz", előbb-utóbb leszállnak rólad. (Csak sajnos, keresnek más „áldozatot".) Te azzal lehetsz hű magadhoz, ha ebben a csúf játékban nem tartasz velük.

FELE-BARÁTNŐM — Nem lehet, hogy az a híres-nevezetes őrs többet foglalkozik a kelleténél a „kibírhatatlan lánnyal"? Hogy éppen ez ad lovat alá, és ettől követel többet magának? Ne hagyjátok, hogy terrorizáljon benneteket, ám keressétek meg az ő helyét is közösségetek munkájában. Okoskodását, buzgó intézkedéseit éppen úgy szerelhetitek le, ha feladatot adtok neki, s akkor majd helyetettek (és a fiúk helyett) azzal törődik.

REMÉNYTELEN — Miért lenne az? Ha egy ötödikes már második óta szeret egy fiút, és már együtt is tanultak, és a fiú sok ötöst kapott, és még azt is elmondta, hogy nagyon szeret, akkor egyáltalán nem reménytelen a dolog. Igaz, a távolság most egy kicsit megnehezíti a kapcsolatot, amiből még egy nagyon szép barátság is lehet.

NEHÉZ SZÓ — Mi választottuk a jeligét, de reméljük, így is magára ismer az a hatodik osztályos lány, aki a dadogásról panaszkodott. Mi nem is azt tartjuk gondnak, hogy egy-egy szót nehezen ejtesz ki, hanem hogy szégyenedben már nem szólalsz meg. Ez olyan beidegződéssé válhat, ami később nehezen javítható. Az egyik teendőd, bármennyire nehéznek is tűnik, tanáraid előtt vállald, hogy nehezen mondod ki a szavakat. Ne félj akár hibásan is megszólalni, ha értelmes emberek vesznek körül, nem nevetnek ki! Másrészt, próbáld magad javítani beszédedet, ha kell, ehhez kérd szakorvos segítségét. (Ha elküldöd címedet, megírjuk, hova fordulhatsz.) A legfontosabb, ne félj a hibásan kimondott szótól! Lassú és alapos munkával beszéded javulni fog, és feloldódik a most benned lévő görcs is.

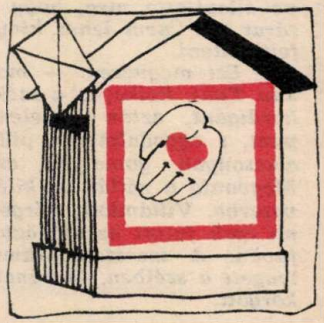

Várjuk leveleiteket. Címünk: Budapest, Jászai Mari tér 5. 1397. A borítékra írjatok nevet és címet vagy jeligét, és azt: Bizalommal.

VASÉRT, VASGYÚRÓ VERSENY

EREDMÉNYHIRDETÉS

A Pajtás 87/18., 87/19. számában megjelent VASÉRT Vasgyúró verseny nyertesei:

Augusztusban egy hétig a Balaton partján, a VASÉRT üdülőben nyaraltak: Cseh Nóra, Balassagyarmat; Doleschall Dóra, Budapest; Gálik Péter, Szeghalom; Jámbor Kornélia, Budaest; Kovács Gréta, Újtikos; Nyerges Szilvia, Budapest; Péni Tamás, Maglód; Puskár Anikó, Debrecen; Sütő Erzsébet, Aranyosapáti; Szakály Judit, Szombathely.

Értékes tárgynyereményt kaptak: Berkes Fatime, Ózd; Gáspár Mihály, Vásárosnamény; Graf Orsolya, Pécs; Hajdú Csilla, Váncsod; Kóczián Judit, Jászszentandrás; Kovács Zoltán, Budapest; Nevelőotthon 2-es csoportja, Battonya; Polczer Edina, Székesfehérvár; Szabó Gábor, Heves; Szkupi Erika, Kaba.

A nyereményeket a VASÉRT postán küldte el.

Következő számunkban közöljük az 1987/88-as egyéni pályázat feladatait!

– AKI HALLJA, ADJA ÁT!

A Magyar Rádió Riporterőrse felvételt hirdet 11—12 évesek részére. Mindenre kíváncsi, jól beszélő riporterjelöltek jelentkezését várjuk 1987. szeptember 30-ig. A jelentkezők közül felvételi beszélgetés alapján választjuk ki azokat, akik részt vehetnek majd riportok készítésében, műsorok összeállításában. Jelentkezés levélben, rövid bemutatkozással.

Címünk: Magyar Rádió Ifjúsági Főosztály, Riporterőrs Budapest, Bródy Sándor u. 5—7. 1800.

KEDVES VASÉRT!

Köszönöm, hogy a VASÉRT 40. születésnapjára rendezett VASGYÚRÓ versenyben részt vehetnek a Pajtás olvasói is. Mint én is, több gyerek is akarta a GYERMEKEK A GYERMEKEKÉRT című akciót segíteni, és hozzájárulni ahhoz, hogy ez az akció jól sikerüljön. Szerintem minden gyerek ahogy tud, segít a rászorultakon. Én ezt a VASGYÚRÓT tudtam elkészíteni. Szerintem nem az számít, hogy milyen ez a kis tárgy, hanem az, hogy mennyi gyerek küldte be a pályázatát, mert érezték, hogy most rájuk számítanak az emberek. Ezek a gyerekek nem a kezükkel készítették ezeket a VASGYÚRÓKAT, hanem a szívükkel. Én így éreztem, mikor fölragasztottam ennek a babának a fejét. Nem arra gondoltam, hogy milyen jó lesz a Balatonon, ha nyerek, hanem arra, hogy én is segíthetek a gyerekeken.

Graf Orsolya, 12 éves
Pécs, György u. 23. 7625

Kamasz magazin '87

A Kamasz Nyár magazinban megjelent Rejtvényparádé nyertesei:

Bruzsa Péter, Kelemen Beáta, Kovács Dorottya, Pap Szász Pálma, Retkes Attila, Tüdős Klára, Budapest; Besenyei István, Ózd; Csukárdi Sándor, Pápa; Darida Andrea, Csorvás; Deres Mónika, Miskolc-Tapolca; Erdélyi Zsolt, Eger; Fehér József, Baja; Földesi Éva, Pánd; Gazdag Adél, Kadarkút; Gáspár Frigyes, Mezőkövesd; Gulyás László, Jászladány; Horváth Anita, Tatabánya; Kiss Nikoletta, Székesfehérvár; Kiss Róbert, Kaposvár; Kovács Enikő Virág, Szeged; Kucsera Zsolt, Makó; Mihályi Attila, Arló; Nagy Judit, Kaposvár; Sipos Andrea, Sárszentmihály; Sipos Andrea, Tiszacsege; Somogyi Krisztina, Ajka; Takács Andrea, Kaposvár; Tóth Péter, Tamási; Varga Zsolt, Hódmezővásárhely; Veres Andrea, Miskolc.

A jutalmakat postán küldjük el.

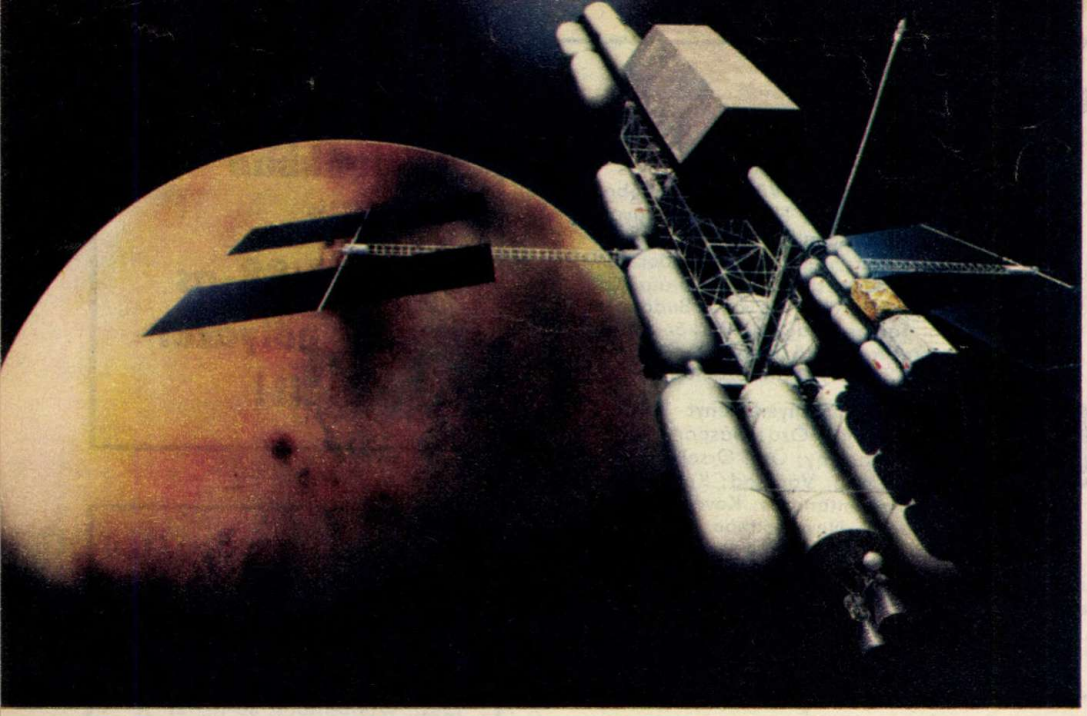

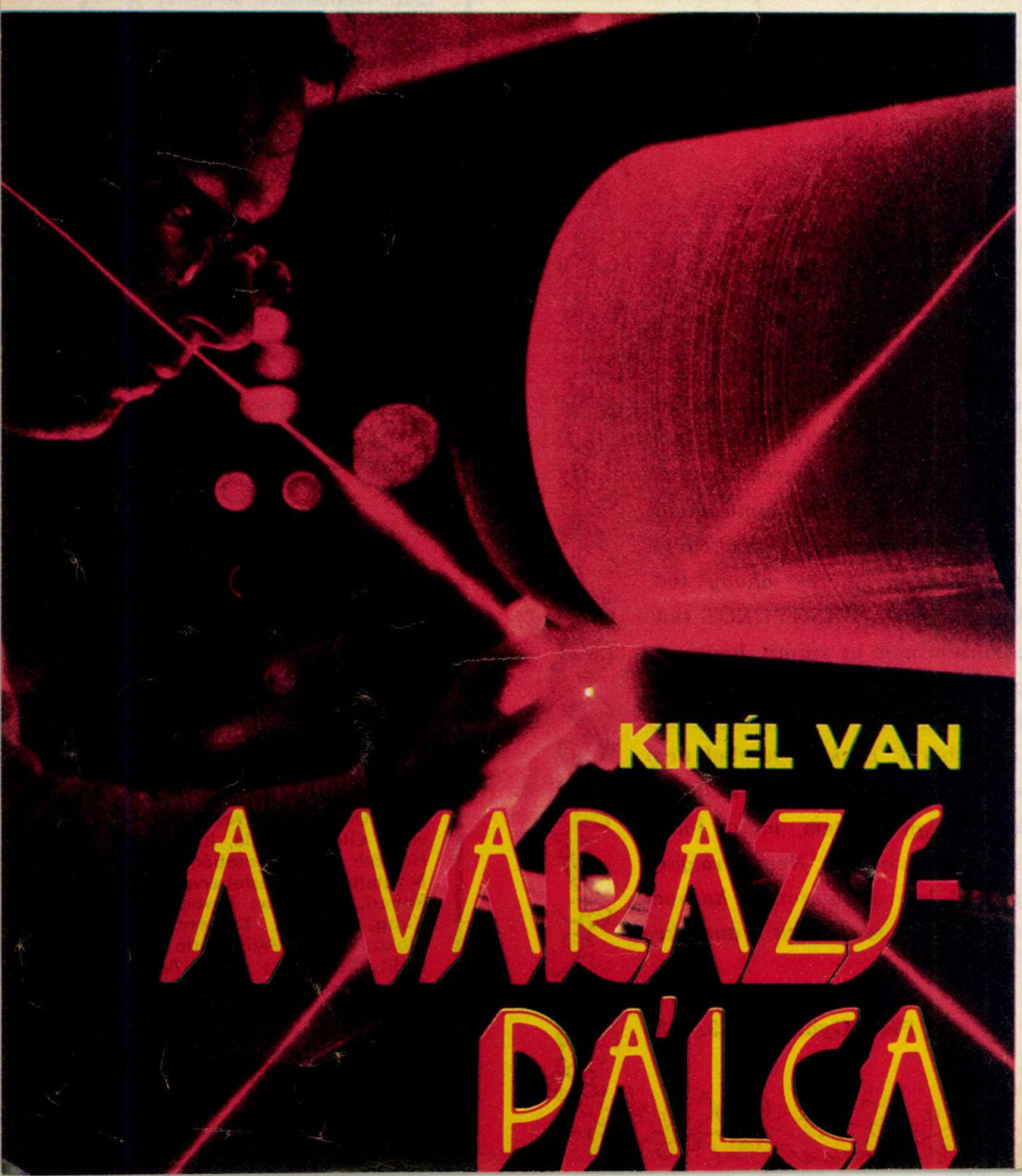

KINÉL VAN A VARÁZS-PÁLCA

A lézersugárnak napjainkban meglehetősen rossz hírét keltik a hírügynökségek. Többnyire az Egyesült Államok úgynevezett csillagháborús terveivel kapcsolatban említik, mint a létesítendő „űrpajzs" egyik nélkülözhetetlen elemét. Ezért aztán könnyen megeshet, hogy sokan valami gonosz, pusztító találmánnyal azonosítják, amit a sátán szabadított a világra. Nos, a lézer kétségkívül mintha rossz társaságba keveredett volna az utóbbi időben, de azért ne ítéljünk elhamarkodottan. Ha közelebbről megismerjük, talán kevésbé lesz félelmetes.

*

Az ember aránylag korán rájött arra, hogy a fény bizonyos körülmények között meglehetősen „durván" viselkedik. A legenda szerint Arkhimédész már jóval időszámításunk előtt tudta ezt. A görög vezérek legnagyobb meglepetésére parabola alakú hadrendet javasolt a Syracusát ostromló római hajóhad ellen, méghozzá úgy, hogy az egymás mellett álló harcosok ragyogó ércpajzsa összeérjen. Ily módon eléggé jó minőségű parabolatükörhöz jutott, amely az erős napfényt összegyűjtötte, és azt a római hadigályákra irányította. Egy idő múlva a római hadvezéreken volt a csodálkozás sora, amikor hajóik egymás után lobbantak lángra.

A frappáns történet akár igaz is lehet, hiszen a nagyítóval egy pontba gyűjtött napsugarak égető hatását mindenki kipróbálta már a kezén, vagy egy darab papíron, amely némi füstölgés után valóban lángra lobbant.

*

A fénynek tehát energiája, méghozzá bizonyos feltételek mellett igen komoly energiája van. A feladat ezek után szinte önként adódott: hogyan lehetne munkára fogni ezt az energiát? A válasz sem késett sokáig: sehogy!

Legalábbis ami a hagyományos fényforrásokat illeti, mert erre a célra a legerősebb fényszóró sugarának energiája is elenyészően csekély. Ráadásul e sugár nyalábja a távolság növekedésével rohamosan szélesedik, így még az a csekély energiamennyiség is

szét. Hogy jobban megértsük a dolgot, tegyünk egy kirándulást, legalábbis gondolatban. Hatoljunk egészen a legparányibb alkotórészekig, a molekulákig és az atomokig. Ami igaz, az igaz, össze kell húznunk magunkat, mert ezek az alkotórészek a centiméter tízmilliomod részétől annak százmilliomod részéig terjedő nagyságrendben találhatók, de — megéri. Látni fogjuk ugyanis, hogyan születik a fény!

Mindenesetre viselkedjünk óvatosan, mert az illető parányi részecskéket meglehetősen dühös — gerjesztett — állapotban találjuk. Tulajdonképpen az „ingerli" őket, hogy az elektromos áram hatására energiát kénytelenek felvenni. Nem szívesen teszik ezt és amint lehet, rögtön ki is sugározzák részint hő, részint fényhullámok formájában. A varázslat az, hogy mindig csak szigorúan meghatározott energiamennyiséget — úgynevezett kvantumot — képesek felvenni és kisugározni. A munkavégzés szempontjából pedig az a sajnálatos, hogy ezt a kisugárzást minden irányba és teljesen rendszertelenül végzik. Mintha sok-sok milliárd dühös szúnyog rontana egy téglafalnak, hogy ledöntse. Reménytelen . . .

A helyzet 1960-ban változott meg alapvetően. Ny. G. Bászov és A. M. Prohorov szovjet, valamint J. Weber és Ch. H. Townes amerikai fizikusok — egymástól függetlenül — olyan berendezést hoztak létre, amelyben a részecskék ugyanazon a hullámhosszon, ugyanolyan irányba és ugyanabban a pillanatban sugározták ki felesleges energiájukat. A készülékből hihetetlenül vékony, rubinszerű villám tört elő, amely a fény erejét 0,1 millimét átmérőjű területre összpontosította. Az ilyen fénysugár, ilyen kis területen, a másodperc tört része alatt akár egymillió kilowatt teljesítményre is képes. Mintha a sok-sok milliárd dühös szúnyog egyszerre repülne neki a fal egyetlen meghatározott területének. Könnyű belátni, hogy kevés fal képes egy ilyen ütésnek ellenállni.

Megszületett tehát a „varázsfény" a huszadik század varázspálcája, a LASER-sugár. (Light Amplification by Stimulated Electromagnetic Radiation, azaz fényerősítés indukált elektromágneses sugárzással. A rövidítést „lézernek" ejtjük.)

A rubinkristály lézereket hamarosan követték a mind nagyobb teljesítményű berendezések. A tudósok tanulmányozták a különböző fénygőzök, gázok, drágakövek, cseppfolyós anyagok kisugárzását, kipróbáltak szinte valamennyi anyagot. Azokat választották ki közülük, amelyek a rádióhullámoknál is rövidebb hullámok, azaz fény kisugárzására képesek.

A fénysugár tehát engedelmes munkaeszközzé vált, a lézer alkalmazásának területeit szinte felsorolni sem lehet. Lehetővé vált például a környezet-, a víz-, a levegőszennyeződés vizsgálata a kérdéses anyag által elnyelt és visszavert fény értékelése alapján. Felhasználható továbbá bizonyos betegségek sugárkezelésére vagy műtéti úton történő gyógyítására, a fotoszintézis — a növényi „fehérjegyárak" működése — tanulmányozására, a sejtek öröklődési anyagának — a kromoszómák és nukleinsavak — felderítésére, a lehető legpontosabb építészeti, földtani, csillagászati mérések elvégzésére, és többek között ennek a varázspálcának az érintésére „lobbantak lángra" az első atommáglyák, azaz beindultak az első, a könnyű atommagok egyesülésén alapuló termonukleáris folyamatok, amelyek a jövő kifogyhatatlan energiáját biztosítják majd az ember számára.

És persze felhasználhatók a lézerek katonai célokra is. Mint a legkülönbözőbb célzó, felderítő és romboló eszközök máris bevonultak a haditechnikába, a további tervek pedig afféle tudományos-fantasztikus fegyver szerepét szánják a koncentrált fény erejének. A haladás ismét az ember ellen fordult volna?

Szó sincs róla. Az egyszerű balta is lehet a pusztítás eszköze. Ha illetéktelen kezek hadonásznak vele.

*

Cser Gábor

Ez lenne tehát a lézer, természetesen erősen leegyszerűsített formában. Ilyennek képzelted? A cikk alapján el tudod képzelni a működését? Mit gondolsz, mitől függ a lézersugár energiája?

FŐSZEREPBEN A SUGARAK

Álljon itt még egy példa a lézer sokoldalú alkalmazására! Ha helyesen egymás mellé illeszted az ábra mozaikdarabkáit, akkor az emblémáról leolvashatod annak a budapesti „intézménynek" a nevét, ahol — stílszerűen szólva — a lézer a főszereplő.

LÉZER AZ ORVOSOK „KEZÉBEN"

A gyógyításban is használják a lézert. Az orvosi munka egy bizonyos területén már eléggé elterjedt, s forradalmi változásokat hozott a korábbiakhoz képest. Hogy a gyógyításnak melyik területéről beszélünk most, azt megtudhatod keresztrejtvényünkből.

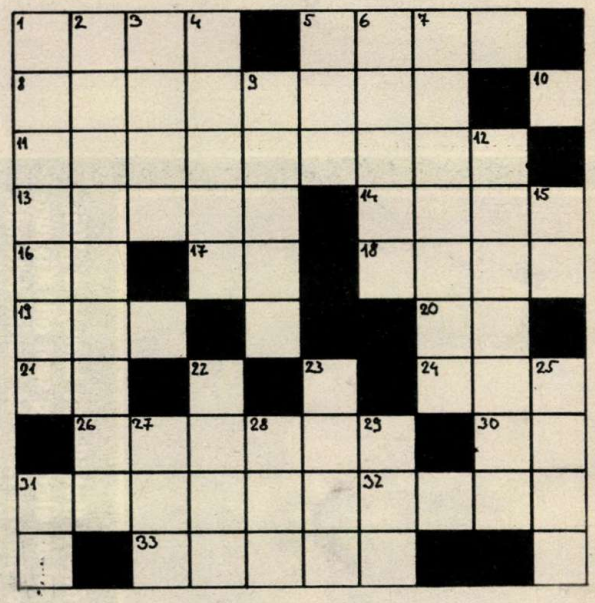

Megfejtés a vízszintes 8. sorban.

VÍZSZINTES: 1. Gáz. 5. Ámul. 10. Ágnes egy betűje. 11. Élelem. 13. Forró. 14. Altatószer. 16. Naptári egység. 17. Állóvíz. 18. . . . -fári. 19. Víz. 20. Vés. 21. ABC-részlet. 24. Lengyel együttes. 26. Ázsiai néphez tartozó. 30. Rója a sorokat. 31. Vadló-betörés versenye. 32. Bérlő. 33. . . . Nagy Fal.

FÜGGŐLEGES: 1. Történés. 2. Műsort sugárzó készülék. 3. . . . a rengetegben (Tamási Áron). 4. Nyugat-Európai nép. 5. Állj az eső alá!. 6. Történetet mond. 7. Együtt utazik vele. 9. Rokon. 12. Űrhajós-torna. 15. Sír. 22. Ezévi. 23. Növény. 25. Kémiai elem. 27. Európai ország. 28. Ókori görög törzs tagja. 29. Női név becézve. 31. Helyhatározó rag.

Szólt a dal, s az „ISTER" vízi-úttörő flottilla tíz kenuja a „Vízipiaci" és a „Vízigöpzi" motorossal az élen, meg sem állt Kiskunlacházától Turnu Severinig. No ez persze nem szó szerint értendő, mert egy kis városnézés például Novi Sadon és Belgrádban azért belefért, és nem maradt el sem a napozás, sem a jégzivataros, sárdagasztó sátorverés, az ifi-avatásnak beillő „hullámlovaglás" ellenszélben, s az éjszakai evezés sem.

A Duna, a 700 kilométeres túra során megmutatta minden arcát a 40 fős, most már viharedzett csapatnak, de ennek ellenére nem akadt senki, aki ne a következő évi vízitúráról álmodott volna hazafelé.

Szalay Béla képriportja

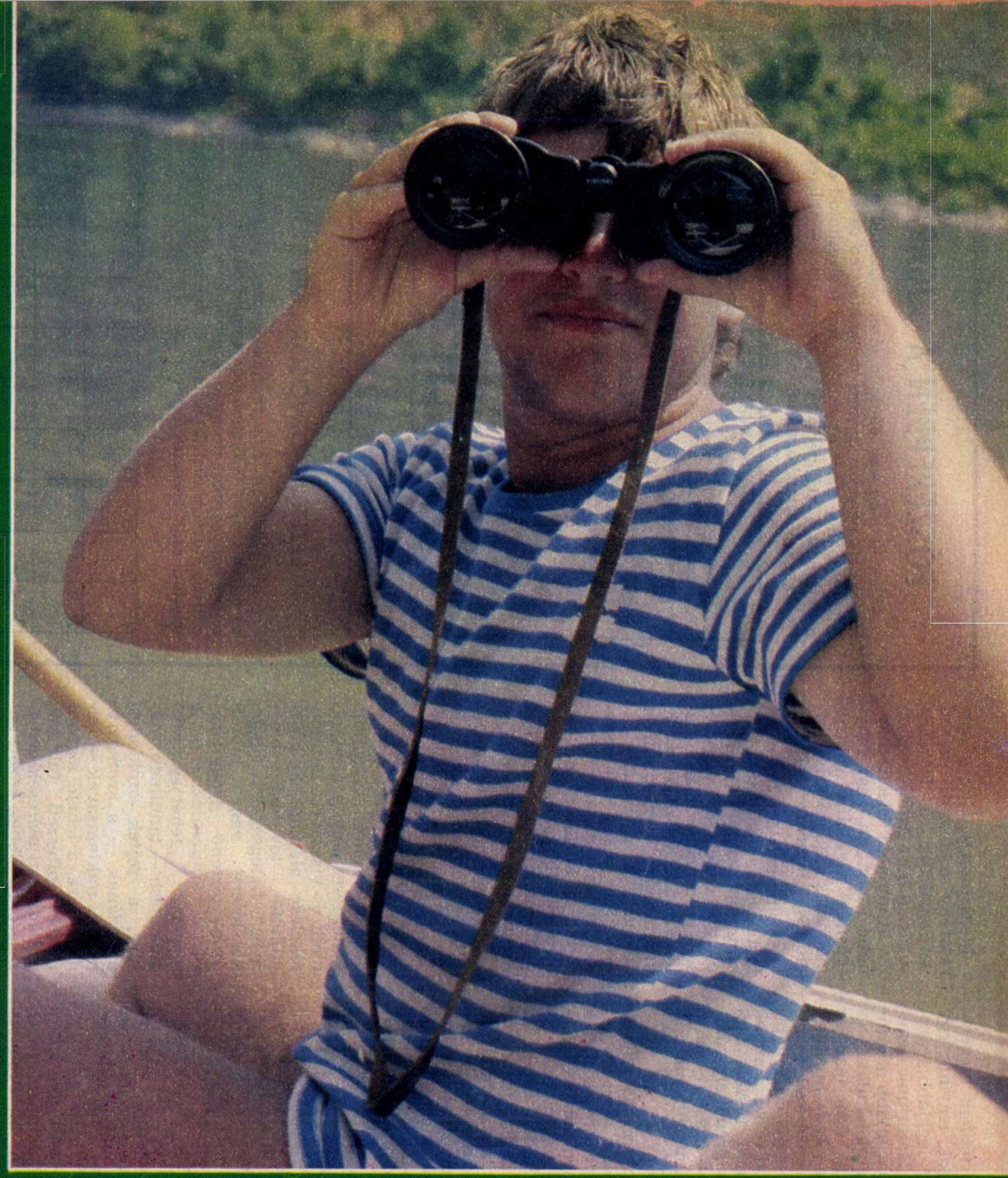

„NEM SZÁLLUNK KI A HAJÓBÓL!...”

Santana ARANYA

Van hat húr. Mármint a gitáron. Közepes képességű zenész hangokat, harmóniákat, akkordokat, dallamokat játszik a hat húron. Az átlagon felüli zenész viszont egy saját világot teremt rajtuk. Sajátot, összetéveszthetetlent. Ahogy teszi ezt Carlos Santana. A mexikói gitáros 1969-ben tűnt fel, és már az első koncertjei is szenzációszámba mentek. Egész egyszerűen új zenét talált ki. Összeházasította a rockot a dél-amerikai népek zenéjének dallamával és ördögi ritmusaival. S bár sok mindennel próbálkozott és kísérletezett már pályafutása során Carlos Santana, mindig és mindenkor megtartotta zenéjében ezeket az elemeket.

Koncertjein nincs semmiféle hókusz-pókusz. Se füst, se lézer... Azt hiszem, Santana menedzserének még sohasem kellett azon töprengenie, hogy milyen ruhában is állítsa színpadra ezt a muzsikust. Ha történetesen egy közönséges jégeralsóban állna a közönség elé, ezt is csak hosszú percek után vennénk észre, annyira lekötné figyelmünket a muzsika. Az izgalmas ritmusok, a pergő gitárszólók, vagy a líraian szép, balladisztikus számok nagy ívű rögtönzései magával ragadják, s akár órákon át is fogva tartják a hallgatóságot. Nyilván ez az oka annak, hogy az elemi erővel megjelenő, de tulajdonképpen tiszavirág-életű zenei divatok egyike sem tudta Santana muzsikájának fényét eltompítani. Először 1983-ban járt a magyar fővárosban. Másodszor pedig most, 1987 nyarán. Aki ezen az esős, szeles napon ott volt az MTK-VM stadionjának arénájában, s meghallgatta a negyvenesztendős gitáros koncertjét, úgy érezheti, hogy aranyat kapott. Aranyat, holott a rock világában ma már annyi a kavics...

S. F.

ROCK REJTŐZKÖDÉSEK

Igen, rejtőzködések a képek, szavak, a számok, az az a rejtvények mögött.

Kérdésünk: Kiket ábrázol a három fénykép? A megoldáshoz csak néhány mondatnyi segítséget adunk. Azok között akik beküldik a rejtvény helyes megfejtését, lemezeket sorsolunk ki.

1. Virtuóz gitáros volt ez a színes bőrű muzsikus. Olyan hangeffektusokat csalt ki a hat húrból, amelyet még ma is csak igen nehezen állítanak elő egy-egy szintetizátorral. Muzsikája mélyen a blues-ban gyökerezett, életének utolsó heteiben arra készült, hogy egy másik géniusszal, John Coltrane-nel, a jazz utolérhetetlen nagyságával készítsen közös lemezt. A felvételek nem kerülhettek korongra, a „gitárkirály" 1970. szeptember 18-án meghalt.

2. Fotómodellként kezdte pályáját a Nigériából származó hölgy, majd különböző londoni zenekarokban lépett fel. Debütáló nagylemeze 1984-ben jelent meg, s már az első számok végighallgatása után tudták a szakemberek, tudták a rock rajongói: egy csillag született. Izgalmas hang, érdekes előadás, ez az énekesnő titka, aki egyesek szerint új zenei divatot is teremtett.

3. Ez a fiatalember a Dire Straits tagja, s bár neki eszébe sem jutott, hogy a származásával hivalkodjon, rajongói hamar kiderítették róla, hogy magyar származású. Édesapja Miskolcon született.

1

2

3

Pajtás

A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZPONTI LAPJA

Kiadja az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó Vállalat

Felelős kiadó: DR. PETRUS GYÖRGY igazgató

87.1042

Athenaeum Nyomda Budapest

Felelős vezető: SZLÁVIK ANDRÁS vezérigazgató

Főszerkesztő: HORVÁTH MIHÁLY

* * *

Olvasószerkesztő: BOGÁTI PÉTER, CSER GÁBOR

Művészeti szerkesztő: CZIFFERSZKY BÉLA, FORRAI JÁNOS

Szerkesztőség: Budapest, Jászai Mari tér 5. 1397

Telefon: 321-987, 321-988, 321-989

Postafiók: Bp. 62. Pf. 508. 1397

Kiadóhivatal: Budapest, Révay u. 16. 1065

Telefon: 116-660

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR) Budapest V., József nádor tér 1. 1900 közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra.

Előfizetési díj: egész évre 153 Ft, I. félévre 85 Ft, II. félévre 68 Ft.

HU ISSN 0030—9583

INDEX: 25 695

A beküldött kéziratokat, fotókat és rajzokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

Pajtás

87/22

XLII. ÉVF. • 1987. SZEPTEMBER 17. • ÁRA: 4,50 Ft

MERJ DÖNTENI!

A pszichológus tanácsai
a 4–5. oldalon)

JÖVŐ-TÜKÖR

(Önismereti teszt a
6–7. oldalon)

(Pályázati kiírásunk a
15., 20–23. oldalon) NYELVI FELADATOK

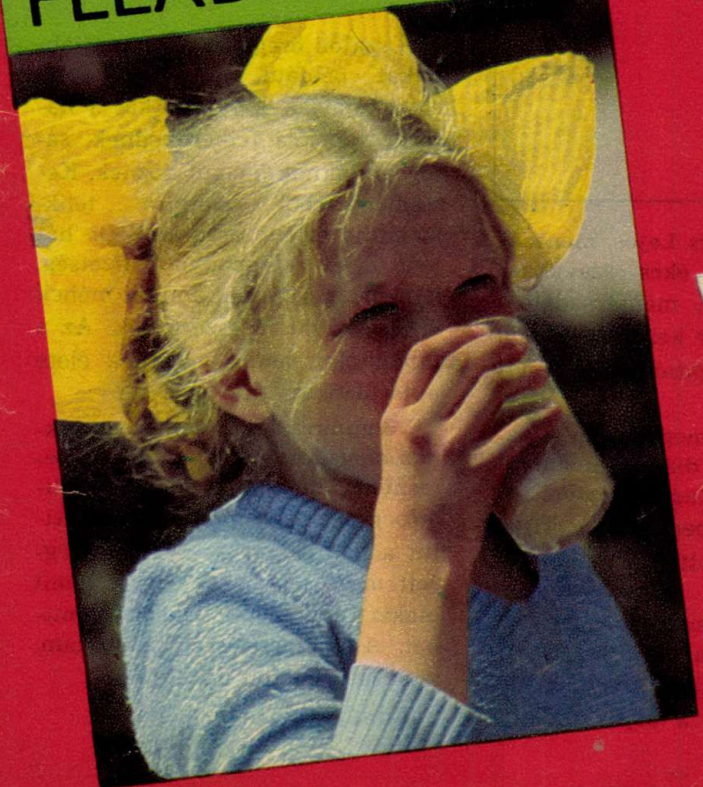

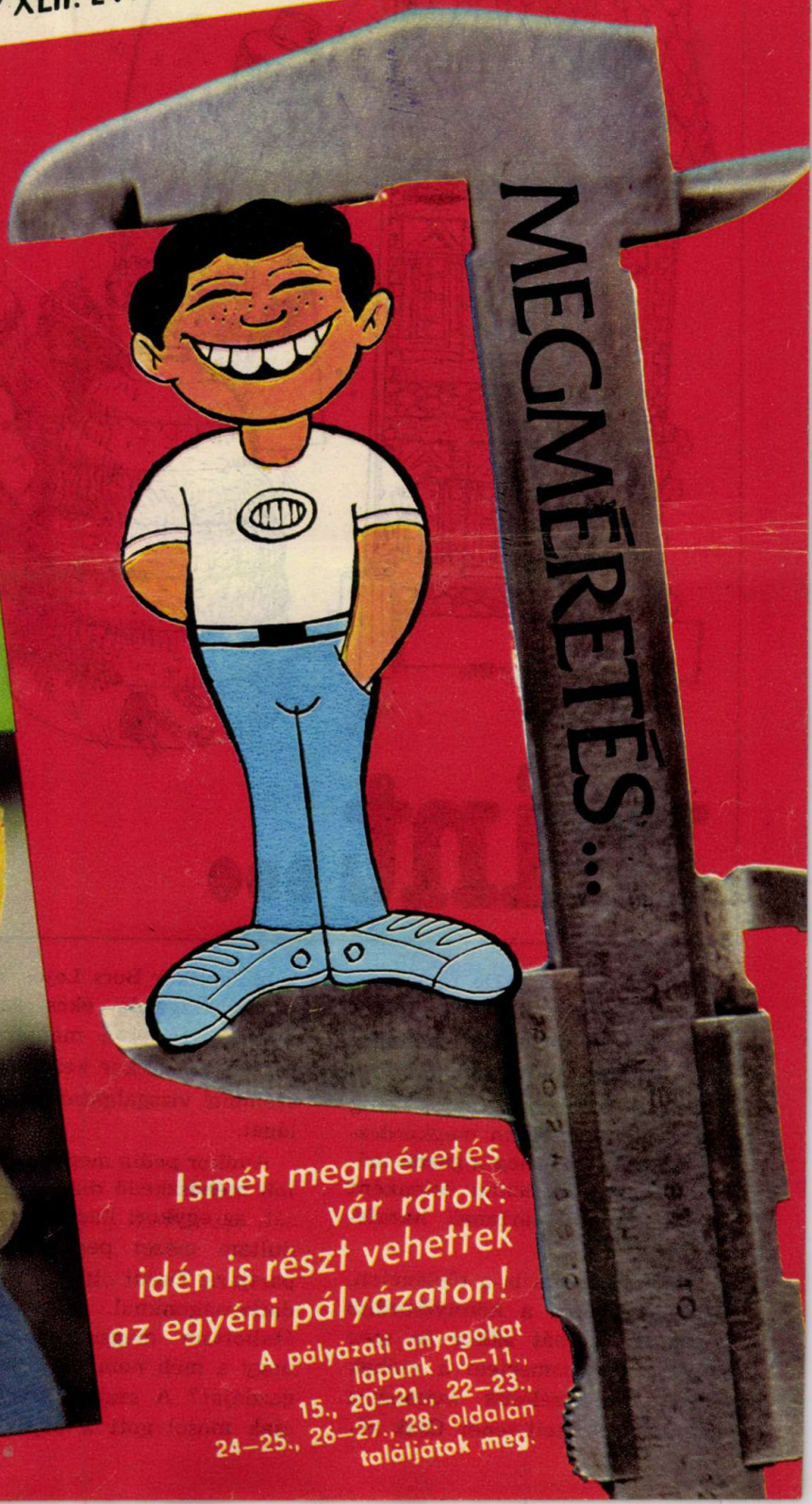

Ismét megméretés vár rátok: idén is részt vehettek az egyéni pályázaton!

A pályázati anyagokat lapunk 10–11., 15., 20–21., 22–23., 24–25., 26–27., 28. oldalán találjátok meg.

mint...

D mint ... derű. De régen nevettünk akkorát, mint Veress Juliskával, a csíkmenasági tanítónővel! Úgy kacagtunk, hogy a könynyünk is kicsordult belé. Pedig csak azt merészeltem megkérdezni: miként jelöli meg a gazda méheit, hogy azok aztán esténként tévedhetetlenül tartanak hazafelé?

Derülünk azóta is a történeten, föl-fölemlegetve a könnycsordító kacagást. De hát akkor én még tényleg nem ismertem a méhek életét. Döngicsélésük számomra még nem jelentett zenét. Csak később, amikor Bors Lajos, menasági méhészgazda ékes szavakkal magyarázta el a méhtársadalom törvényeit, akkor kezdtem értőbb szemmel vizsgálgatni a méhek világát.

Amikor pedig megkaptam a szajoli méhészkedő diákok meghívását, az egykori kacagás ízével indultam mézet pergetni a Tisza partjára. Derűt ott is okoztam tudatlanságommal. Merthogy nem átallottam megkérdezni: igaz-e, hogy a méh nem csípi meg saját gazdáját? A szajoli öreg méhész csak mosolygott a bajusza alatt. igazságtól. És mondhat nekem bárki bármit, én most már hiszem, hogy a méhek, ezek a parányi jószágok többet tudnak a világból, mint mi, emberek.

Vegyük csak társadalmukat, azt a tökéletesen szervezett, évezredek óta működő mechanizmust, aminek legfőbb ereje, hogy mindenkinek megvan a maga feladata. Igaz, van egy Királynő, akit kiszolgálnak. Akadnak herék is, akik csupán az utódokról gondoskodnak. De a többség, a nemzetséget kitevő tömeg teszi, mi több, boldogan teszi a dolgát. Ha ugyan az állatvilágban létezhet ilyen fogalom, mint boldogság. Gyönyörűséges, ám egyszerre félelmetes a család együvé tartozása. Nem tűrik meg, halálra űzik a más nemzetségből betolakodót.

De embert a méhek jószántukból meg nem támadnak! Csupán ha ingerlékenyek. Ingerlékenyek is csak akkor lesznek, magyarázza az öreg szajoli méhész, amikor nincs hordás. Magyarán, ha nincs munka. Egyébként rendületlenül végzik szolgálatukat: hordják és újrahordják a virágport. Amikor az ember megbontja a kaptárt, olyankor egy kicsit mérgesek. De újra indulnak, tenni a dolgukat. És még az a képességük is megvan, hogy összehozzák az embereket.

A szajoli öregeket meg az ifjabbakat például, akik évek óta együtt járják kaptáraikkal a határt. Napokra felkerekednek, sátorban laknak, maguk főznek. Keresményükből annyira telik, amennyi az utazásra kell. De hát nem is ez a legnagyobb fizetség, hanem az a tudás, amit a méhek vizsgálatával megszereznek. Az a tapasztalat, amire a méhek élete oktatja őket.

Dolgunkra, ami mindnyájunknak megadatott, csak meg kell keresnünk, melyik a miénk. A dicsőségre, amely mindenkinek kijut a naponta tisztességgel elvégzett munka után. A derűre, amit csakis a megoldott feladat teremthet. A döngicsélésre, amely lám, zene is tud lenni a fülünknek.

Tanuljunk hát a méhektől.

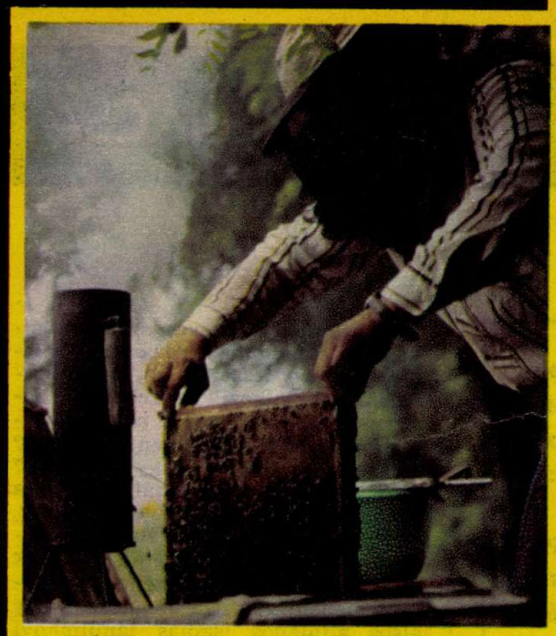

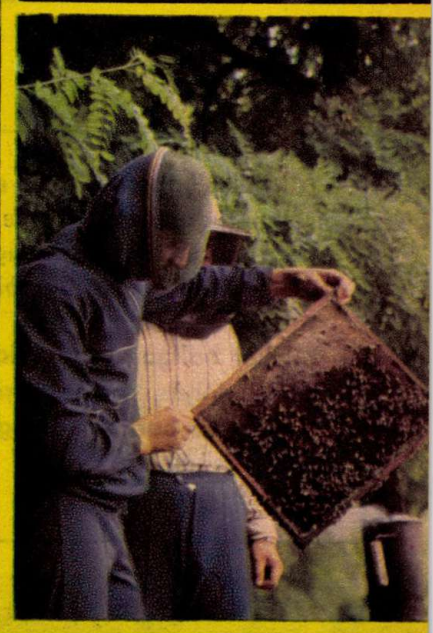

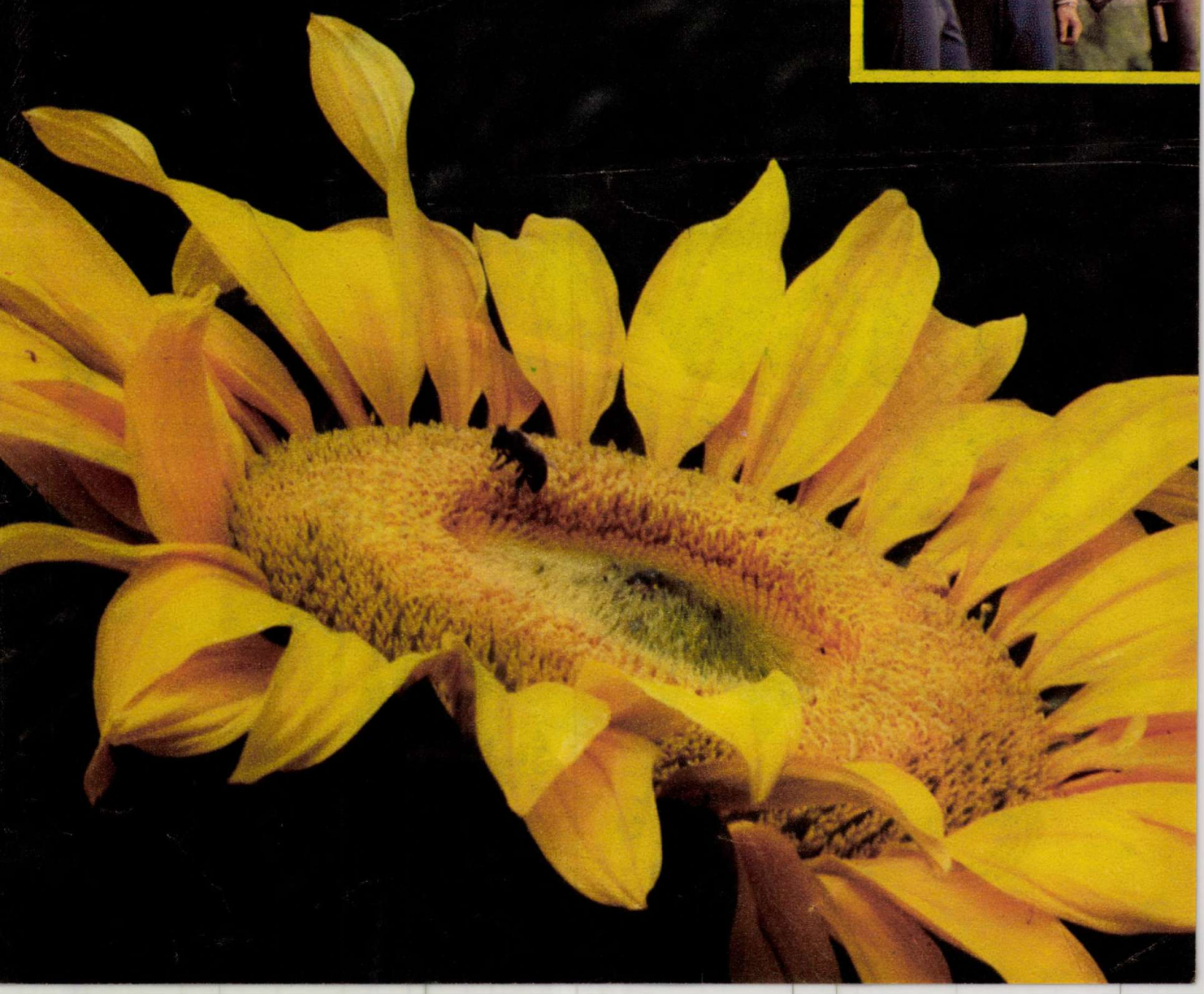

A PSZICHOLÓGUS TANÁCSA:

„Titkos" dossziéi közül egy kamasz fiú versenyfüzetét veszi elő. „Nem tudom, költő lesz-e Tamásból, de mindenképp olyan ember, aki megérdemli a figyelmet és a szeretetet." Halkan beszél, valami nagy-nagy bizalmat árasztó melegséggel a hangjában. Van ideje arra, hogy a másikat is meghallgassa, és amikor hallgat, érezheted: rád figyel. Ritoókné Ádám Magda pszichológus, s mint pályaválasztási tanácsadó sok-sok gyerek segítőkész barátja. És úgy érzem: nagyon sok mondanivalója van a számukra!

— Minden tizenéves szembetalálkozik a sorsdöntő kérdéssel: „Mi leszel, ha nagy leszel?". Ön, aki évtizedek óta foglalkozik gyerekekkel, hogyan látja: mit takar a pályaválasztás fogalma? Voltaképpen ki választ? A szülő, az iskola, avagy a gyerek?

— Tizenévesen nem pályát, hanem inkább iskolát választ az ember. Igaz, ez a választás már magában hordozza a későbbi döntéseket is. Nálunk már a tizenévesek életének is szabott menete van. Ha megnézzük egy elsős általános iskolás tanulmányi eredményét, akkor nagy biztonsággal ki tudjuk számítani, „mi lesz, ha nagy lesz". Az iskola kiválasztása elméletben a legérdekeltebbek, a

Majd DÖNTENI!

gyerekek joga. Ám mi, felnőttek is nagyon jól tudjuk, hogy a valóságban legtöbbször nem a gyerekek választanak. A legerősebb a család szerepe. A szülők igyekezete, szellemi és anyagi lehetőségei határozzák meg, kiből mi lesz, illetve, hogy ki, milyen irányba indul el.

— Egy pályaválasztási teszt kérdésére adott válaszában egy lány azt írta: szerinte túl korai tizenévesen egy ilyen életre szóló döntést kimondani. Külföldön járva magam is tapasztaltam, hogy másutt nem kényszerítik a gyerekeket ilyen korai, végérvényesen kimondott szóra, mint nálunk.

— Az lenne a jó, ha nálunk sem kényszerként fognánk föl ezt a döntést. Ha még az iskolát is önmagunkat kipróbáló terepnek tekinthetnénk, amely nem lezár, hanem elindít egy folyamatot. Sajnos, nálunk tényleg merevek a határok. Ezért tűnik úgy, hogy a nyolcadikban kimondott döntés egy egész élet sikerét alapozhatja meg, vagy éppen tönkreteheti. Ezért vállalják át — sokszor helytelenül — a szülők a gyerekektől a döntést. Amit azonban én nem érzek korainak, sőt! Azt a tevékenységet — legyen az sport, zene vagy nyelvtanulás —, amelyet az ember szívesen, jókedvvel és hozzáértéssel végez, nem lehet elég korán elkezdeni. Gyakorolni kell, meg kell ízlelni a jó hangulatban végzett munka örömét. Ez nemcsak az egyénnek számára fontos! Egy kisebb vagy nagyobb közösség számára is csak a jókedvvel végzett munka jelent igazi értéket.

— Jókedv, jóíz, öröm — ezek a fogalmak nem nagyon férnek bele az iskola kereteibe. Sőt! Mintha az effajta elfoglaltság csakis iskolán kívül lenne elképzelhető manapság.

— Ez nagy baj! Mert én hiszek abban, hogy egy tanóra is tud jóízű, jókedvű és örömet adó lenni. Biztosan vannak is olyan pedagógusok, akik képesek tudásukat ilyen körülmények között átadni a gyerekeknek. Ám azt is tudom, hogy ők vannak kevesebben. Mai oktatásunkban kevés idő jut arra, hogy a tanár felfedezze, ki, mivel foglalkozik szíve szerint, s hogy ki miben tehetséges. Ez pedig csak akkor derülne ki, ha a gyerekek mindenfélét csinálhatnának az iskolában. S ha az egyiket kipróbálták, bele mernének fogni egy másikba. Csakhogy a szülők és a pedagógusok inkább azt a gyereket fogadják el, aki „ha törik, ha szakad" végigcsinálja, amit elhatározott. Pedig szerintem gyerekfejjel is be lehet látni azt, hogy mi az, ami megy, s mi az, ami kevésbé megy. Magam a változtatni tudás képességét már gyerekkorban is nagyon fontosnak tartom. De nálunk, ha valaki valamit abbahagy — az kudarc, szégyellni- és megvetnivaló. Pedig én fontosnak tartanám, hogy az emberek merjenek abbahagyni valamit. Akár egy iskolát is, ha kiderül, hogy rossz volt a döntés. Az is a baj, hogy nálunk a pályaválasztás legföljebb az egyetemi évek lezárásáig terjed. Pedig egy ember egy életen át alakítja pályáját, s ebbe az egymásnak ellentmondani látszó döntések is belefférnek. Azt kellene megértetnünk a gyerekekkel, hogy az ember élete folyamán változik, hogy döntéseit saját változásai irányában alakíthatja. Egy-egy átértékelt döntés inkább saját magunk erejének, önismeretünk fokának mértéke. Ha ezt megtanulnák a tizenévesek, bizonyára kevesebb lenne a kudarcérzés, a dolgok túl könnyű feladása, a sokszor akár az öngyilkossághoz is elvezető elkeseredettség.

— Melyek a döntő tényezők napjaink pályaválasztásában?

— Azok a vonások, amelyek napjaink társadalmának értékmeghatározói: a gyorsan elérhető eredmény, a siker, a pénz. Ezek motiválják a pályaválasztást, és mert azt mondtuk, hogy voltaképpen a család választ, így azt is kell mondanunk, hogy a gyerekek a családból, a szülőktől hozzák ezeket az értékmérőket. Azok között az anyagi viszonyok között, amelyekben a családok többsége él, talán érthető is a gyakorlatias szemlélet. Kevés családban érték az a tudás — például a nyelvismeret vagy a zenei képzettség —, amely nem hoz azonnal hasznot. Csakhogy ennek a szemléletnek hatalmas veszélyei vannak, és ezek a veszélyek, amelyek már tetten érhetők a gyerekek között is. A siker, az eredmény az egyetlen értékmérő. Sportból vett példával élve, nem az edzés — a befektetett munka — mennyisége, nem a játék, csakis a győzelem a fontos. Csakis a sikeres gyerek lehet már az iskolában is „menő fej". Sikeres pedig ma előbb lesz a „nagy dumás", jó svádájú gyerekből, mint csöndesebb, dolgosabb társaiból. Olyan fogalmak, mint a megbízhatóság, az egyenesség, a becsület kiveszőben vannak szótárunkból. S ha valaki látványosan képes semmit tenni, azt többre értékeljük, mint a valóságos hozzáértést.

— Azt a változást, ami korunk magyar társadalmában végbemegy, a gyerekek is érzékelik. Ők már ebbe a változó világba nőnek bele, és felnőtt életükre ma kell felkészülniük. Hogyan segítheti ezt a majdani életet a mai pályaválasztás?

— Időt kell adni a gyerekeknek arra, hogy jobban megismerjék saját képességeiket. A gyerekek körül több olyan emberre van szükség, aki segít e képességek felismerésében. Ezeknek az embereknek nem a pályaválasztási tanácsadóban kellene lenniük, hanem a gyerekek legszűkebb környezetében: a családban, az iskolában. Sokat kellene beszélgetni! A szülőknek saját életükkel kellene követendő példát adniuk. Olyat, ami a mai körülmények között is elhiteti, hogy érdemes hosszabb távra, mélyebben gondolkodni. Olyan iskola kellene, ahol egyetlen gyerek sem esik ki a rostán. Ahol mindenki kipróbálhatja magát, és ahol helye van a tehetségesnek és a kevésbé tehetségesnek is. Olyan pedagógusok kellenének, akik boldogok, ha tehetséges gyerekekkel találkoznak. És persze olyan gyerekek, akik számára az élet felfedezését jelenti minden tevékenység, amihez fognak.

— Tudom, hogy ön alapvetően bizakodó ember, de nem túl optimista a reménykedése?

— Nem hiszem. Higgyük el, higgyék el maguk a gyerekek: sokkal több a tehetség köztük, mint gondoljuk! Sőt, meggyőződésem, hogy nincs olyan ember, aki módszeresen megismerve magát, ne találna olyan területet magának az életben, amely valóban az övé lehet. Én abban hiszek, hogy a mai tizenévesekben megvan az erő önmaguk megismerésére, kipróbálására — a maguk örömére és egy társadalom hasznára.

Major Árvácska

gatja lapunkat, nem először találkozik a mostanihoz hasonló kérdéssorral. Tükrünk ezúttal sem rejtvény. Nem briliáns válaszokat kíván, s nem is igérünk jutalmat. Félórányi munkád (gondoljuk, ennyibe telik választ adni kérdéseinkre) jutalma – saját magad alaposabb ismerete. Kérdéseink különlegessége, hogy ezúttal szüleitek véleményére is kíváncsiak vagyunk. Ne sajnáld az időt, és ne hagyd magad „lerázni". Törjék csak egy kicsit a fejüket ők is!

S ha úgy érzed, jót játszottál, s még van erőd: válaszaidat (és szüleidét) küldd el szerkesztőségünkbe. Írd meg: fiú vagy-e avagy lány, hanyadikba jársz. Neved helyett választhatsz jeligét. Címünk: 1397 Budapest, Jászai Mari tér 5. A borítékra írd rá: Jövőtükör.

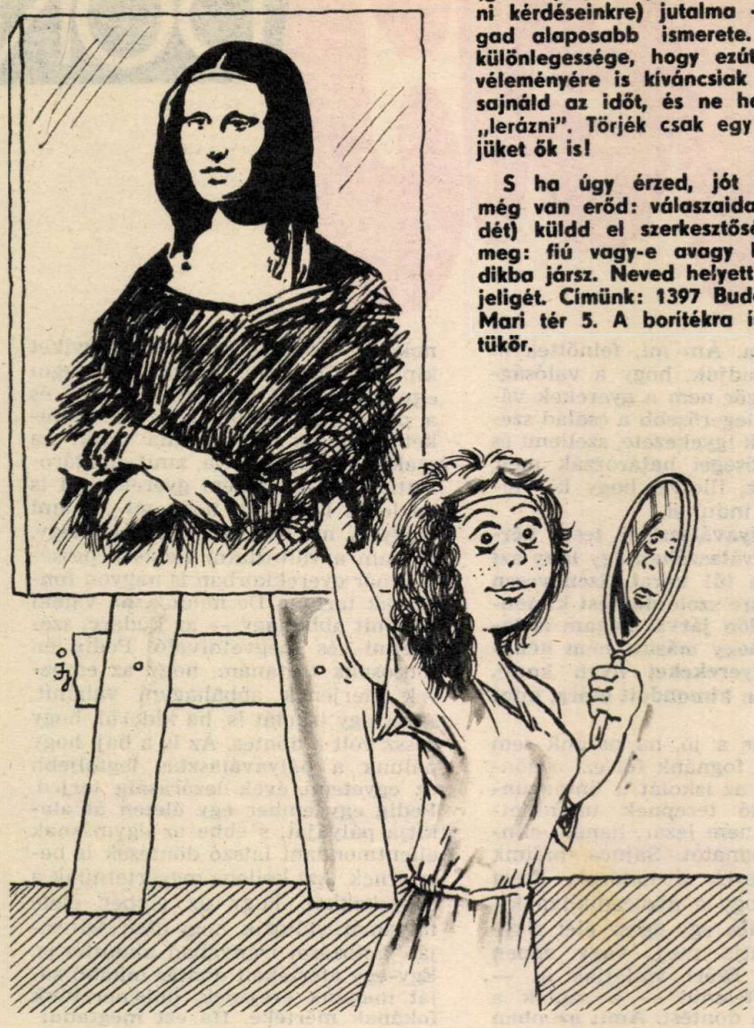

1. Milyen pályát szeretnél választani?

a) Miért?
b) Véleményed szerint a választott pályához milyen tanulmányi eredmény szükséges?

2. Ha nem mehetnél a választott pályára, milyen más elképzeléseid vannak?

3. Melyek azok a foglalkozások, amelyeket semmiképpen sem választanál? Miért?

4. Írd le azt a három kívánságodat, amelyet szeretnél megvalósítani!

5. Húzd alá a következő csoportok mindegyikében azt a foglalkozásmódot, amelyet a legjobban szeretsz!

a) Munka a szabad levegőn. Munka zárt helyen.
b) Emberekkel foglalkozni. Tárgyakkal, eszközökkel foglalkozni. Gondolatokkal foglalkozni.
c) Jönni-menni. Egy helyen dolgozni.
d) Azonos munkát végezni hosszabb időn keresztül. Változatos munkát végezni.
e) Egyedül dolgozni. Másokkal dolgozni.
f) Aprólékos munka. Ötletes munka.
g) Maszeknak lenni. Vállalatnál dolgozni.
h) Fizikai munka. Értelmi munka.
i) Utcai ruhában való munka. Munkaköpenyben való munka.
j) Nehéz munka. Finom munka.

6. Szüleid és ismerőseid milyen foglalkozást ajánlottak? Mit gondolsz erről a foglalkozásról?

7. Húzd alá azokat az eszközöket, amelyeket a legjobban szeretsz használni!

fűrész — csavar — ceruza — kulcs — reszelő — gyalu — körző — kalapács — toll — balta — véső — derékszögmérő — fúró — ecset — lapát — tű — vasaló — horog — olló — seprű — kefe.

Nevezd meg ezeken kívül azokat az eszközöket, amelyekkel szeretsz foglalkozni!

8. Milyen anyagokat használsz a leggyakrabban és a legszívesebben?

papír — vászon — fém — fa — karton — fémszál — hímzőszál — alakításra váró anyag — fémlemez — gyapjú — festék — olaj vagy más:

9. Húzd alá az alábbi fogalmak közül azt a 4—6 szót, amelyik a legjobban érdekel, azután számozd meg őket (1, 2, 3, 4...) kedveltségi sorrend szerint. Azokat pedig, amelyeket egyáltalán nem szeretsz, húzd át!

társalgás		kézimunka		görög
kompozíció		kertészet		szónoklat
mese		állattenyésztés		kereskedelem
dráma		földművelés		fehérneműварrás
latin		méhészet		laboratórium
angol		orosz		mértan
regény		mennyiségtan		levelezés
irodalom		földrajz		műszaki rajz
kaland		növénytan		alakítás
német		állattan		kémia
ének		embertan		fizika
konyha		rajz		orvostudomány
javítás		zene		régészet
vasalás		versek		színház
szavalás		történelem		vitatkozás
hímzés		festés		művészettörténet
divat		szobrászat		politika
műszerészet		olasz		építészet
francia				

Jövő-tükör

10. Milyen képességeket, tulajdonságokat szeretnél? Miért? Mi a szándékod, mire használnád ezt a képességet?

11. Felsorolunk tíz képességet és nyolc foglalkozást. A foglalkozások mellé írd azoknak a képességeknek a számát, amelyek szükségesek annak, aki az adott pályán dolgozik (több számot is írhatsz).

Képességek: megfigyelőképesség, képzelőerő, kitartás, beszédkészség, mások problémáinak megértése, logikus gondolkodás, alkotóképesség, leleményesség, pontosság, kapcsolatteremtés képessége.

Pályák: fizikus, közlekedési rendőr, mentőorvos, pénztáros, festőművész, kirakatrendező, asztalos, pedagógus.

12. Fejezd be a mondatokat, hozzátéve azt, ami azonnal eszedbe jut.

Én nem szeretem azokat az embereket, akik . . .

Akkor érzem a legjobban magam, amikor . . .

A legjobb dolog, ami velem történhetne . . .

Egy napon én . . .

13. A „bakijátékot" folytasd különböző foglalkozásokkal kapcsolatban.

pl.: egy agronómus, aki szénanáthában szenved;

egy ápolónő, aki . . .
egy idegenvezető, aki . . .
egy könyvtáros, aki . . .
egy védőnő, aki . . .
egy légikisasszony, aki . . .
egy szállodaigazgató, aki . . .
egy búvár, aki . . .

14. Gondolj egy olyan foglalkozásra, amit a későbbiekben is szívesen csinálnál! Képzeld el magad, miközben ezt a munkát végzed!

Mit csinálsz? Szerinted melyik az a legfontosabb tulajdonság, amellyel rendelkeznie kell annak, aki ezt a munkát végzi? Hol végzed a munkádat, milyen helyen? Mit látsz magad körül? Kik lehetnek azok az emberek, akikkel munkád során találkozol? Véleményed szerint, miért lehet valakinek érdekes a munka? Osztálytársaid vagy szakköri társaid közül ki lehetne sikeres ebben a foglalkozásban és miért? Mit kell tenni ahhoz, hogy az ember felkészüljön erre a foglalkozásra? Milyen képzésben kell részt vennie?

15. Feltételezzük, hogy a következő mondatokat bármi, bárki mondhatná. Írd mellé (a megfelelő helyre), a te környezetedből vajon ki vagy mi mondhatná ezt neked leginkább!

A MONDATOK

TÁRGY ● ÉLŐLÉNY ● SZEMÉLY

1. Te olyan figyelmes vagy hozzám.

2. Én nehézzé teszem az életedet.

3. Amikor veled vagyok, rendszerint boldog vagy.

4. Én elégedett vagyok veled.

5. Miért tekintesz úgy engem, mintha semmi se volnék?

6. Miért nem vagy szívesen velem?

7. Nagyon szeretlek téged, tudod?

8. Én számodra távoli és megközelíthetetlen vagyok.

9. Ugyanazok a hibáid, mint az enyémek.

10. Én vagyok számodra a legdrágább a világon.

Tedd fel ugyanezt a kérdést szüleidnek is!

SZÜLŐKNEK

1. Kialakult-e már az Ön elképzelése arról, hogy milyen pályára adja gyermekét? Igen Nem

2. Ha igen, nevezze meg azt a pályát, amelyre gyermekét szánja: a) elsősorban b) másodsorban

3. Ha nem alakult még ki az elképzelése, mégis a népgazdaság mely területét választaná számára? — ipar — építőipar — mezőgazdaság — közlekedés — kereskedelem — vendéglátóipar — egészségügy — oktatás (tanítás) — egyéb, éspedig:

4. Az általános iskola befejezése után kívánja-e továbbtaníttatni gyermekét? Igen Nem

Ha igen, milyen iskolát tartana a legcélszerűbbnek? — szakmunkásképző intézet . . . szakma; szakközépiskola . . . szak (ágazat); gimnázium . . . tagozat; egyéb iskola, éspedig . . .

Belépés csak engedéllyel! címmel sorozatot indítunk, amelynek segítségével olyan helyekre szeretnénk elvinni benneteket, ahová gyerek és felnőtt egyaránt csak ritkán jut el. Mert ahová csak engedéllyel lehet belépni, ott feltehetően izgalmas, nem mindennapi dolgok történnek.

A sorozatot nem hivatásos újságíró veti papírra, hanem korosztályotok képviselői, a Pest Megyei Úttörőelnökség diákújságíró-stúdiójának riporterei. Szeretnénk, ha megírnátok, ti hová szeretnétek engedélyt, milyen titkos tiltott terület megismerése a szívetek vágya. Egyben várjuk olyanok jelentkezését is, akik szívesen részt vesznek a diákriporterek munkájában.

Ottó és a programrészlet

Ha már egyszer bejutottunk és körülnéztünk, Tibi bácsitól mindent meg kell tudnunk

— Lépj a „porevőre"! — mondta Tibor bácsi, miután beléptünk a hatalmas terembe.

— Mire lépjek? — kérdeztem, mert az előbbi felszólítás kicsit furcsa volt számomra.

— Hát ide, a porevő szőnyegre! — mutatott a lábam elé, egy Bycem feliratú, széles, fekete gumicsíkra.

— Ez az izé „megeszi" a port?

— Igen, a cipő talpára tapadt szennyeződést szinte tökéletesen eltávolítja.

— Ez a szőnyeg a gépek érzékenysége miatt van . . . ?

— Eltaláltad. Egyébként vannak más követelmények is. A hőmérsékletnek huszonhárom fokosnak, a páratartalomnak ötvenöt százalékosnak kell lennie.

— Mivel foglalkoznak itt?

— Főleg adattárolással, számolással, de készítünk számítógépeket is. Ezek a TPA-családba tartoznak.

— Milyen gépeket használnak?

— Sokfélét. Itt van például ez az R—40-es — mutatott a több mint egy méter magas, téglatest alakú berendezésre. — Másodpercenként félmillió műveletet képes elvégezni. A szovjetunióbeli Kazanyban készült. Nem új gép, de jól lehet vele dolgozni. Ennél fejlettebb az a gép, amely mellett most álltok. Ez egy EC 1045-ös, és már nyolcszázhatvan ezer utasítást képes teljesíteni másodpercenként.

A Központi Fizikai Kutató Intézet számítógép központjában Benkő Tibor a vezetőnk. Húsz éve dolgozik itt, mint üzemeltető és fejlesztő mérnök, tudományos munkatárs. Az első, amit megmutatott, egy Videoton számítógép volt. Ez még csak a kezdet — gondoltam.

Amit megcsodálhattunk, az egyenesen szuper volt. Ennyi számítógépet egyrakáson még életemben nem láttam. Nem mondom, a suliban, a számítógépes szakkörben is klassz dolgok vannak, de az ottani Commodore-ok ezekhez a berendezésekhez képest olyanok, mint a Mercedeshez a Trabant.

— Hol tárolják az adatokat, programokat?

— Lyukkártyákon, lyukszalagokon, mágneses lemezeken . . .

— Milyen gépeket használnak még?

— Sornyomtatókat, rajzgépeket. Kíváncsiak vagytok rájuk?

Itt megakadt a beszélgetés, mert a számítógép vezérelte rajzasztalhoz értünk.

— Most berakom a gépbe ezt a mágneses szalagot, kikeresem az 5-ös programot. A gép pedig végrehajtja az utasítást.

A fémesen csillogó kar rajzolni kezdett, és egy perc múlva már készen volt a nagy mű. Rumcájsz, a mesehős. Ámulattal vegyes csodálkozással néztük a tökéletes rajzot.

— Ez a KFKI emléklapja — mosolygott Tibi bácsi.

Végignéztem a zajos termen, amelyben rengeteg gép zörgött, kattogott, búgott. Vajon mennyi pénzbe kerültek ezek a technikai csodák? Tibor bácsi biztosan észrevette rajtam az ámulatot, mert rögtön megjegyezte:

— Ez az ország egyik legnagyobb számítógépterme. Az értéke . . . hm, 100 millió forint fölött lehet!

Kellő áhítattal mentünk tovább a „gyorsítóba".

Műszerfal. Rajta ezernyi lámpa, kapcsoló, mutató. Mintha egy űrhajón lennénk. A műszercsodák előtt

ÉS A NYOMELEMANALÍZIS

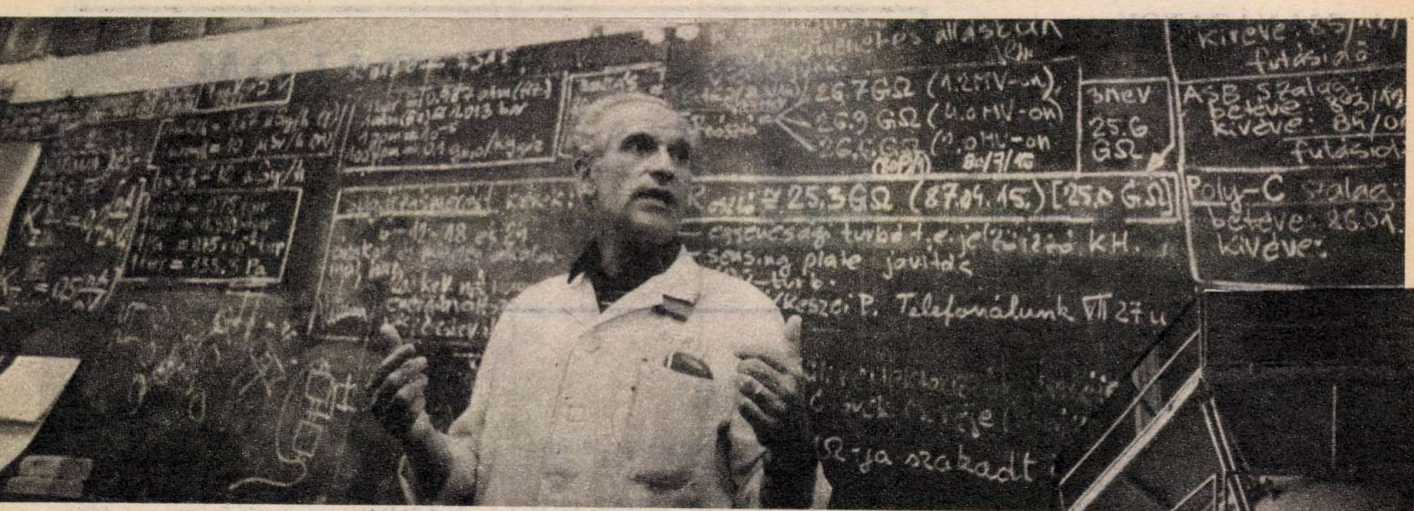

Klopfer Ervin olyan izgalmasakat mesél, hogy az már szinte krimi

A „gyorsító" közepét a 9 méter magas, 40 tonna súlyú reaktor uralja

A számítógép-központban készül Benkő Tibor ajándéka: Rumcájsz, a mesehős

egy forgószék. Benne azonban nem Han Solo ül, hanem Klopfer Ervin, a KFKI osztályvezető-helyettese, a „gyorsító" vezetője.

— Itt atomokkal foglalkozunk. Ezek alkotórészeit, az úgynevezett elemi részecskéket gyorsítjuk fel, annyira, hogy azok belehatoljanak magába az atommagba, és ezáltal pontosabb képet nyerhetünk azok szerkezetéről — magyarázta Ervin bácsi. Eközben egy óriási terembe értünk. Elakadt a lélegzetem... A terem közepén egy hatalmas tartály állt. A Halálcsillag főreaktora! — jutott eszembe. Kilenc méter magas, két és fél méter átmérőjű és negyven tonna súlyú.

— Melyik a legérdekesebb kísérletük mostanában?

— Feltétlenül az emberi haj nyomelem-analízise.

— Micsodája?

— Minden embernek a szőrzetében megtalálható a világ összes anyaga. Ezeknek az aránya minden embernél más és más. A városi ember hajában több az ólom és a kén, mint egy alpesi pásztorében. Erre persze rögtön „lecsaptak" a rendőri szervek. Ez sokkal egyszerűbb, mint az ujjlenyomat. Hiszen egy hajszál segítségével megtalálhatják a tettest.

— Mivel itt atomokkal is kísérleteznek, nem tartanak sugárveszélytől?

— Már harminc éve dolgozom itt, és semmiféle veszélyes sugáradag nem ért. Különben is... látod ezt a műanyag lapot? Ezzel mérjük a testet ért sugárzást. Ha a közepén levő fehér rész megfeketedik, veszélyes sugárdózist kaptunk.

— Köszönjük a beszélgetést. Sok sikert a kísérletekhez és kívánjuk, hogy a lapocska mindig fehér maradjon!

Dóka Péter, Mátyás Ferenc és Pecsuk Ottó,
Fotó: Karasz Lajos

MEGMÉRETÉS...

A PÁLYÁZATOK BEKÜLDÉSÉNEK MÓDJA

A pályázat beküldésének határidejét minden megyében külön-külön szabják meg. Éppen ezért érdeklődj iskoládban, szaktanárodnál, hogy munkádat mikor és hova kell beadnod!

A külső borítón tüntesd fel a választott ágazat nevét, belülre pedig írd a nevedet, osztályodat, iskolád pontos címét, valamint azoknak a felnőtteknek a nevét és foglalkozását, akik munkádat segítették.

A pályamunkát kézzel írd, figyelj a helyesírásra, a nyelvhelyességre és a külalakra.

Jó munkát!

TÁRSADALOMKUTATÓ FELADATOK

TÖRTÉNELEM

Pályamunkád témáját két feladatkörből választhatod:

I. Lakóhelyem XIX. századi története

Ismerd meg lakóhelyed (vagy lakóhelyed egy részének, kerületének, esetleg lakóhelyedhez közel eső településnek) történetét a XIX. században. **Kb. 4-5 oldal terjedelemben ismertesd a választott település XIX. századi történetét.**

Készíts irodalomjegyzéket is a település történetének tanulmányozásához. **Rendezd** az összegyűjtött anyagot egy általad kialakított témacsoport szerint. Fogalmazd meg néhány mondatban, mit tudhatsz meg az írásos és tárgyi forrásokból. Például milyen volt:

— a település jellege (röviden a természeti adottságok és a települési viszony, a népesség száma);

— a település társadalmi szerkezete, a nemzetiségi megoszlás;

— a megélhetés: foglalkozások, munkahelyek;

— a település építészete;

— milyen nevezetes esemény vagy események kapcsolódnak a településhez stb.

II. Lakóhelyem és az 1848—49-es polgári forradalom és szabadságharc

Kutasd fel, hogy lakóhelyeden, illetve a lakóhelyed környékén **milyen hadműveletek folytak 1848—49-ben,** a forradalom és szabadságharc idején.

Gyűjtsd össze azoknak a **főtisztteknek a nevét** (nemzetiségét, társadalmi származását), akik ezeket a hadműveleteket irányították. **Készíts leltárt** azokról a **fegyverekről,** amelyeket a szemben álló felek a harcok során használtak. **A hadmozdulatok vagy az összeütközések közül válassz ki egyet, és mutasd be kb. 4-5 oldal terjedelemben. Készíts irodalomjegyzéket** azokról a könyvekről, amelyeket munkád során használtál. Ha lehetőséged van, gyűjtőmunkád során keress fel helytörténeti gyűjteményeket, múzeumi kiállításokat is!

A pályázat feltételei:

a) A javasolt két téma közül csak egyet kell megoldanod és beküldened.

b) A pályamunka elbírálásánál a beküldött anyag minősége az értékelés alapja. Törekedj a minél alaposabb tájékozódásra, anyaggyűjtésre, rendszerezésre, a lényeg kiemelésére. Fogalmazz világosan, ügyelj a helyesírásra.

c) Minden forrásmunkát pontos adataival sorolj fel!

Kérjük, hogy jegyzeteidet, rajzos vázlataidat, a gyűjtött képeket, dokumentumokat őrizd meg, mert a következő forduló feladatának megoldásához szükséged lesz rájuk.

*

A forradalom és szabadságharc történetének feldolgozásához kíván segítséget nyújtani a Magyar Rádió a Bartók-adón az alábbi napokon de. fél 11 és 11 óra között gyermekek részére sugárzott sorozata. **Adásnapok:** 1987. október 13., november 10., december 8., 1988. január 5., február 2., március 1., március 29., április 26., május 24.

FELADATOK

I. Elemezd írásban Rembrandt Kis önarckép című festményét, amelynek színes reprodukcióját megtalálod az iskolai posztersorozatban. Hozzáolvashatsz E. H. Gombrich A művészet története című könyvéből (336—342. oldal).

Munkád ne legyen több 2-3 oldalnál!

II. Tanulmányozd saját arcodat nagyobb méretű tükör segítségével, és oldd meg a következő feladatok egyikét:

1. Rajzolj önarcképet vonalas vagy tónusos megoldásban, ceruzával, A/3-as méretben.

2. Mintázd meg saját portrédat dombormű, vagy kerek szobor formájában. Munkád átmérője, vagy magassága ne legyen tíz centiméternél kisebb!

A pályázat feltételei:

a) A pályázat két részből áll: műalkotás-elemzésből és alkotó munkából. Az I. feladatot minden pályázónak meg kell oldania, a II. feladatnál választhatsz a felkínált lehetőségek közül.

b) A gondosan, olvasathóan, kézzel megírt elemzést a kész alkotással együtt kell beküldeni. A megjelölt művészettörténeti könyv mellett más szakirodalom használatát is ajánljuk. A felhasznált irodalom jegyzékét az íráshoz kell csatolni a mű írója, a mű címe, a kiadás éve, helye, és a kiadó megjelölésével.

A bírálóbizottság elsősorban az önálló gondolatokat is tartalmazó, a „saját nyelven" fogalmazott munkákat értékeli!

ban, és ne tekercselve küldd be, hátlapján tüntesd fel adataidat.

Plasztikai alkotásodat nagyon gondos csomagolásban, a szükséges adatokat szilárdan felerősítve juttasd el a beküldés helyére. Munkádat agyag-

MAGYAR NYELVI FELADAT

Az idei pályázat első fordulójában csupán egy, bár eléggé összetett és nehéz feladatot kell megoldanod. Ismét szógyűjtésről van szó, de most nem egy-egy foglalkozás vagy társadalmi réteg szókincsét kell megfigyelned, hanem a szóbeli és írásbeli nyelvhasználat szinte minden területén vizsgálódhatsz, mert a feladatod:

tizenöt olyan szó, kifejezés összegyűjtése, amely — véleményed szerint — **az utóbbi két-három évben keletkezett** a magyar nyelvben, vagy került más nyelvből a magyar nyelvhasználatba valamilyen **új jelenség, fogalom, esemény, dolog, találmány, felfedezés, tulajdonság, szervezet** stb. **elnevezésére.**

Gyűjtőmunkádhoz ajánljuk a napi- és hetilapok politikai, kulturális és tudományos rovatainak rendszeres olvasását; a rádió és a televízió hasonló témájú műsorait; a családi és a baráti kör véleményének megkérdezését.

Gyűjteményedet a következő szerkezetben állítsd össze:

1. A gyűjtött szavak, kifejezések felsorolása három csoportban:

a) idegen eredetű szavak (idegen helyesírással),

b) idegen eredetű szavak (magyar helyesírással),

c) magyar (belső keletkezésű) szavak.

2. Szócikkek alkotása a 15 címszó alapján.

A szócikk szerkezete:

A CÍMSZÓ (alapalakban)

— ha idegen eredetű szó, akkor a helyes magyar kiejtés fonetikus átírása,

— a címszó jelentésének szabatos, tömör magyarázata,

küldd be. Plasztilinból készült munkákat nem fogadunk el!

Rajzod vagy szobrod mellé csatolj magadról egy minimum 6×4 cm-es arcfotót is. Adataidat ennek hátlapjára is írd rá!

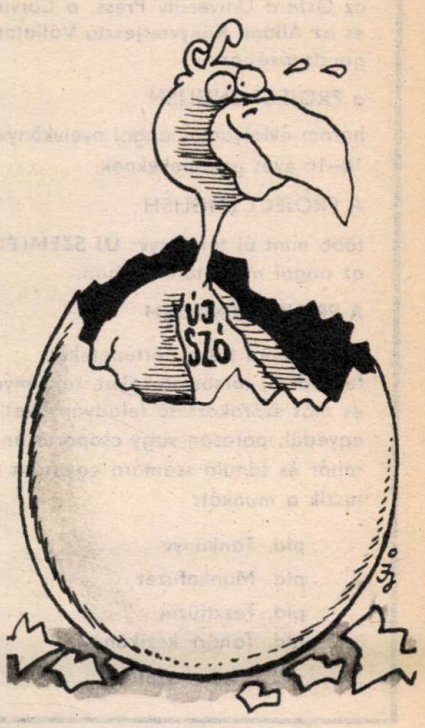

— a címszó mondatban, párbeszédben vagy címben, feliratban; tehát szövegkörnyezetben,

— a forrás megjelölése (hol olvastad, hol hallottad a címszót),

— saját véleményed a címszóról: gazdagítja-e nyelvünket, helyettesíthető-e más szóval, kifejező-e, szoktad-e használni stb.

Mivel feladatod nemcsak a gyűjtés, hanem a rendszerezés is, ezért szógyűjteményedet jól tagolt, áttekinthető formában állítsd össze. Ha tizenötnél több szót gyűjtöttél össze, válogasd ki a legérdekesebb tizenötöt, s csak azokat küldd be. Az értékelésnél ugyanis csak tizenöt szót veszünk figyelembe. Ne a mennyiségre, hanem a kidolgozás minőségére törekedj!

Mielőtt benyújtod pályázatodat, ellenőrizd helyesírásodat a Helyesírásunk című segédkönyv alapján!

TANULJATOK NYELVEKET!

Új angol nyelvkönyv jelent meg az Oxford University Press, a Corvina Kiadó és az Állami Könyvterjesztő Vállalat gondozásában:

a PROJECT ENGLISH

három évfolyamos angol nyelvkönyv 10–16 éves gyermekeknek.

A PROJECT ENGLISH

több mint új tankönyv: **ÚJ SZEMLÉLET** az angol nyelv tanításában.

A PROJECT ENGLISH

bőven kínál tréfás történeteket, fejtörőket, társasjátékokat, rejtvényeket és más szórakoztató feladványokat, amelyek – egyedül, párosan vagy csoportosan elvégezve – tanár és tanuló számára egyaránt élvezetessé teszik a munkát:

..... pld. Tankönyv	200,– Ft
..... pld. Munkafüzet	50,– Ft
..... pld. Tesztfüzet	20,– Ft
..... pld. Tanári kézikönyv	450,– Ft
..... pld. 2 db kazetta	350,– Ft

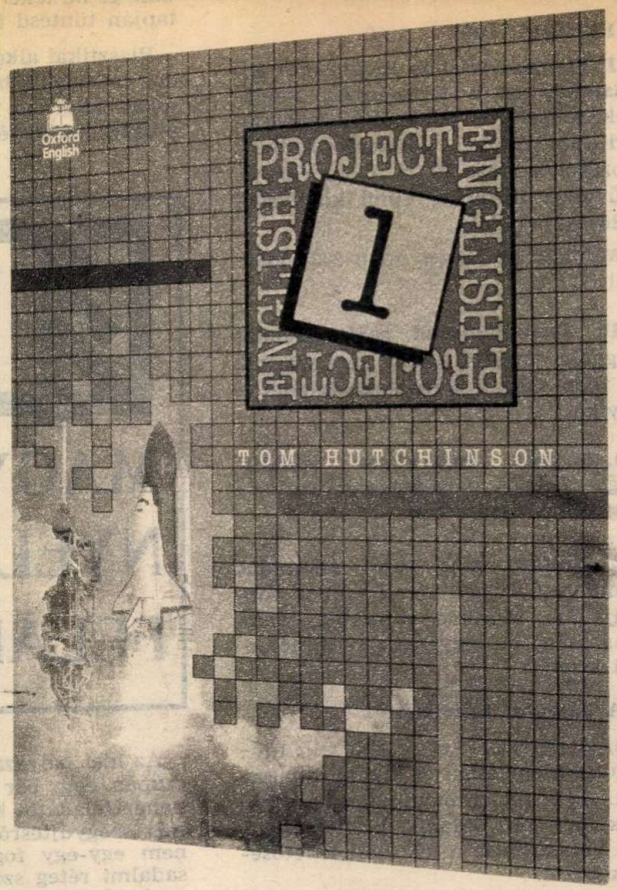

ZDRAVSZTVUJTYE!

Képes orosz nyelvkönyv kezdőknek és újrakezdőknek. Az oktatócsomag iskolások, egyetemisták és mindazon felnőttek számára készült, akik most ismerkednek az orosz nyelvvel, vagy szeretnék ismereteiket felújítani, elmélyíteni.

Az oktatási anyag alapvető élethelyzeteket mutat be, amelyekkel a Szovjetunióba látogató külföldi gyakran találkozhat, és mintát kínál a nyelvi és nyelvtani megoldásokra.

... **pld. Zdravsztvujtye I.**
Orosz tankönyv
kezdőknek I–II. 240,– Ft

... **pld. Zdravsztvujtye I.**
Olvasunk és írunk 30,– Ft

A felsorolt könyvek bármelyike megrendelhető a kitöltött, kivágott, címünkre borítékban elküldött hirdetés alapján. Postán utánvéttel szállítunk, a portóköltséget felszámítjuk. Tekintettel a korlátozott példányszámokra, a rendeléseket beérkezésük sorrendjében teljesítjük.

KÖNYVFUTÁR
KÖNYVKÜLDŐ SZOLGÁLAT
ÁLLAMI KÖNYVTERJESZTŐ VÁLLALAT

Címünk: Állami Könyvterjesztő Vállalat
KÖNYVFUTÁR KÖNYVKÜLDŐ SZOLGÁLAT
Budapest, Pf. 128. 1476.
IX., Dési Huber u. 7. Telefonszám: 477-138

A megrendelő neve: .....
Pontos címe (irányítószámmal):
.....
.....

HÁNY NYELV EGY EMBER?

Bár úgy tartják: a gyerekek nyelvtudás nélkül is megértik egymás, ma már egyre inkább érezzük: kell a nyelvismeret! A Csillebércen rendezett magyar—szovjet jubileumi táborban szerencsére nem volt gond az egymás megértése!

Tanultam mindenféle iskolákban tíz évig oroszul. Most már tíz éve csak felejtek. Azért a nulla pontra nem érkeztem vissza, az nem igaz, hogy egy pohár vizet sem tudnék kérni. De a tudásom messze nincs arányban a belefektetett munkával. Vagy mondjuk szerényebben, hogy ne lehessen belekötni: a belefektetett idővel. Ezt nemcsak most gondolom így, mert tíz évvel ezelőtt is ugyanúgy gondoltam, s azt hiszem, indokoltan, már akkor is.

A lány és az egyik fiú, akivel beszélgetek, most volt hatodikos. A másik fiú nyolcadikba megy. Mindhárman svédek. Mindhárman folyamatosan, épkézláb mondatokban képesek kifejezni magukat angolul. Miért, kérdezem magamban, mi a különbség az ottani iskolai nyelvtanítás és a miénk között? Elmondják, hogy negyedik osztályban kezdik el tanulni az angolt, heti két órában. Hetedikben már heti négy-öt angolórájuk van. Ugyancsak hetedikben második idegen nyelvet is választ magának mindenki. Ez leginkább a német vagy a francia, de lehet más is.

Miből és mit tanulnak, kérdezem. Azt válaszolják, tankönyvből vesznek olvasmányokat, és filmeket néznek. Miféléket? Talán kalandfilmeket vagy krimiket? Nem, mondják, oktatófilmeket, amelyeket kifejezetten a nyelvtanítás kedvéért készítettek. Általában nagyon mulatságosak, teszik hozzá. De a moziban játszott filmek sincsenek szinkronizálva, csak feliratosak, úgyhogy ha valakinek az a fura ötlete támad, hogy ne a film, hanem a nyelvtanulás miatt üljön be egy moziba, az sem jön zavarba.

Gyanakodva tudakolom, szeretnek-e nyelvet tanulni. Gyanakvásomra az adokot, hogy tízéves, ám magyar barátom egyetlen esztendő leforgása alatt sikerrel megutálta a nyelvtanulást. Hogyne, amikor még a magyar írás-olvasással is, hogy úgy mondjam, kissé hadilábon áll, és most ráadásul a cirill ábécét is a nyakába zúdították. A három svéd gyerek viszont egybehangzóan állítja, hogy nyelvet tanulni jó. Miért, próbálom újabb kérdéssel zavarba hozni őket. Azért, mert idegen emberekkel tudják megértetni magukat, tehát hasznos, és azért, mert érdekes.

Azon morfondírozom, miért tudják ezt ők, és miért nem tudja az én, náluk mindössze két évvel fiatalabb magyar barátom. Meg azon is morfondírozom, volt-e valaha is szükségem arra az életben, hogy oroszul kérjek egy pohár vizet. Legföljebb egyszer lett volna, amikor a Szovjetunióban jártam, ha nem csoportosan utazunk, és nem szolgálnak ki minket tökéletesen anélkül, hogy akár ki kellett volna is nyitnunk a szánkat.

Felnőtt fejjel persze, ha – mondjuk – tudományos kutató vagy műszaki szakember lennék, nagy hasznomra válna az orosznyelv-tudás, hiszen oroszra szinte azonnal lefordítanak a világ bármely tájján és bármely nyelvén megjelenő minden fontos közleményt, cikket, könyvet, és számunkra viszonylag ez a leginkább hozzáférhető. De, könyörgök, melyik kisiskolás tudja biztosan, mi lesz belőle, ha nagy lesz, és valami csoda folytán mégsem lenne sem csillaghajó-kapitány, sem Forma–1-es világbajnok?

A három svéd gyerek is csak a vállát vonogatja, amikor azt firtatom, milyen pályára készülnek. Abban azonban biztosak, többek lesznek attól, hogy az anyanyelvükön kívül még egy nyelvet megtanulnak. A mondás is úgy tartja: ahány nyelvet beszélsz, annyi ember vagy. Nem tartom ugyan kettőnek magam, szűk is lenne ahhoz ez az egy bőr, amiben meg kell férnem, de magam is biztos vagyok abban, más lennék, ha egy idegen nyelvet meg nem tanultam volna.

Legalább azért, mert mialatt, sokszor keservesen, az idegen szófűzés, az idegen észjárás, az idegen világ meghódításán fáradoztam, azalatt a sajátom, melyet örökül kaptam, rejtett vagy csak addig észre nem vett titkait tárta elém önként-önkéntelen.

Nádasi Tibor

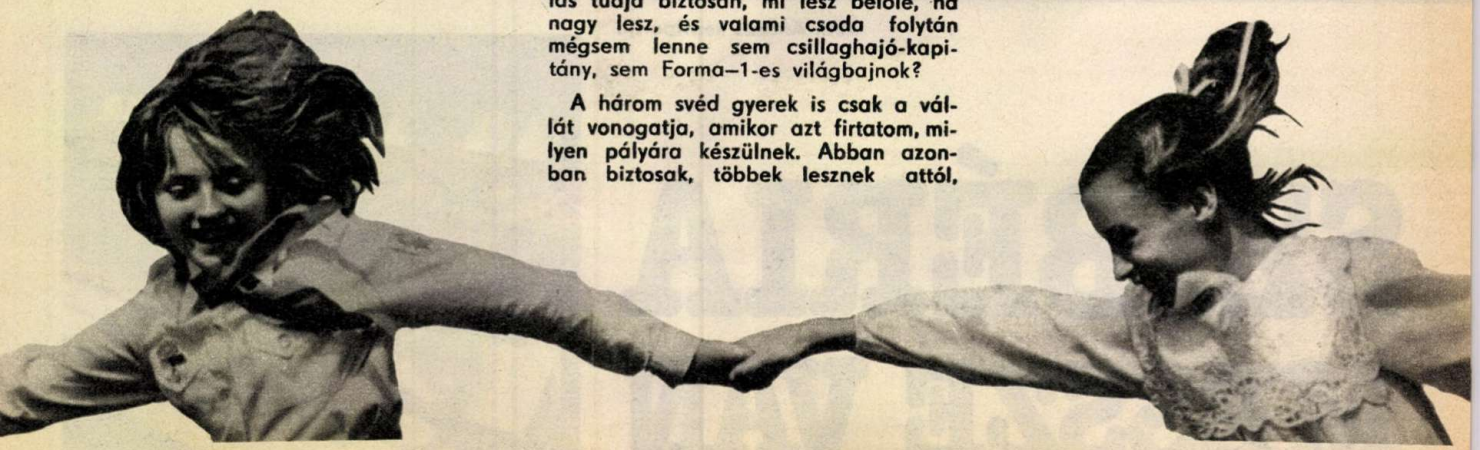

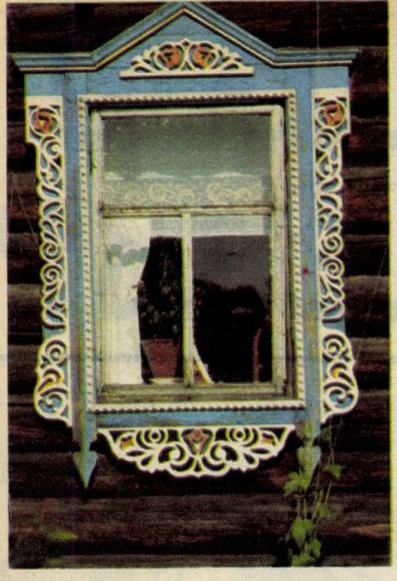

Szibériában minden hatalmas. A tájak, a hegyek, a folyók, az alföldek, az erdők és a mezők. Több ezer kilométer távolságra van tőlünk, s az ottani távolságokat is többnyire ezer kilométerekkel mérik.

Hazánk legtávolabbi testvérmegyéje is itt található. A nógrádiaké – akik már húsz esztendeje tartanak fenn baráti kapcsolatot az itt élő emberekkel,

Ízelítőül íme, néhány villanásnyi Szibéria Magyarországnál háromszor nagyobb Kemerovo megyéjéből.

Tóth András képriportja

SZIBÉRIA MESSZE VAN

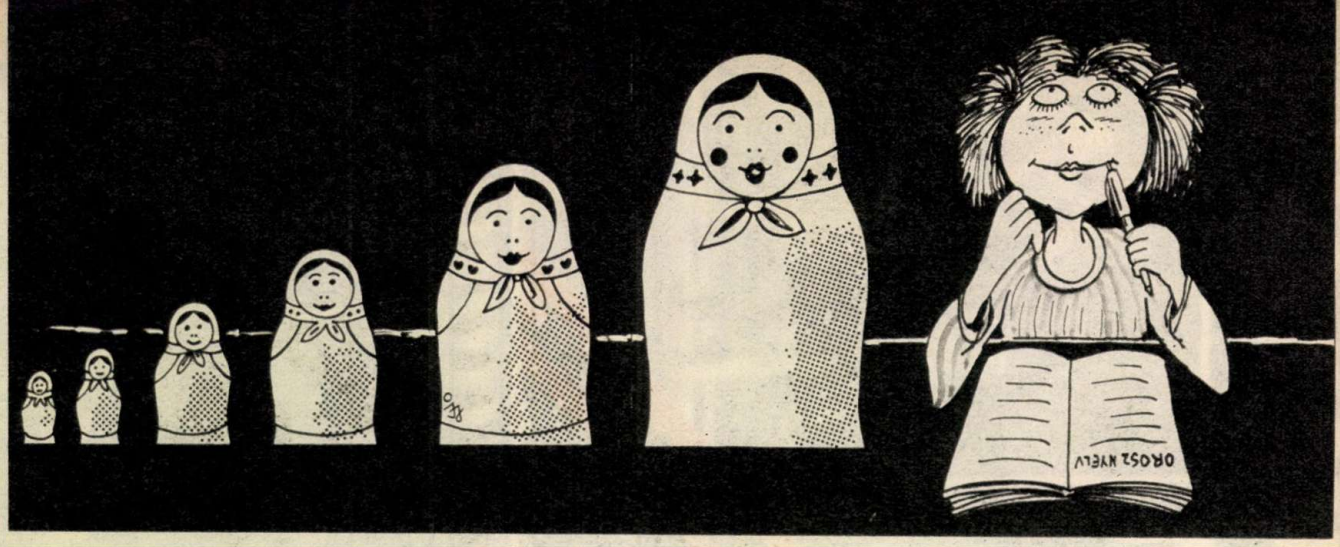

OROSZ NYELVI FELADAT

Írj egy orosz nyelvű fogalmazást. Ebben mutasd be lakóhelyedet (városodat, faludat), annak nevezetességeit. Mutasd be a város (falu) környékét, szépségét.

Írd le, miért szereted ezt a vidéket (várost, falut), miért szeretsz itt lakni.

Lakóhelyed es környékének bemutatását képekkel is illusztrálhatod.

A dolgozat szöveges része kb. 1 nagy füzetlap-oldal terjedelmű legyen, de illusztrációval sem lehet több 2—3 oldalnál.

A dolgozatra írd rá nevedet, iskoládat, osztályodat. Az elkészített dolgozatot az iskolában kell beadni. Az iskola tanáraiból álló bizottság a pályázókkal rövid orosz nyelvű beszélgetést fog folytatni a fogalmazás témájával kapcsolatban. Ennek alapján a legjobbak továbbjutnak a megyei (fővárosi) beszélgetésre, az ott kiemelkedően szereplő tanulók pedig részt vesznek az országos szaktáborozáson.

A pályázaton valamennyi 6—7—8. osztályos tanuló részt vehet.

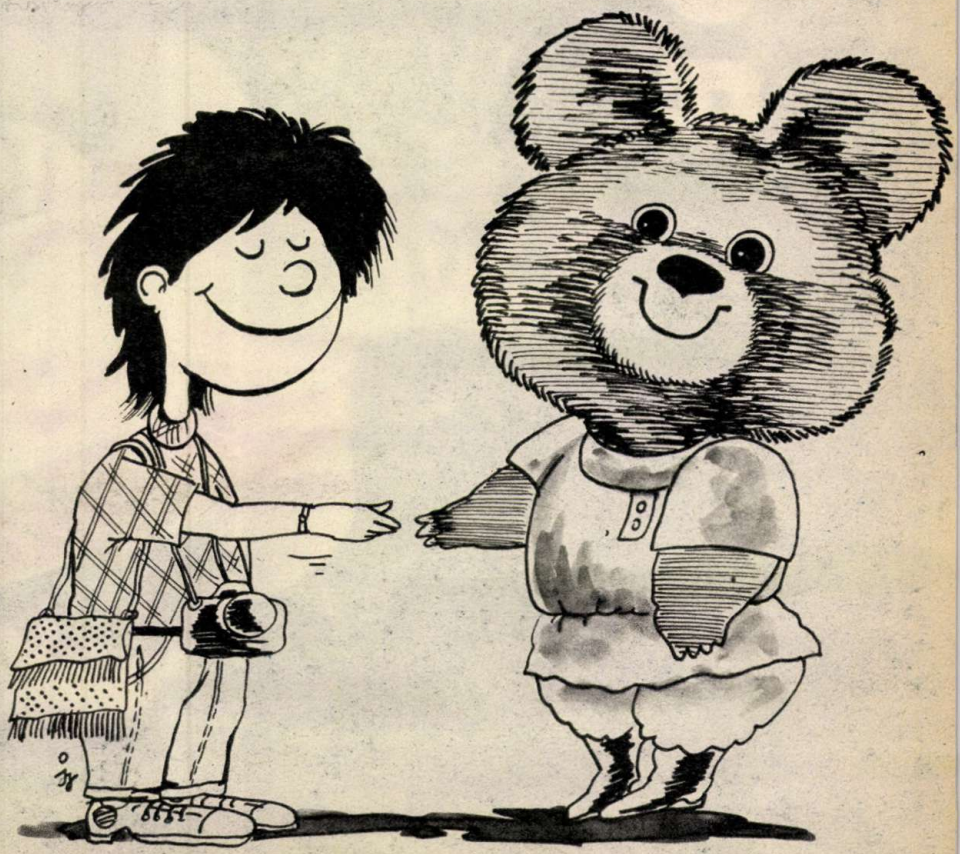

MAGYAROK A CSÚCSON

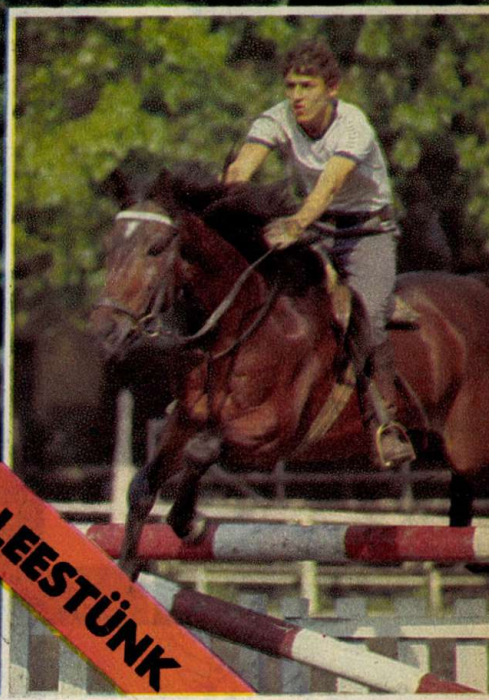

MAJDNEM LEESTÜNK

TORPEDÓKÉNT

3X4 KILOMÉTER ÁMULAT

ARANYKOVÁCS

Micsoda nyár volt!

Darnyi Tamás világcsúcsaival, a kajak-kenusok éremesőjével, Komáromi Tibor birkózó-aranyával. És ott voltak az öttusázók is. Egy csapat, amelyik aranyesélyesként utazott a világbajnokságra. Egy csapat, amely padlóra került az első szám után. Afféle „mexikói 0:6" volt ez a lovaglás a három magyar fiúnak: adtak egy tusa előnyt a világnak.

Meglehet, csak azért, hogy még mélyebbről kapaszkodjanak a csúcsra. Meglehet azért, hogy megmutassák: századunk elátkozott sportvilágában is az a legnagyobb erő, amikor az ember legyőzi önmagát.

Az öttusázók aranya azt bizonyította, az ember képes lehet erre. Valamennyien képesek lehetünk önmagunk legyőzésére. Messze még az év vége, hisszük: jut még csúcsra magyar sportoló. Ám az „év csapata" választáshoz, olvasóink nevében is mi tesszük le voksunkat az öttusázók mellé.

M. A.

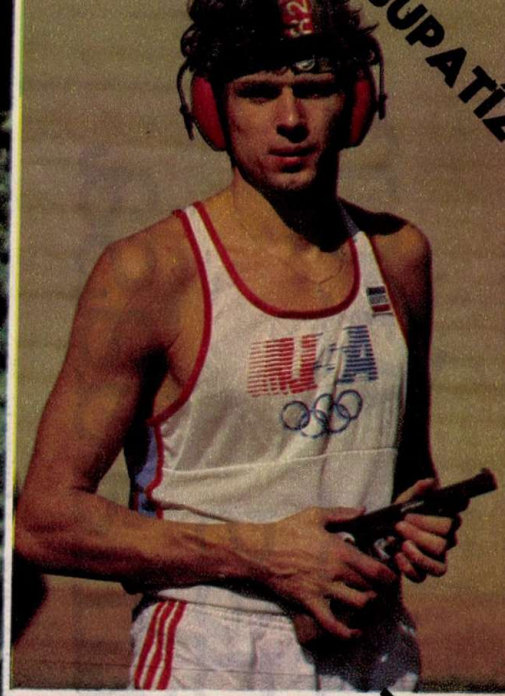

SÜTŐ ANDRÁS:

Tamási Áron rendes feltámadása

TAMÁSI ÁRON

1897. szeptember 20-án született Erdélyben, Farkaslakán. Szülei falusi földművelők voltak. Székelyudvarhelyen érettségizett 1917-ben, 1919-ben a kolozsvári egyetem jogi karára iratkozott be. Tanulmányait később a Kereskedelmi Akadémián folytatta, ahol oklevelet is szerzett. Első novellája 1922-ben jelent meg Kolozsvárott. Novellái legértékesebb alkotásai közé tartoznak, bár leghíresebb műve az Ábel-trilógia. 1968-ban halt meg.

Születésének kilencvenedik évfordulóján Sütő András írásának egy részletével emlékezünk Tamási Áronra.

(. . .) Amikor a koporsót a sírba leengedték, mintegy a síráshoz társultan, fölöttünk surrogni kezdtek a cserfák levelei, majd azután a vastagabb ágak is recsegésbe fogtak, kétségbeesett, tőből kiszakadó csapkodásba. A fekete felhők alatt, a hirtelen támadt égzengésben a gyermek Áronka jutott eszembe, a Bölcső és bagoly erdőrengetegének ösvénykereső Ábelpalántája. Akkor hasonlóképpen elsötétült a világ. A félelem emésztő szorításában hiába vélte, hogy fölötte áll a felhőknek; botorkálásaihoz csak a kövek világítottak. Szobrokat őrző kövek, szelídebbek amazoknál, amelyeket később feléje dobált a szektás korlátoltság. Emlékszünk rá, hogy akkor egy pásztorembertől fekete rigófiút kapott, s azt először a kalapjába, majd a nagyidő láttán a tarisznyájába rejtette, úgy gázolt át a megáradt patakon, jobb kezében a magasra tartott énekes madárral. A gyermekijedelem ugrásra kész vadakat is látott, meg leomló szálfákat. E szemlélet eredményeképpen szinte kötelező hát annak a kicsi, fiatal és fürge asszonynak a megjelenése, aki Tamási Áron édesanyja volt. A kitisztult időben anya és fia kézen fogva ereszkedik alá az ösvényen a száraz, meleg otthon felé. Szimbólum és bukolika? Némi figyelmetlenséggel ez is ráfogható. Az olvasó ma már nem andalodik el a próza poétikus madarain: nem retteg az irodalmi villámcsapásoktól; Hamlet atyjának szellemétől sem, jól tudván, hogy azt előadás után magnótekercs formájában a fogasra akasztják. De az a kicsi fiatal és fürge asszony nem lehetett volna Tamási édesanyja, ha nincs a kezében egy különös drótozott tákolmány, minek láttán a gyermek azt kérdi: mi lehet az? Mi légyen: esernyő, találóbban — esőtartó, minek a mostoha időben csak az árva botja maradt, vásznát a szél leszaggatta és elvitte. Ez a feketével meghúzott, keserűgroteszk vonás a megrajzolt kép szája sarkán: ez hordozza Tamási látásmódjának lényegét. Ebben ismerünk magunkra. Szándékára is a halál órájában, amikor úgy végrendelkezett, hogy Farkaslakára hozassék, a szülőföldre: esőtartónak. Fejünk fölé emelhető szellemi örökségnek a lét zivataraiban. De most már nem a kicsi, fürge asszony szakadozott vásznaival.

Legyünk igazságosak most is, hogy művészetével a szívet — s az elmét — újra meghódítja: színes, viharálló könnyedén és növekvő sebességgel röpítik őt messze horizontok felé.

Major Árvácska felvételei

Felirat a sír fölött: Törzsében székely volt . . .

Szürke gránittömb a farkaslaki temetőben: Szervátiusz Jenő és Tibor közös alkotása

NEMZETISÉGI NYELVI FELADATOK

SZLOVÁK

Podobne ako aj v minulom školskom roku aj v tomto roku vám predkladáme návrhy na niektoré tematické okruhy.

1. Výlety a tábory počas školského roka a letných prázdnin

Medzi pionierm patria k najobľubenejším podujatiam výlety a tábory (môžu to byť aj čitateľské). Opíšte svoje príhody a zážitky.

2. Krátky opis, rozprávanie

Tým, ktorí sa častejšie chopia pera navrhujeme, aby sa zúčastnili súťaže ľubovoľne zvolenou témou a spracovali ju formou krátkeho opisu alebo rozprávania.

3. Môj najobľubenejší slovenský film

Väčšina z vás má iste možnosť pravidelne sledovať vysielanie československej televízie. Napíšte nám, ktorý film sa vám páčil najviac a prečo; aká je jeho téma, kedy a kde sa odohráva jeho dej. A tiež ktoré osobnosti ste mali možnosť poznať. (Samozrejme, môže ísť aj o slovenský film vysielaný v maďarskej televízii.)

4. Demokratický zväz Slovákov v Maďarsku si v roku 1988 pripomenie 40. výročie svojho založenia

Tešili by sme sa aj takej písomnej práci, v ktorej by sme sa mohli dočítať o každodennom živote a práci jednotlivých členov Celoštátneho výboru DZSM, prípadne pracovníkov, funkcionárov zväzu.

Pokyny k vypracovaniu uvedených tém:

V tejto krátkej informácii sme vás oboznámili s niektorými témami, z ktorých si môžete ľubovoľne zvoliť. Pravda, treba zdôrazniť, že tieto témy majú slúžiť len ako príklady, vzory, okrem týchto si môžete vybrať a vypracovať aj iné témy, ktoré patria do hore uvedeného okruhu.
Témy sú jednotné pre žiakov škôl s vyučovacím jazykom slovenským a pre žiakov takých škôl, v ktorých sa slovenčina vyučuje ako učebný predmet. Pre všetky témy platí, že rozsah práce má byť okolo loo rokou písaných riadkov. Starostlivo vypracovanú a napísanú prácu môžete ilustrovať obrázkami, fotkami, kresbami.

Za dôležité pokladáme, aby vaša práca svedčila o vašom osobnom vzťahu k vybranej téme.

SZLOVÉN

Prav lep pozdrav vsem, ki se boste udeležili letošnjega natečaja. To šolsko leto bi radi, če bi predstavili slovensko Porabje. Na podlagi vprašanj napišite kratek spis. Če k temu še dodate slike iz vašega kraja bo nastala lepa naloga.
Prosimo Vas udeležite se natečaja, želimo Vam dobro delo in veliko uspehov.
Naslovš Slovensko Porabje (primer)

1. Na katerem delu Nadžarske leži Porabje?
2. Po čem je dobilo ime?
3. Približno koliko prebivalcev ima?

4. Naštej porabske vasi!
5. Kaj je gospodarsko in kulturno središče Porabje?
6. Katere porabske vasi imajo otroške vrtce, šole?
7. Na tvoji šoli kdo uči slovenski materin jezik?
8. Katera je vaša bratska šola v Sloveniji?
9. Karo držite s to šolo prijateljstvo?
10. S čim se ukvarjajo ljudje v Porabju?
11. V katerih tovarnah delajo porabci v Monoštru?
12. Kakšne kulturne skupine poznate v Porabju?
13. Kje se je Porabje predstavilo lani?
14. Kje se lahko šolajo porabski mladi?
15. Zakaj imaš rad svoj kraj?

In še malo slovnice!
Uči se in se zabavaj!

Vstavi samoglasnike in boš dobil lep izrek!

Neka pravljica pripoveduje, da so uboge lačne živali pojedle svoje smoglasnike. Katere živali so bile to?
V-lk, l-s-c-, m-dv-d, j-zb-c, kr-k-r, j-ž, kr-k-d-l, m-čk-, ž-b-.
Ugani, kdo je prišel na obisk!
Str-c-z -m-r-k-.
Stavek izpolni z besedico *s* ali *z*!
Fant je skočil ... kolesa in odlomil šibo ... bližnjega grma. Šel je raje ... drugimi dečki na gmajno orehe klatit. Pahnil je predme torbico ... šolskimi knjigami. Boječe in ... trepetajočimi rokami sem izvlekel kruh iz torbe.
Besedo v oklepaju uporabi kot povedek! Stavek naj pove, da si to ti, da sta Tine in Blaže, da smo mi!
Vsak dan (hoditi) v šolo.
(Smejati se) na ves glas.
(Sovražiti) lenobo.
(Cmereiti se) za prazen nič.
Vedno (hoditi) po levi strani ceste.
Zjutraj zgodaj (vstajati).
(Spoštovati) pridne ljudi.

Vaje v bogatenju besednega zaklada:

Naslednjim samostalnikom poišči pridevnike iste besedne družine in jih uporabi v stavkih!
pridnost veselje praznik pogum
dobrota mladost delo plahost
Primer: pridnost — priden
Pridnost več velja kakor kup zlata.
Hočem biti priden.
Ugani o katerih pisateljev (pesnikih) govore naslednje uganke:
Nad Dravo Samorastnik se rodil je,
ki v knjigah slikal je ljudi in čas,
zvesto za novo pravdo se boril je.
S Sotzicami je vzel slovo odnas.
Dolenjc bil je, urednik in pisatelj
in Jurij Kózjak je njegov junak;
Deseti brat nam je že star prijatelj
kot Domen nam Sosedov sin je drag.

Fran Roš

SZERBHORVÁT

1. Tri veka u novoj domovini

Tragom bunjevačkih Hrvata u novu domovinu. U našoj zemlji je dostojno i dostojanstveno obeležena 300. godišnjica dolaska bunjevačkih Hrvata.

Vratite se u vremenu 300 godina, popratite put Bunjevaca do njihovog dolaska u Mađarsku. O istorijatu Bunjevaca u Mađarskoj se već mnogo zna. Budite istraživači, te na osnovu rezultata svojih istraživanja napišite rad na tu temu. Isto tako možete pisati i o istorijatu Srba u našoj domovini, o gradišćanskim Hrvatima ili o drugim ogrankama naše narodnosti.

2. „Znate li gde je Sentandreja?

Sentandreja, mala varošica leži na desnoj obali Dunava, između Budima, Višegrada i Ostrogona — stolica najsilnijih mađarskih krajeva Matije Korvina i oca Ljudevita Velikog, Roberta.

Divan predeo! Pred varošicom Mali Dunav, to jest rukav Dunava; pred onim plodnim selima posejana ada, preko., dalje „veliki" Dunav, a tamo opet ostaci, razvaline rimskog kamenitog mosta..."

(Jakov Ignjatović)

Da li ste već bili u Sentandreji? Ako niste, idite u Sentandreju na izlet, upoznajte njezine kulturno-umetničke spomenike.

Sentandreja kao „Srpska Atina".

Osim srpskih relacija pišite i o Dalmatincima koji su se naselili u tom gradu.

3. „Ljub' si, rode, jezik iznad svega"

Na osnovu citata iz poznate pesme Petra Preradovića možete pisati o lepoti našeg maternjeg jezika, o ljubavi prema njemu, o zavičajnom govoru vašeg kraja, o tome šta sve činite da bi se naš maternji jezik u vašem mestu očuvao. U slučaju ako pišete o jeziku vašeg zavičaja, možete dati i mali rečnik reči u dijalektu i u književnom jeziku.

4. Po slobodnom izboru napišite malo „književno delo". Može to biti pesma, pripovetka ili druga „književna vrsta".

Možete pisati na osnovu sopstvenog doživljaja ili po mašti.

Uputstva

Gornji zadaci nisu obavezni, nudimo ih vam samo kao primere, kako bismo vam olakšali izbor. No, ako vam se dopadnu, možete pisati o tim temama. Možete pisati, međutim, i o sličnim temama po slobodnom izboru.

Pozivamo vam pažnju na pravilnu upotrebu hrvatskosrpskog, srpskohrvatskog jezika. Trudite se da vam sastav i sadržajno i jezički bude tačan i bogat. Podsećamo vas da ćete o izabranoj temi i usmeno trebati da dokažete veštinu pred članovima stručne komisije. Zato se trudite da obrađenu temu upoznate što dublje, kako biste o njoj mogli nevezano razgovarati.

ROMÁN

In prima fază a concursului vă oferim următoarele teme pentru alegere:

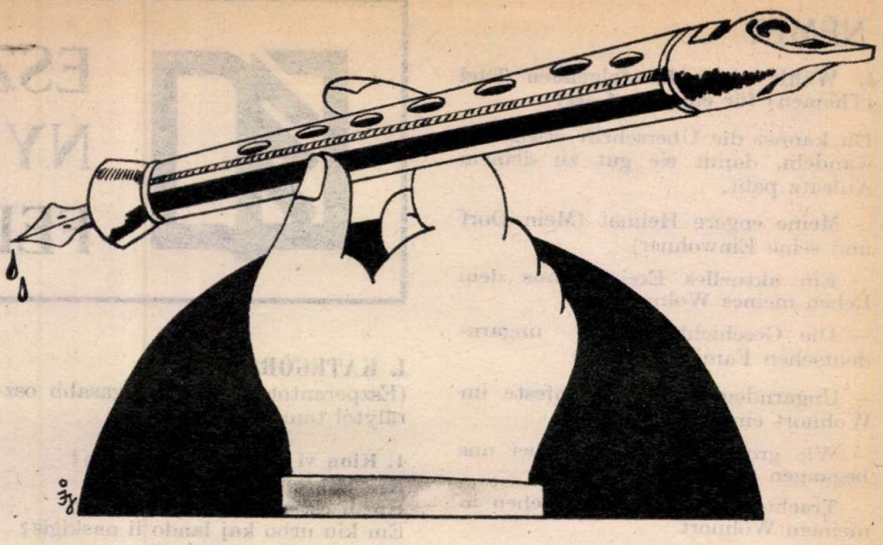

1. Din tradiţiile populare ale românilor din Ungaria

Arta populară, folclorul, obiceiurile populare constituie comoara fiecărui popor, din care s-au inspirat şi se inspiră artiştii, scriitorii, poeţii întotdeauna. Şi românii din Ungaria au valori de geneză populară, bogată moştenire care se găseşte încă în satele locuite de români.

a) Culegeţi şi notaţi

– un obicei popular, nişte tradiţii locale;

– o poveste populară în graiul local.

b) Descrieţi

– muncile agricole din trecut sau unele meşteşuguri cu instrumentele lor specifice, care nu mai trăiesc, dar bătrînii le cultivau pe vremuri (de exemplu: secerişul, treieratul, prelucrarea cînepii, ţesutul, fierăritul etc.)

– o casă ţărănească cu interiorul ei caracteristic sau o casa muzeu.

2. „Limba noastră-i o comoară"

„In fiecare zi omul învaţă ceva: în familie, la şcoală, pe stradă... Chiar şi visînd, năzuind, învăţăm cum să ne închipuim lumea. Lumea noastră, a tuturora...

Dar aceste gînduri şi vise nu se tălmăcesc oricum. Ele îmbracă haina unor sunete, ale unor silabe, ale unor propoziţii, ale unor fraze. Învăţăm de cînd ne-am născut, de la părinţii noştri mai întîi, apoi de la învăţători şi profesori cum să rostim. Iată minunea: gîndul se îngemănează cu vorba. Este cea mai mare izbîndă a omului de a se mărturisi „pre limba lui" – ".

a) Căutaţi un text literar, un fragment dintr-o operă literară română, transcrieţi apoi textul în graiul local, în limba vorbită în satul vostru natal; faceţi şi vocabularul cuvintelor care diferă, aratînd forma literară şi cea regională a lor.

Şi invers puteţi proceda, adică să transcrieţi un text, notat în graiul vostru, în limba literară. Folosiţi-vă de volumele apărute recent sub îngrijirea Uniunii Democratice a Românilor din Ungaria.

b) 150 de ani de la naşterea celui mai mare povestitor român, Ion Creangă – „Niciunul dintre autorii de poveşti nu şi-a pus atît de strălucit viaţa în poveste ca Ion Creangă."

Folosindu-vă de cunoştinţele referitoare la capodopera lui Creangă „Amintiri din copilărie", faceţi o lucrare asemănătoare despre căminul vostru familial, despre părinţi, despre bunici, despre viata oamenilor din satul vostru natal.

3. Scrisoare adresată unui pionier român din România

Scrisoarea să fie un fel de prezentare a tot ce este important în legătură cu voi înşivă. Scoateţi în evidenţă că sînteţi elevi ai unei şcoli româneşti din Ungaria, că învăţaţi limba română şi doriţi şi prin corespondenţă să vă îmbogăţiţi cunoştinţele referitoare la România, la limba şi cultura românească.

*

Indrumări

In anul şcolar 1987/88 – ca şi în anii precedenţi – ne adresăm elevilor şcolilor generale româneşti din clasele 6, 7, 8. Aşteptăm prezentarea acelor pionieri care îşi iubesc limba maternă şi sînt capabili să facă lucrări serioase pentru acest concurs pionieresc.

Cerinţele sînt: să daţi dovadă despre cunoştinţele voastre de limba maternă, de faptul că o iubiţi, o posedaţi bine şi o cultivaţi acasă, la şcoală şi în afara şcolii.

Temele sînt unitare pentru elevii ambelor tipuri de şcoli româneşti, cele cu limba de predare română şi cele în care limba este obiect de studiu.

Oricare temă o alegeţi, vă atragem atenţia asupra folosirii corecte a limbii române şi asupra ortografiei. Străduiţi-vă, ca lucrarea să fie bogată în conţinut, frumoasă din punct de vedere al limbii şi să fie originală.

Intinderea lucrării să fie cam 100 de rînduri (scrise cu mîna), circa 3–4 pagini.

NÉMET

I. Wähle eines der folgenden Titel (Themen) für einen Aufsatz!

Du kannst die Überschrift etwas abwandeln, damit sie gut zu deinem Aufsatz paßt.

– Meine engere Heimat (Mein Dorf und seine Einwohner)

– Ein aktuelles Ereignis aus dem Leben meines Wohnortes

– Die Geschichte einer ungarndeutschen Familie

– Ungarndeutsche Familienfeste im Wohnort einst und heute

– Wie große Familienfeste bei uns begangen werden

– Trachten der Ungarndeutschen in meinem Wohnort

– Wie ich den Keller (den Dachboden, einen Kasten, eine Truhe usw.) bei meinen Großeltern durchstöbert habe (Interessante Funde, alte Kleidungsstücke, Gebrauchsgegenstände usw. und was sie alles „erzählen" können.)

II. Löse eine von den folgenden Aufgaben!

– Beschreibe ein Gesellschaftsspiel oder ein Spiel im Freien, das im Kreise der Ungarndeutschen beliebt ist!

– Stelle dir vor, in der Klasse (oder Schulgebäude) soll eine kleine Ausstellung über die Ungarndeutschen veranstaltet werden. Deine Aufgabe ist es, diese Ausstellung vorzubereiten. Überlege dir, wie du deine Mitschüler für diesen Plan gewinnen könntest! Entwirf einen Appell an deine Mitschüler, an den Vorbereitungsarbeiten der Ausstellung mitzuwirken! Zeig verschiedene Möglichkeiten der Mitarbeit auf! Mache im Appell deinen Mitschülern klar, welchem Zweck die Sammlung dient und wie wichtig die Sache ist!

– Beobachte einen Handwerker bei seiner Arbeit und halte deine Wahrnehmungen in einem kurzen Bericht fest! Schreib mindestens zehn Fachausdrücke aus der Berufssprache des Handwerkers auf und erkläre kurz ihre Bedeutung!

Liebe ungarndeutsche Schülerinnen und Schüler! Studiert die angeführten Aufgaben unter Punkt I und II gründlich durch und überlegt, welche ihr von diesen erfolgreich lösen, erarbeiten könntet. Ihr sollt aus beiden Teilen ein Thema bzw. eine Aufgabe (insgesamt also zwei Aufgaben) wählen und ausarbeiten. Der Aufsatz (Punkt I) sollte den Umfang von 3 – 4 Seiten nicht unter- und 4 – 5 Seiten nicht überschreiten. Zu der zweiten Aufgabe (Punkt II) erwarten wir von euch Arbeiten in etwa 0,5 – 1 Seite.

Wir würden uns recht freuen, wenn viele von euch die Gelegenheit nutzten und sich am Preisausschreiben beteiligten. Wir wünschen euch viel Spaß zu der Arbeit und schöne Erfolge! Beachtet den Einsendetermin!

ESZPERANTÓ NYELVI FELADATOK

I. KATEGÓRIA
(Eszperantót 5. vagy magasabb osztálytól tanulók)

1. Kion vi scias pri Esperanto?

Kiu kompilis ĝin?
Kio li estis?
Em kiu urbo kaj lando li naskiĝis?
Kio estas lia gepatra lingvo?
Kiujn lingvojn li konis plie?
Kial li konstruis novan lingvon?
Kiam aperis la Unua Lernolibro?
Sur kiuj kontinentoj disvastiĝis jam Esperanto?
Kie vi renkontis jam Esperanto-parolantojn?

2. Kompletigu la dialogon!

Saluton, Petro! Vi estas malgaja; kial?
Mi forgesis la naskiĝ-tagon de mia amikino.
Terure! Ĉu vi hontis?
Jes, ĉar ŝi memoris mian naskiĝ-tagon antaŭ du monatoj.
Do, kion vi faris?
Mi ekserĉis donacon por ŝi.
Ĉu vi longe s...?
Jes, mi serĉis belan donacon dum tri horoj.
Ĉu, vi sukcesis?
Jes, fine mi vidis flor-butikon trans la strato.
Kiel vi sciis, ke estas fl.....?
Mi legis la afiŝon super la pordo.
Do, ĉu vi e..... post tio?
Ankoraŭ ne; mi kalkulis mian monon ekster la butiko.
Kaj ĉu v..... .....tio?
Jes, post tio mi eniris la butikon, sem multe da mono.
Kaj ĉu vi a..... ion?
Jes, mi aĉetis dek florojn en la butiko.
Kaj post tio, kion vi f.....?
Mi postis ilin al mia hejmo.
Sed ĉu via amikino vidos ilin tie?
Ne, do mi invitis ŝin por romantika vesper-manĝo!
Bona solvo, kaj kie vi l..... .....?
Mi lasis ilin sur la tablo.
Ĉu ili estis sekuraj t.....?
Ne, mia kato puŝis la florojn preter la tablo-rando.
Ĉu vi trovis ilin t.....?
Ne, ĉar mia najbaro posedas undon – malgraŭ miaj protestoj.
Kiel tio rilatas al la floroj?
Lia hundo trovis la florojn sub la tablo.
Ve, kion g..... .....?
Ĝi tiris ilin de sub la tablo.
Kaj post tio, kio an.....aŭ?
Ĝi tenis la florojn inter la dentoj.
Ho, ve, ĉu ĝi m..... .....?
Jes, ĝi mordis la florojn per la buŝo!
Ho, ve, ve, k.....l ĝi m..... .....?
Ĝi manĝis la florojn kun enzuziasmo.
Ĉu ĝi m..... ĉ.....?
Jes, ĝi manĝis ĉiujn, krom unu.
Kion ĝi f..... per tiu lasta fl.....?
Ĝi ĵetis tiun lastan floron ĉirkaŭ la ĉambro.
Ĉu vi ne klopodis k..... ....?
Jes, fine mi kaptis la hundon malantaŭ la televidilo.
Kaj k..... ....?
Mi prenis mian pantoflon for de mia piedo.
K..... per .....?
Mi frapis la hundon per la pantoflo.
K.....?
Mi bastis la hundon sur la postaĵo.
K.....l vi p.....?
Mi punis ĝin pro ĝia malbona konduto.
Kaj post tio k..... ....?
Mi ĉasis ĝin el la domo.
Kaj kien vi s..... .....?
Mi sekvis ĝin ĝis la najbara ĝardeno.
Kaj kien ĝi gv..... .....?
Ĝi gvidis min apud bela floraro.
Kaj kion vi v..... tie?
Mi rimarkis la florojn de mia najbaro.
Ho, kaj ĝu venis al vi mal..... .....?
Jes, mi ŝtelis kelkajn florojn el lia ĝardeno.
Nu, juste, ĉu ne?
Jes, mi pretendis ilin anstataŭ la detruitaj floroj.
Kaj ĉu vi pr..... ..... al ....?
Jes, kaj tie mi aranĝis ilin en bela vazo.
Kaj kion alian .... amikino?
Mibeligis la ĉambron por ŝia vizito.
Kaj ĉu.....::?
Jes ŝi vizitis min, laŭ mia invito.
Kion ....., kiam ŝi .....:?
Mi salutis ŝin ĉe la pordo.
Kaj ĉu vi tuj .....:?
Preskaŭ, mi donis la florojn post la salutado.
Kio estis ŝia r.....?
Ŝi informis min pri io.
Ho, k..... ŝ..... diris?
„Mi havas alegion kontraŭ floroj!"

S. MacGill
(EL 1/1987 Juna Amiko)

3. Multvaloraj stonoj

Riĉa komercisto montris al muelisto diversajn ringojn kun ŝtonoj kaj certigis, ke ili estas tre multekostaj.

– Mi tion kredas – diris la muelisto – ili bele brilas, sed kian profiton ili donas?
– Ili donas nenian profiton – respondis la komercisto – kontraŭe, ili kostas multe da mono.

muelisto –, kiujn mi posedas, ĉar ili kostas nur cent markojn kaj ĉiujare donas al mi pli ol mil da profito.

(Pioniro 3/1987)

Klarigu per kelkaj frazoj, pri kiuj ŝtonoj parolas la muelisto kaj kiel ili donas profiton?

4. Enigmo

Ĉevaliro. a) Skribu la proverbon! Komencu ĉe tiu kvadrateto, kie la vortsilabo estas skribita per majusklo. Poste saltu kiel ĉevalo en la ŝakludo. Se vi bone saltadas, divenos la proverbon.
b) Pripensu la proverbon! Klarigu la instruaĵon!
c) Se vi volas, ankaŭ vi faru similan enigmon!

Ra	gran	da
la	lo	ro
mal	pi	da
va	bo	ro

(Pioniro 4/1987)

II. KATEGÓRIA

(Eszperantót 3 – 4. osztálytól tanulók)

1. Kion vi scias pri Esperanto?

Kiu kompilis ĝin?
Kio li estis?
En kiuj urboj kaj lando li vivis?
Kio estas lia gepatra lingvo?
Kiujn lingvojn li konis plie?
Kial li konstruis novan lingvon?
Surbaze de kiuj lingvoj naskiĝis Esperanto?
Kio estas la celo de Esperanto?
Kiel la mondo festas la centjariĝon de la lingvo?
Al tiu ĉi lasta demando respondu detale, kun multaj konkretaj indikoj!

2. Proverboj

Elekto 5 proverbojo el la Proverbaro de Esperanto de Zamenhof (Pioniro 4/87, p. 7). Klarigu ilian signifon per po 1 – 2 frajoj kaj serĉu hungarajn elevalentajn proverbojn!

3. Sporto kaj ludoj

1. Kiujn sportojn vi praktikas kaj kiam?
2. En kiuj sportoj oni uzas pilkon?
3. Ĉu ĉiuj pilkoj estas samaj?
4. Skribu la regulojn de iuj sportoj, kiujn vi konas aŭ praktikas.
5. Kiel vi komprenas la terminojn: teamo, matĉo, turniro, ĉampiono, konkurso, konkuro, vetado, lotado, tombolo, hobio?
6. Pri kiuj sportoj aŭ ludoj oni jam skribis en Juna Amiko?

lando kaj tutmondajn ĉampionecojn de iuj sportoj.
8. Ĉu ekzistas poŝtmarkoj pri sporto kaj ludoj?

(Juna Amiko 3/1986)

4. Enigmoj

Tri Fratoj

Tri fratoj: Ivano, Antono kaj Leonido prelegas en universitatoj de Moskvo, Leningrado kaj Kievo. Ivano ne loĝas en Moskvo.
Antono ne laboras en Leningrado. Mostvano ne prelegas historion. Tiu, kiu laboras en Leningrado, prelegas kemion. Antono ne prelegas biologion.
En kiu urbo laboras Leonido, kaj kion li prelegas en la universitato?

Artanatomio

Ĉe provkantado aperas virino sur la podio. Ŝi estas tre elegante vestita, portas belegajn orelringojn. En momento mallaŭte diras unu el la kritikistoj:
– De kie pendas tiuj belegaj ringoj?
– De kie? – respondas la alia kritikisto kun miro-, nu, de ŝiaj oreloj!
– Sed tio ja ne estas ebla, – diras la unua skuante la kapon –, ĉu vi ne aŭdas, ke ŝi tute ne havas orelojn?

(Pioniro 2/87)

III. KATEGÓRIA

(Eszperantót tagozatos osztályban tanulók, és akiknek a családban is módjuk van gyakorolni a nyelvet)

1. Traduku hungaren!

Sukero kaj sapo

Vi bezonos: pelvon kun akvo, lignan spliton, pecon da sukero, sapon.
Estas interese vidi la malsaman agadon de sukero kaj sapo, kiam oni lasas ilin tuŝi la surfacon de akvo en pelvo.
Prenu lignan spliton (kian oni uzas por transporti flamon), distrancu ĝin al malgrandaj pecoj kaj flosigu ilin sur la akvo.
Kiam kubo de sukero estas metita en la mezon de la akvo, la pecoj de la splito estas tuj tiritaj al ĝi. Tio okazas, ne ĉar la sukero subite magnetiĝis, sed ĉar la sukero estas tiel poroza, ke ĝi sorbas akvon en sin. Ĉi tiu moviĝo de la akvo estas indikata de la pecoj de la ligna splito, kiujn oni povas vidi moviĝantaj al la sukero pro la flueto tiel kreita.
Se ni uzas malgrandan tranĉaĵon de sapo anstataŭ la sukero, ni vidas la malan agadon. La sapo eldonas maldikan olean filmon, kiu disetendiĝas eksteren for de la punkto, kie la sapo tuŝas la akvon, kaj malfortigas la surfacan tension. La pecoj de la splito estas simile influataj kaj ilia moviĝado estas ankaŭ eksteren kaj for de la peco de sapo.

(Amuzo per scienco p. 303)

2. Traduku Esperanten!

A nemzetközi udvariasságról – japán szemmel

(részlet)

Evés után az európaiak néha a zsebkendőjükkel is megtörlik a szájukat.

Búcsúzáskor sokan arcon csókolják egymást. Ha ázsiai hölgyek is jelen vannak, nekik is jut a pusziból, pedig ők ilyenkor arra gondolnak, hogy ily módon jó néhány baktériumot is kapnak. Némelyek ezért azt mormolják magukban: „Csók helyett elég lenne arcot archoz érintve búcsúzkodni." „Nem, nem, ennél még jobb lenne csak a biccentés" – gondolja egy japán hölgy. Igen, főhajtással nem teszünk különbséget az emberek között, mindenkit egyképpen üdvözlünk. Az európaiaknál a kézfogás az általános, de a bizalmas ismerősök megcsókolják egymást.

Az európai férfiak fölsegítik a hölgyekre kabátjukat, az ázsiai úriemberek magukban hagyják el az éttermet, mert nőkkel bajlódni nem férfias dolog.

(Nagata Akiko; Világ és Nyelv 1986/6.)

3. Kial la jubileo de Esperanto estas festo de junuloj?

Legu „Tiel kreskis junulo antaŭ cent jaroj" (de S. MacGill) en 1/1987 de Juna Amiko!

Studu agedon de aliaj eminentaj esperantistoj de la komenca periodo de la lingvo kaj movado, kaj skribu ankaŭ pri ili, entute ĉ. 2 – 3 paĝojn (folio A4) per bela manskribo!

Atenton!!! Tri geknaboj el inter la verkintoj de la plej bonaj laboraĵoj senpage povos partopreni internacian tendaron venontjare.

TERMÉSZET-KUTATÓ FELADATOK

FIZIKAI, KÉMIAI, BIOLÓGIAI VIZSGÁLÓDÁSOK

Sok tizenévest lehet manapság látni — írja Bertha Bulcsu —, akik csak „ülnek a lakótelepi házak előtt a padokon, és majd megdöglenek az unalomtól. Felfújnak egy-egy rágógumit és elpukkasztják. Rágnak, és maguk elé néznek. Szenvednek az unalomtól, kétségbeejti őket a semmittevés, de csak ülnek és rágnak.

De mi régen szabadok voltunk és boldogok. Csodálatos volt a világ és hívogató. Az udvarokon túl széles utcák nyíltak előttünk, a faluvégi házak után a végtelen mező, patakokkal, folyókkal, erdőfoltokkal. És nemcsak Vas megyében, Zalában, vagy a Nyírségben, de itt, a fővároshoz tartozó részeken is, Zuglóban, Rákosfalván, Árpádföldön. Kilépett az ember az ágyból, egyenesen a végtelenbe. Tyúkudvarokon, tanári intelmeken át a fénylő valóságba."

Szívem szerint most azt kiáltanám: „Gyertek, s bizonyítsátok be, hogy Ti nem vagytok unalomtól szenvedő semmittevők! Mutassátok meg, hogy a világ ma is, számotokra is végtelen, hiszen tele van érdekességgel, »csodával« és megfejtendő titokkal!"

Az alábbiakban ilyen „titkokat" kínálunk nektek, amelyeket vizsgálódással tudtok megfejteni.

1. Tudjuk, hogy a madarak különbözőképpen énekelnek; nemcsak a hangjuk más és más, hanem az is, ahogyan és amikor énekelnek. A fülemüle általában éjszaka, a cinke nappal, a mezei pacsirta röptében, a sárgarigó ágon ülve. Figyeld meg a környezetedben levő madarakat abból a szempontból, hogy mikor (azaz milyen év- és napszakban, illetve milyen „alkalmakkor"), hol (vagyis milyen természetes vagy mesterséges tárgyon, annak melyik részén) és milyen testhelyzetben, milyen mozgással kísérve énekelnek.

2. A növények a talajból — a fölszívott vízzel együtt — különféle oldott anyagokat is fölvesznek. Ezek szükségesek a testük fölépítéséhez. Az oldott anyagok többsége különböző só.

Próbálj a környezetedben levő különböző talajfajtákból kioldani anyagokat, s ha tudod, kristályosítsd ki a kapott sókat, vagy végezz velük más vizsgálatokat. Talajként a boltban kapható virágföldet is vizsgálhatod. Legjobb, ha az egyes talajfajtákat egymással össze tudod hasonlítani az oldhatóanyag-tartalmuk mennyisége és minősége szerint.

3. Nem vitás, hogy a természet legszebb ékességei közé tartoznak a különböző színekben pompázó virágok. Nem véletlen, hogy költőket, festőket gyakran megihlet a virágok színe, szépsége. A színes virág biológiai jelentősége az, hogy általa könnyebben megtalálja a megporzást is elvégző rovar.

Végezz vizsgálatokat a különböző — fehér, rózsaszínű, piros, sárga, kék, lila stb. — színű virágszirmok színanyagaival. Próbáld megállapítani, hogy melyik esetben mi okozza a színt, s hogy a színanyagok kivonhatók-e a szirmokból. Vizsgáld meg azt is, hogy ezek a színanyagok különböző fizikai-kémiai hatásokra hogyan változnak.

4. Ma már nagyon sokfajta műanyagot ismerünk és használunk, s ezek abból a szempontból is különbözhetnek egymástól, hogy a fényt hogyan engedik át, vagy verik vissza. Ez ugyanis nyilvánvalóan függ tegvastagságától, feldolgozási módjától, és nem utolsósorban attól, hogy milyen a fény.

Vizsgáld meg, hogy különböző műanyag tárgyak (fóliák, lemezek, használati tárgyak) hogyan verik vissza, nyelik el, illetve engedik át különböző fényforrások fényét. Hogyan változtatják meg a fény erősségét és esetleg színét?

5. A fadarabok általában úsznak a vízen, mivel a sűrűségük kisebb a vízénél. Ez a hazánkban élő fafajokra kivétel nélkül igaz, de létezik olyan fa, amely lesüllyed a vízben, mert a sűrűsége nagyobb a vízénél. Ilyen pl. a Dél-Amerikában honos kígyófa. Egyébként a faanyag sűrűsége még természetesen attól is függ, hogy mennyire száraz.

Állapítsd meg különböző fák sűrűségét különböző módszerekkel, pl. tömeg- és térfogatméréssel, vagy a vízbe merülés mélységéből. Hasonlítsd össze a különböző mértékben száraz, illetve vizes faanyag sűrűségét, s próbálj ebből arra következtetni, hogy az adott fa milyen tömeg-, vagy térfogatarányban szívott magába vizet.

6. A fölvágott alma frissen még általában fehér, de idővel a vágási felület megbarnul. Ennek az az oka, hogy a levegő oxigénje oxidál bizonyos színtelen növényi anyagokat, amelyek így színesekké válnak. Ez a levegő hatására történő színváltozás egyébként nem egyedül az alma tulajdonsága, sok más fehér (és nem fehér) növényi rész van, ami hasonlóan viselkedik.

Keress még ilyen „színváltó" növényi anyagokat, az almával kapcsolatban pedig próbáld megállapítani, hogy a barnulás hogyan és mivel lassítható (gátolható), esetleg még meg is fordítható. Függ-e a barnulás attól, hogy az almát csak megnyomtuk, vagy fölvágtuk, vagy esetleg csak kettétörtük?

Ha a fönti kérdések, problémák közül valamelyik megtetszett, föl-

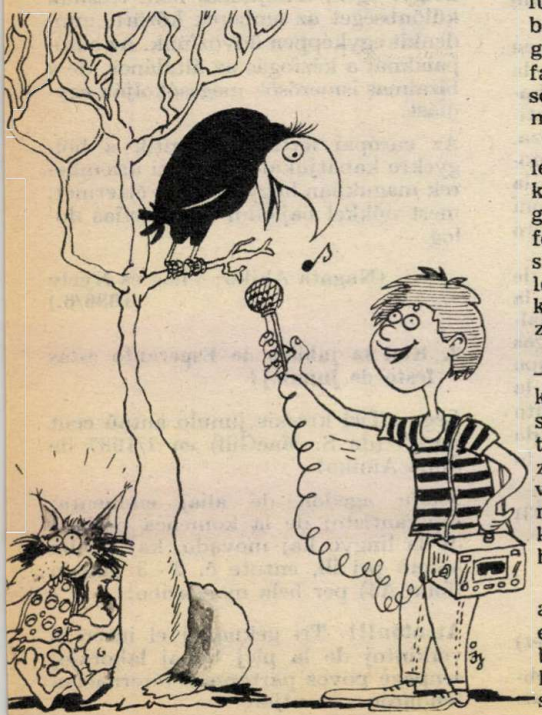

következőképpen érdemes elvégezned a vizsgálatokat:

— figyeld meg alaposan a jelenséget;

— megfigyeléseidet pontosan, részletesen jegyezd föl;

— próbálj meg ezekből valamiféle rendszert kialakítani;

— rendszerezett eredményeid alapján tervezd meg a (további) vizsgálataidat;

— minden újabb részvizsgálatnál csak egyetlen tényezőt változtass az előzőhöz képest;

— ha mérni is tudsz, méréseidről készíts áttekinthető jegyzőkönyvet, melyben feltüntetted, hogy mit milyen mértékben változtattál, és mi lett ennek a következménye;

— a méréseket ajánlatos többször is megismételni;

— eredményeidből vond le a következtetéseidet.

A pályázat feltételei:

Ahhoz, hogy a pályázaton eredményesen vehess részt, bármelyik két feladat megoldását tartalmazó jegyzőkönyvedet kell beküldened. Ha kedvedből és időből telik, több vizsgálati jegyzőkönyvet is beküldhetsz, de az elbírálásnál csak kettőt (a jobbakat) veszünk figyelembe.

LAKÓHELYEM TERMÉSZETI KÖRNYEZETE

Ismered-e a lakóhelyedet, a szülőföldedet és annak környékét? Mi az, ami megkülönbözteti hazánk más településétől, ami csak rá jellemző?

Tudod-e milyen az a természeti környezet, amelyik körülvesz, amelyben élsz? Mik az okai a környezetedben tapasztalható természeti jelenségeknek?

Ha kedved támad ezt kutatni, vegyél részt a természetkutatók **földrajzi pályázatán!**

Vizsgálataidat az alábbi öt kérdéskör alapján végezheted:

1. Helyzete, felszíne

Határozd meg a pontos földrajzi fekvését!

Melyik hazai nagytáj és kistáj része?

Hogyan alakult ki a felszíne?

Milyen természeti és társadalmi tényezők, folyamatok alakítják ma? Hogyan?

Készíts térképvázlatot lakóhelyed fekvéséről, felszínéről!

Végezz vizsgálatokat a lakóhelyeden található kőzetekkel (külső tulajdonságaik; hogyan viselkednek vízben, hígított sósavban, hevítve stb.)!

Írd le a vizsgálat menetét; használj kőzethatározót!

*

Alakítsd ki homokasztalon a lakóhely felszínét, készíts róla fotót!

Készíts fényképeket a jellegzetes felszínformákról!

2. Időjárása

Figyeld egy hónapon át lakóhelyed időjárását, végezz folyamatosan méréseket!

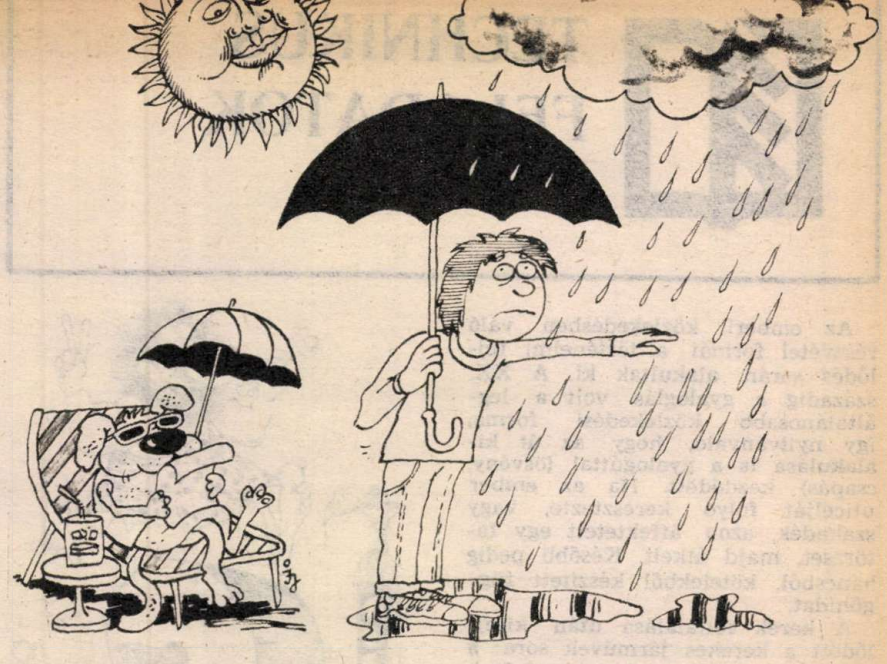

Ábrázold grafikonon mérési eredményeidet!

Tapasztalataidra, megfigyeléseidre támaszkodva összegezd a napsugárzás, hőmérséklet, szél, csapadék változásainak jellegzetességeit!

*

Gyűjts helyi, népi megfigyeléseket az időjárás változásairól! Van-e, és mi a valóságalapjuk ezeknek? Igazold mérésekkel, hogy egy településen belül is eltérhetnek, módosulhatnak pl. a hőmérséklet adatai, a szélirányok — kialakulhat mikroklíma!

3. Természetes növénytakarója, állatvilága

Hogyan függ össze a természetes növénytakaró a domborzattal és az éghajlattal településed környékén?

Jellegzetes fajok.

Melyek védettek?

Készíts térképvázlatot a természetes növénytakaróról!

4. Vizei

Felszíni vizek.

Felszín alatti vizek.

Milyen összefüggést figyeltél meg a lakóhelyed fekvése, domborzata, éghajlata (időjárása) és vízrajza között?

Végezz megfigyelést, földrajzi szempontú vizsgálatot a vizekről!

Ismertesd a vizsgálat szempontjait, módszerét és eredményeit!

*

Készíts térképvázlatot lakóhelyed felszíni vizeiről! Ha módodban áll, hasonlítsd össze régi térképek segítségével (pl. történelmi atlasz) hogyan változott környéketek vízrajzi képe?

5. Talajadottságai

Mutasd be a környék talajtípusait!

Vizsgáld meg kedvező és kedvezőtlen tulajdonságait (szín, szerkezet, mésztartalom, kémhatás, felmelegedés, vízáteresztő képesség)!

Ismertesd a vizsgálat módszerét és eredményét!

Hogyan függ össze az éghajlat, a talaj és a természetes növénytakaró településeden?

Találtál-e összefüggést a domborzat és a talaj között?

Milyen előnyös és káros hatásait tapasztaltad az emberi beavatkozásnak megfigyeléseid során?

*

Figyelj meg talajfeltárást, s készíts a talajszelvényről jelmagyarázattal ellátott rajzot, fényképet!

A pályázat feltételei:

a) Az öt kérdéscsoportból tetszőlegesen kiválasztott **két** témakörben vizsgálódj alaposabban! Természetesen azt válaszd, amihez lakóhelyed adottságai alapján a legtöbb megfigyelést, vizsgálatot végezheted, amely számodra a legizgalmasabb problémákat, kérdéseket tartalmazza.

b) Vizsgálódásaidat végezheted a lakóhelyeden, ennek egy városrészében, egy kerületében, esetleg egy szomszédos településen is.

c) A témakörökben megadott szempontokból a csillag előttieket igyekezz megoldani. A csillag utáni feladatokat csak akkor oldd meg, ha van rá lehetőséged. Ezek helyett kereshetsz számodra érdekesebb kérdéseket, jelenségeket, s foglalkozhatsz azokkal is a témakörökbe beillesztve.

d) Pályamunkád értékét növeli, ha saját készítésű fotókkal, diaképekkel, térképvázlatokkal, grafikonokkal, rajzokkal egészíted ki.

e) Pályázatod végén készíts irodalomjegyzéket a felhasznált forrásmunkákról!

f) Az értékelés alapja: a pályamunka minősége. Törekedj a megfogalmazás érthetőségére, a kifogástalan helyesírásra, az esztétikus külalakra!

Pályamunkádat kézzel írd, s ne haladja meg a 10 oldalnyi terjedelmet.

Jegyzeteidet, vázlataidat, forrásmunkáidat őrizd meg, mert a következő forduló feladatai kapcsolódnak az elsőhöz, így szükséged lesz rájuk!

TECHNIKUS FELADATOK

Az emberi közlekedésben való részvétel formái a történelmi fejlődés során alakultak ki. A XX. századig a gyaloglás volt a legáltalánosabb közlekedési forma, így nyilvánvaló, hogy az út kialakulása is a gyalogúttal (ösvény, csapás) kezdődött. Ha az ember úticélját folyó keresztezte, vagy szakadék, azon átfektetett egy fatörzset, majd átkelt. Később pedig háncsból, kötelekből készített függőhidat.

A kerék feltalálása után kifejlődött a kerekes járművek sora: a talyiga, a szekér, a kocsi, amelyek az állatok erejét hasznosították.

Kezdetben a kerekes járműveket csak a természetes utakon használták, ahol a gyalogosok és a teherhordó állatok is közlekedtek. Később azonban az államok igazgatásához és katonai védelméhez úgynevezett műutakra volt szükség.

A fejlődés során egyre célszerűbb járművek alakultak ki mind az áruszállításhoz, mind a személyi közlekedéshez, szem előtt tartva a problémamentes utazást, a biztonságot, a kényelmet. Több évszázadon át viszonylag egyenletes ütemű, lassú fejlődés volt jellemző a közlekedésre, viszont a XIX. és a XX. század nagy felfedezései (gőzmotor, benzinüzemű motor, dizelmotor, porlasztó, gyújtás, gumiabroncs stb.) óriási lendületet adtak a közlekedés fejlesztési munkálatainak.

Hazánkban a gépjárműállomány az 1960-as évek második felében növekedett meg ugrászerűen, ami jelentősen megváltoztatta a közúti forgalom jellegét. A forgalom sűrűsége és sebessége szükségessé tette az egyértelmű szabályozást, a biztonságos és zavartalan közlekedésre való felkészítésben pedig egyre nagyobb hangsúlyt kapott a figyelem, a fegyelem és a felelősségtudat egységét elősegítő viselkedésformák gyakoroltatása.

A közúti közlekedés három eleméből — út, gépjármű, ember — kiemelt szerep jut az emberi tényezőknek, mivel az ember tud csak — ismeretszerző és partnerkapcsolat-teremtő képességével, akaratával, gyors döntésével és reagálásával, előrelátásával, fantáziájával stb. — a szabályozáson túl is olyan helyzetet teremteni, hogy az úticél elérése a maga és útitársai, valamint közlekedő partnerei számára gondtalan legyen. E tevékenységéhez a közlekedő ember — akár szórakozásból, akár hivatásszerűen, munkavégzés céljából vezet —

az egész világon intézményes segítséget kap a közlekedés szabályozásával (KRESZ) és a közúti létesítmények kiépítésével (autópálya, útkereszteződés, út—vasút kereszteződés, alagút, forgalomirányító fényjelző készülékek, út, járda, forgalmi sáv stb.), valamint a közlekedésben részt vevő járműállomány megfelelő műszaki állapotának megkövetelésével stb.

FELADATOK

1. A járművek gyártói állandóan korszerűsítik termékeiket. A gyárakat egyre jobb, szebb, gazdaságosabban üzemelő járművek hagyják el.

Tárd fel, és ismertesd egy általad választott márkájú jármű fejlesztésének történetét, mutasd be fejlődésének főbb állomásait! Választhatsz a motorkerékpárok (pl. „Pannónia", „MZ", „Berva" robogó), személygépkocsik (pl. „Skoda",

Dolgozatodat színesítsd képekkel, rajzokkal, adatokkal!

2. Hazánkban a gépjárművezetők képzésének és vizsgájának tananyaga különböző időszakokban nagyon különböző volt. Más volt a tananyag az 1912 és 1945, az 1945 és 1955, továbbá az 1955 és 1965 közötti időszakokban.

Forrásmunkák tanulmányozása alapján ismertesd, hány óra volt a képzési idő, milyen tantárgyakat tanítottak, miből állt a vizsga ezekben az időszakokban a hivatásos és/vagy nem hivatásos (úrvezető) gépkocsivezetők képzésében! Elegendő, ha csupán egy időszakot elemzel!

3. Egy magyar család egy úton három országot szeretne megismerni Európában, és ezért autós kirándulást tervez. Segíts egy ilyen kirándulás megtervezésében!

Válassz egy megfelelő úticélt, és tervezd meg az oda-vissza útvonalat a kirándulás főbb állomáshelyeinek feltüntetésével, megadásával! Az útvonal lehet a legrövidebb út, de szerepelhetnek kitérők is. Az indulás és érkezés a lakóhelyen történik.

Számítsd ki előre, hogy körülbelül hány forintba kerül az üzemanyag egy általad választott személygépkocsi fogyasztási adatainak ismeretében a tervezett útvonal megtételéhez! (Kétütemű motorral működő autónál vedd figyelembe az olajköltséget is! A választott autó lehet dízelmotorral működő is!) A felkeresett országokban az autótípusnak megfelelő oktánszámú benzin ára más és más. Próbálj utánajárni, mennyi egy liter üzemanyag ára ezekben az országokban saját pénznemükben, és mit jelent ez forintra átszámítva! Gondold meg, hol érdemes tankolnod!

Mennyi lesz a kirándulás üzemanyagköltsége forintban? Írd le a számítás menetét!

4. A benzinüzemű motorok „kényszergyújtásúak". Tanulmányozd a motorok gyújtásának fejlődéstörténetét!

Mutasd be, képeket, rajzokat felhasználva, honnan és hogyan jutottunk el a tirisztoros gyújtásig!

A történeti áttekintés mellett a gyújtás egy változatának működési elvét részletesen ismertesd!

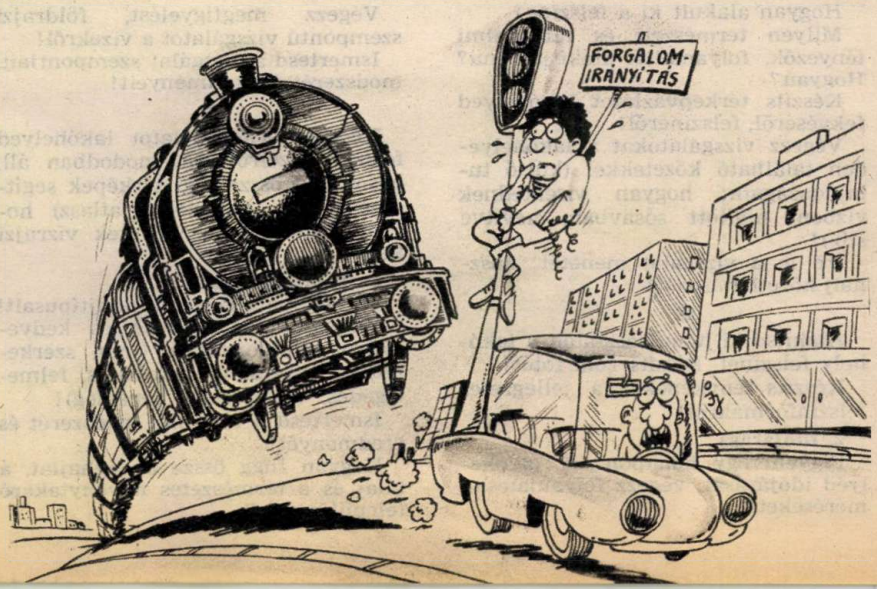

járműved jó műszaki állapota, továbbá minden olyan eszköz, jelzőberendezés, műszer, amely jelzést ad a járműved műszaki állapotáról, működésének helyességéről vagy helytelenségéről, illetve valamilyen hiányosságról. A jelzés lehet folyamatos hang, villogó fény vagy folyamatos fény. Ezek valamelyike szerepel a következő „hasznos" eszközökben is:

— az **akkuőr** jelzi az akkumulátor töltöttségi állapotát;

— a **féklámpa-villogtató** a fékezésről ad jelzést a jármű mögött közlekedőknek;

— a **biztonsági öv őre** jelzi, ha indulás előtt elmulasztottuk a bekapcsolását;

— a **kézifék őre** akkor ad jelzést, ha nem teljes a kézifékkar oldása.

Tervezz meg ezek közül legalább három áramkört! Készítsd el a NYÁK-lap tervét és az ültetési rajzot is! Állítsd össze az alkatrészjegyzéket és árjegyzéket! Ha van még ötleted más hasonló funkciójú eszközre, választhatod azt is. (A terveket olyan kidolgozottsággal készítsd el, hogy arról az eszköz elkészíthető legyen!)

6. Tervezd meg az előző (5.) feladatban felsorolt — vagy egyéni ötleten alapuló — jelzőberendezések valamelyikének áramkörét!

Készítsd el a működő modellt!

Ismertesd röviden az eszköz működését!

7. Készítsd el egy olyan útkereszteződés forgalomirányító fényjelző készülékének a működő modelljét, amely egy egyenesen haladó és egy betorkolló útból áll!

Ha a feladat megoldását kapcsolni tudod személyi számítógéphez, annak külön örülünk. Ebben az esetben feltétlenül mellékeld a programlistát!

*

A megoldandó probléma, feladat megoldása, illetve kis tanulmányod összeállítása előtt mérlegeld a lehetőségeidet, azt, hogy van-e elegendő szakirodalom, vagy hogy modellkészítés esetén be tudod-e szerezni az anyagokat és van-e megfelelő szerszámod.

Fontos annak számbavétele is, hogy pályamunkád kidolgozása során kitől várhatsz segítséget. (Tanárodtól, szüleidtől, testvéredtől?). A segítség igénybevétele nem tilos, hanem ajánlott. Kérjük is, hogy pályamunkád bevezetőjében írd meg azt, hogy ki segített, illetve milyen forrásmunkákat használtál.

A pályázat feltételei:

a) A pályamunka a fenti hét feladat közül **egynek a megoldása.**

b) Az 1., 2., 3., 4., 5. feladat megoldásához nem kapcsolódik modellkészítés. A feldolgozás lehetőleg ne haladja meg a 10 oldalt.

c) A 6. és 7. feladat modellkészítéssel kapcsolatos, ezért ehhez elegendő 2—3 oldalas ismertető is.

d) A pályázatok elbírálása során a történeti feldolgozásokat és a modellkészítéssel párosuló pályamunkákat egyenértékűnek tekintjük.

Az értékelés elsősorban a tartalmat, illetve a működést, és természetszerűleg a kivitelezés esztétikumát veszi alapul.

MEZŐGAZDÁSZ FELADATOK

Köztudomású, hogy elsődleges szükségleteink kielégítését, életben maradásunk alapvető feltételeit — élelmiszereinket — a mezőgazdasági termelés biztosítja.

A mezőgazdasági termelésnek két fő ágazata van:

1. növénytermesztés,
2. állattenyésztés.

A fenti két ágazat egymással való kapcsolata nyilvánvaló, és része a biológiai körforgásnak. A növény szervetlen anyagokból szerveseket képez, táplálékul szolgál az állattenyésztésnek (mindkettő közvetlenül szolgálja az emberi táplálkozást), és a melléktermékek (pl. trágyaanyagok) a növénytermesztésnek. A növények az asszimiláció folyamán a szén-dioxidból megkötik a szenet és a légtért tiszta oxigénnel dúsítják.

A mezőgazdász egyéni pályázat témája ebben az évben a **mezőgazdasági termelés és élelmiszer-feldolgozás.**

— Az **első fordulóban** a mezőgazdasági termeléstechnikában szerzett ismereteidet kérjük.

— A második fordulóban a mezőgazdasági termelésre alapozott élelmiszer-feldolgozást.

Mindkét esetben a személyes tapasztalatgyűjtést, elképzelést és a megvalósításra váró ötleteket kérjük.

Az alábbiakban kizárólag az első forduló feladatainak elkészítéséhez adunk tanácsokat.

A pályamunkában azt kérjük, hogy egy-két (nem sok) növény vagy állatfaj termelési tapasztalatait vagy azokkal kapcsolatos elképzelésedet írd le:

— közvetlen munkavégzés,

— üzemlátogatás vagy

— terveid alapján.

Gondolkodásodat ne befolyásolja az, hogy nagyüzemi vagy kisüzemi (pl. saját háztáji) gazdálkodásról van-e szó. Érvényes szempont viszont, hogy a termelés során lehetőleg semmi ne menjen veszendőbe.

Szeretnénk, ha a pályázaton nem csak azok a tanulók vennének részt, akiknek (szüleiknek) saját kertjük van, vagy akik a mezőgazdasági nagyüzem közelében laknak, hanem azok is, akik érdeklődnek a mezőgazdasági termelés iránt, ismereteket gyűjtenek arra vonatkozóan, hogy ha lesz kertjük, ott mit fognak megvalósítani.

A pályamunkákat rajzzal, fotóval, modellekkel egészítsd ki.

A pályamunka terjedelme lehetőleg ne haladja meg a 10—15 oldalt, mert nem a terjedelem a fontos, hanem a tartalom.

Ügyelj a helyesírásra, a képek, rajzok esztétikus elhelyezésére és a külalakra!

A legjobb pályamunkák készítői a második fordulóban az élelmiszer-feldolgozás témakörében is összemérhetik erejüket, és a legjobbak — közel százan — részt vehetnek az országos szaktáborban.

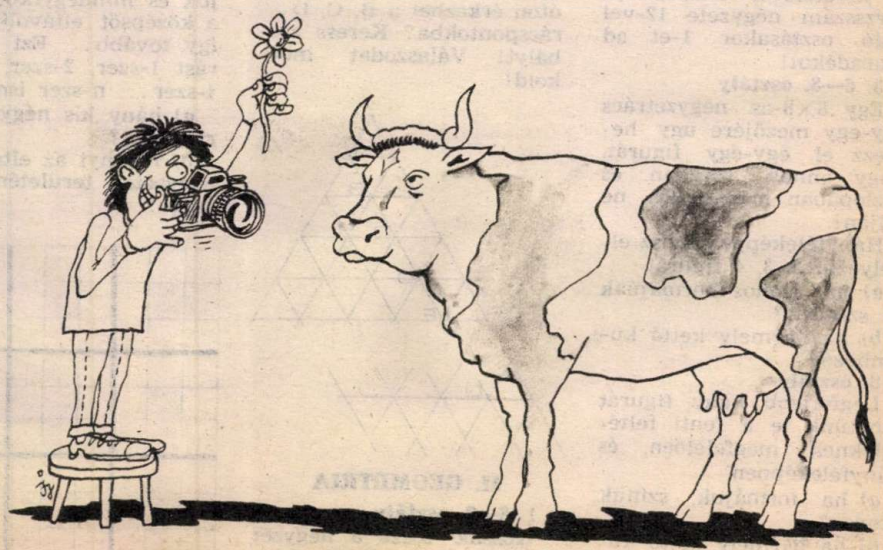

MATEMATIKAI FELADATOK

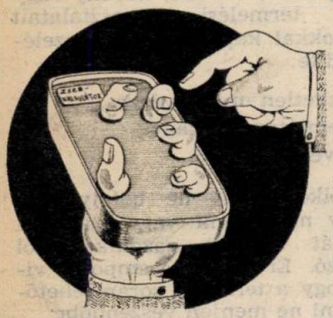

I. A SZÁMOK VILÁGA

1. 6—8. osztály

A pozitív egész számokat 10-től kezdve írd fel egymás után egy hosszú papírcsíkra. Milyen számjegy áll az 1987. helyen?

7—8. osztály

Folytasd az 1121231234123451123456123456712345678123456789123456678910123 4 ... sorozatot gondolatban a végtelenségig! (Az n-edik „csoportba" az első n pozitív egész számot írtuk le tízes számrendszerben.)

Milyen számjegy áll az 1987. helyen?

2. 6—8. osztály

Írj 523 után három számjegyet úgy, hogy az így keletkezett hatjegyű szám 7-tel, 8-cal és 9-cel is osztható legyen!

7—8. osztály

Bizonyítsd be, hogy 2 és 3 kivételével valamennyi törzsszám négyzete 12-vel való osztásakor 1-et ad maradékul!

3. 6—8. osztály

Egy 8×8-as négyzetrács egy-egy mezőjére úgy helyezz el egy-egy figurát, hogy annak sorában és oszlopában más figura ne álljon!

Hányféleképpen tudsz elhelyezni 2, 3, 4 figurát

a) ha azonos formájúak és színűek?

b) ha bármely kettő különböző?

8. osztály

Legfeljebb hány figurát tehetünk le a fenti feltételeknek megfelelően, és hányféleképpen

a) ha formájuk, színük azonos?

b) ha bármely kettő különböző?

4. 6—8. osztály

Képzeld el, hogy van végtelen sok egybevágó, szabályos hétszöged. Egy-egy hétszög csúcsaihoz tetszőleges sorrendben odaírták az 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 számokat. Sok-sok ilyen hétszöget egymásra téve, előfordulhat-e, hogy az egymás feletti csúcsoknál levő számok összege mind a hét esetben 1987 lesz?

5. 6—8. osztály

Igazold, hogy akárhogyan is adunk meg hat természetes számot, biztosan lesz közöttük kettő, melyeknek különbsége osztható öttel!

7—8. osztály

Igazold, hogy hét négyzetszám között mindig van két olyan szám, melyeknek különbsége tízzel osztható!

6. 6—8. osztály

Hány egységoldalú szabályos háromszögből rakható össze az 1, 2, 3, 4, 5 és a 10, 25, 73 egység oldalú szabályos háromszög? Készíts táblázatot! Keress szabályt!

8. osztály

Hány egységoldalú szabályos háromszögből rakható össze az n egység oldalú szabályos háromszög? Állításodat indokold!

7. 6—8. osztály

Egy golyó A-ból indul, és rácsvonalon gurulhat, de csak lefelé. Hányféle úton érkezhet a B, C, D ... rácspontokba? Keress szabályt! Válaszodat indokold!

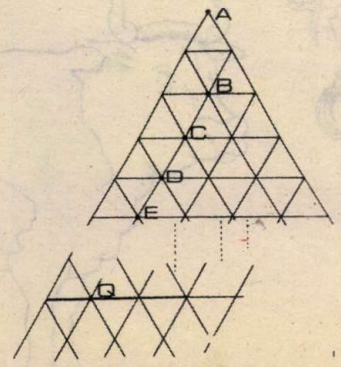

II. GEOMETRIA

1. 6—8. osztály

Kössük össze a négyzet csúcsait a szemközti oldalfelezőpontokkal! Mekkora a belső négyzet területe az eredeti négyzet területének? Válaszodat indokold!

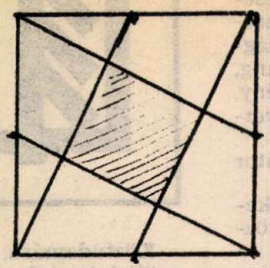

2. 6—8. osztály

Egy egyenes egyik oldalán tűzzünk ki két pontot. Szerkesszük meg a két pontot összekötő legrövidebb utat úgy, hogy annak egy adott része az egyenesen haladjon!

3. 7—8 osztály

Egy derékszögű háromszög oldalaira kifelé szerkesztünk négyzeteket. Mutassuk meg, hogy a vonalkázott területek egyenlőek!

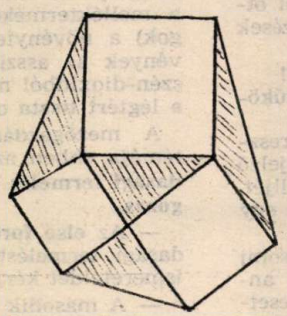

4. 6—8. osztály

Az egységnyi oldalú négyzetet az oldalakkal párhuzamos két-két egyenessel kilenc egyenlő részre osztjuk, és a középsőt eltávolítjuk. A megmaradt nyolc négyzet mindegyikét ismét ily módon kilenc egyenlő részre osztjuk és mindegyikből ismét a középsőt eltávolítjuk, és így tovább ... Ezt az eljárást 1-szer, 2-szer, 3-szor, 4-szer ... n-szer ismételjük

a) hány kis négyzet marad meg?

b) mennyi az eltávolított négyzetek területének összege?

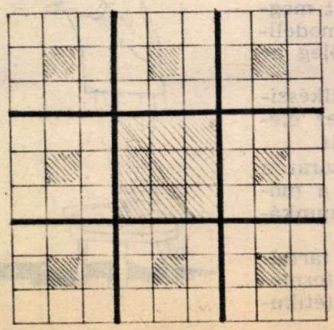

5. 6—8. osztály

Osszuk három egyenlő részre és válasszunk ki egy-egy pontot az ábra szerint, majd kössük ezeket össze a szemközti csúccsal. Mekkora része a vonalkázott háromszög területe az eredeti háromszög területének? Válaszodat indokold!

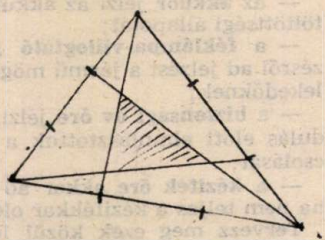

6. 7—8. osztály

Egy téglalap belsejében jelöljünk ki két pontot, A-t és B-t. Szerkesszük meg az A-ból B-be vezető legrövidebb utat, úgy, hogy előre adott sorrendben érintse a téglalap oldalait.

7. 8. osztály

Egy *a* élű kocka egyik élén (nem csúcsponton) ül egy pók. A lehető legrövidebb útvonalat keresi, amely a kocka minden lapján áthaladva visszavezet a kiindulási ponthoz. Mekkora ez a legrövidebb útvonal?

A pályázat feltételei:

a) A megoldások leírása olyan részletes, logikus és áttekinthető legyen, hogy a pályázatokat értékelő bizottság világosan lássa a gondolatmenetet.

b) Törekedj arra, hogy a feladatokat ne csak részben, hanem teljesen oldd meg! Minden feladatnál vizsgáld meg, hogy valamennyi megoldást megtaláltad-e. A válaszaidat minden esetben indokold.

c) Minél több feladatot **oldasz meg jól az évfolyamod feladataiból,** annál nagyobb eséllyel kerülsz be a második fordulóba!

A pályázat beküldésének határidejét minden megyében külön-külön szabják meg. Éppen ezért érdeklődj iskoládban, szaktanárodnál, hogy munkádat mikor és hova kell beadnod!

A külső borítón tüntesd fel a választott ágazat nevét, belülre pedig írd a nevedet, osztályodat, iskolád pontos címét, valamint azoknak a felnőtteknek a nevét és foglalkozását, akik munkádat segítették.

A pályamunkát kézzel írd, figyelj a helyesírásra, a nyelvhelyességre és a külalakra. Jó munkát!

NEM MIND ARANY, AMI FÉNYLIK

Élt egy szegény favágó a feleségével és három legény fiával. Öreg házikójukon kívül másuk nemigen volt, mégis boldogok voltak, mert szerették egymást. Egyszer, amikor a három legény, Matykó, Ferkó és Jankó az erdőn dolgozott, két álarcos rabló megtámadta az otthon tartózkodó favágót és a feleségét. A férfit megölték, az asszonyt meg magukkal cipelték, hogy mosson és főzzön rájuk.

A fiúk elhatározták, hogy az apjuk halálát megbosszulják, az édesanyjukat pedig kiszabadítják. Rögtön el is indultak, mind a hárman. Útközben azonban egy gazdag földesúr a testőreivel elfogatta őket. Azt mondta, hogy Ferkót és Jankót szabadon engedi, ha a legerősebb és a legidősebb, vagyis Matykó ottmarad nála szolgálni. Így történt, és most már csak ketten mentek tovább. Másnap meg katonák támadtak rájuk és Ferkót erőszakkal besorozták.

Jankó most már egyedül folytatta útját. Estefelé egy kis házikóhoz ért. Bentről mintha nyögést, halk jajgatást hallott volna. Kopogott és belépett.

A sarokban az ágyban szakállas öregapó feküdt; ő jajgatott.

— Jó estét öregapám! — köszönt Jankó. — Segíthetek?

— Adj' Isten, édes fiam — mondta az öreg. — Látod, mi van az asztalon? — kérdezte.

Jankó odanézett. Uramisten, mit látott? Ököl nagyságú aranyrögöt.

— Az a tiéd lehet, ha adsz innom egy kis vizet — mondta az öregapó.

— Szívesen adok én — válaszolt Jankó. — Egy feltétellel!

— Mi legyen az? — kérdezte az apóka.

— Ha nem akarja rám erőltetni azt az aranyat.

Az öregapó, aki egyébként varázserővel bírt, elnevette magát.

— Jól válaszoltál, fiú — mondta. Fürgén kiszállt az ágyból, mert tulajdonképpen semmi baja nem volt. — Próbára tettelek. Az az arany nem is arany, hanem kő. De csak vidd el, mert hasznodra lehet. Megbabonáztam ugyanis. Ha más kövek közé teszed, egy alkalommal egy óra hosszára a többivel együtt aranyként fog fényleni. Aztán újra és örökké olyan lesz, mint most — mutott a kőre, ami most már csak egyszerű kő volt.

A fiú elfogadta és megköszönte a csodakövet.

— Most pedig indulj tovább, be az erdőbe — folytatta az öregapó. — A rablók most éppen a barlangjuknál tartózkodnak. Ott zárták el az édesanyádat is.

Jankó elköszönt az öregapótól, és bár már koromsötét lett, bátran ment tovább előre az erdőben. Hamarosan odaért a két rabló barlangjához. Belépett a nyíláson és rögtön meglátta a tűz mellett üldögélő két gazfickót. Azok is őt, s bizony felugrottak és rávetették magukat. Jankó hiába védekezett, a rablók erősebbek voltak, s a barlang ráccsal elkerített hátsó részébe dobták.

Ott volt az édesanyja is elzárva. Nagyon megörültek egymásnak.

Jankó ekkor kivette a zsebéből a csodakövet és a sarokban levő kavicsok közé tette. Azok mindjárt, mint az arany, fényleni kezdtek. Szólt a rablóknak.

— Mi van itt a sarokban?

— Kő — válaszolt az egyik rabló. — Az lesz a vacsorád — és nagyot nevettek.

— Ez? — kérdezte Jankó és kidobott egy aranyként fénylő kavicsot a rácson a rablók elé.

Azok kézbe vették és ugyancsak meglepődtek. De még jobban, amikor fáklyával bevilágítottak a rács mögé és látták, hogy a sarokban lévő kavics mind arannyá változott. Nem is bírtak neki ellenállni; berohantak és tömni kezdték vele a zsebüket.

Jankó csak erre várt. Kézen fogta az édesanyját, gyorsan kivezette és a rablókra zárta a rácsos ajtót. Azok észre sem vették, annyira belefeledkeztek az aranynak vélt kavics pakolásába. Jankó pedig az édesanyjával együtt még akkor éjszaka elindult a királyhoz.

Reggel a királyi várba értek. A kapuőr a király elé vezette.

A király éppen a virágait ápolta a kertben. Egy gyönyörűszép lány segített neki. A lány és Jankó egymásra nézett, és azonnal megszerette egymást, de ezt akkor ott nem mondhatták el.

Jankó jelentette a királynak, hogy bezárta a két rablót az erdőben levő barlangjukba.

— mondta a király. — A két rablónak nagyon megörülök, édes fiam lóért cserébe teljesítem két kívánságodat. Mi legyen az?

— Az egyik kívánságom, parancsold meg, hogy engedjék szabadon a bátyáimat.

— Rendben — bólintott a király. — A másik?

— Mit kívánjak? — töprengett Jankó. Mivel úgy gondolta, hogy az a szép lány a királyi udvarban lakik, hát csak kimondta:

— A második kívánságom, hogy a királyi udvar favágója lehessek.

— Már ki is neveztelek — mondta mosolyogva a király.

A lánya ekkor oldalba bökte.

— Három kívánság szokott lenni... — mondta neki halkan, de Jankó is megértette.

— Tényleg — bólintott a király. — Teljesítem a harmadik kívánságodat is. Mondd meg, mi az.

— A harmadik kívánságom, hogy feleségül vehessem ezt a világszép lányt — lépett a hirtelen elpiruló királylányhoz, és megfogta a kezét.

— Ő az én egyetlen lányom — vakarta meg a feje búbját a király. — De hát megígértem... Ha ő is akarja...

Jankó a lány szemébe nézett.

— Akarod? — kérdezte tőle.

— Akarom — mondta a lány.

Így történt, és boldogan éltek, míg meg nem haltak.

A Magyar Újságírók Szövetsége nyári mesepályázatának II. helyezettje:

Szente Szilvia, III/G osztály
Budapest

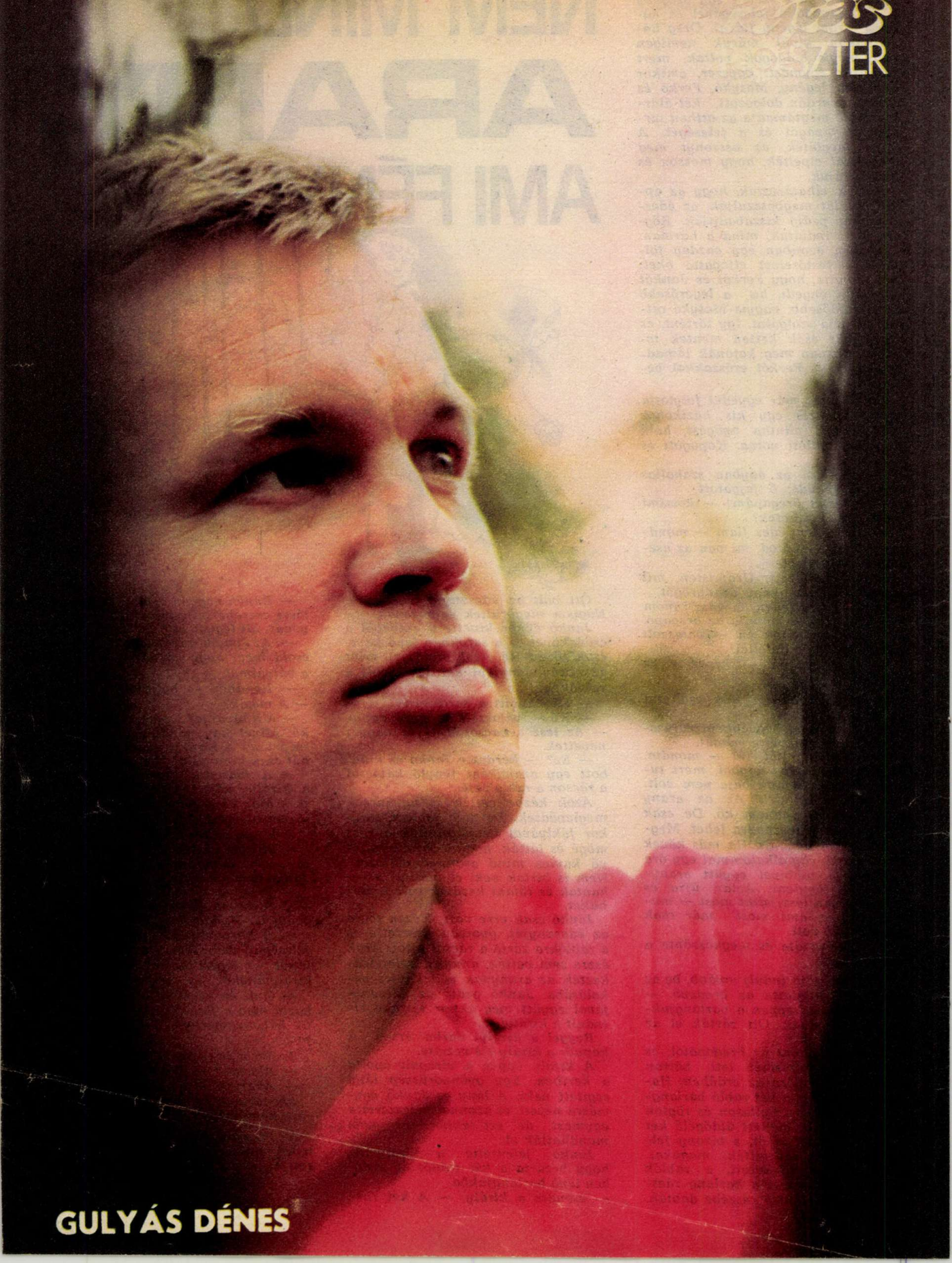
GULYÁS DÉNES

Amikor radszakad a Gellért-hegy

A Gellért-hegy kétszer akart rámszakadni. Először a rádiót hallgatva. A riport egy mozgásképtelen fiatalemberről s Gulyás Dénesről szólt. Az operaénekes tolókocsit vett a fiúnak. Másodjára az újságból bukkant elő a neve. Egy fiú keresésére indult.

— Sokat autózom, ilyenkor hallgatom a rádiót. Így hallottam meg a tolókocsira váró Csepregi Laci történetét is, s így ütötte meg a fülemet a kisfiúnak a sorsa. A riport elején nem nagyon figyeltem. Azt sem tudom, hétköznap volt-e vagy ünnep. Annyi bizonyos, hogy délután volt. Maga a történet, elvált szülők, új család, intézet, sajnos mindennapos dolog. De amikor a fiú arról beszélt, hogy életében egyszer lovagolni szeretne, és ezt olyan hangon mondta, hogy az embernek belefacsarodott a szíve, akkor megdöbbentem. Biztosan azért, mert imádom a lovakat. Későn kezdtem lovagolni, és máig sem tudok igazán, de tudom, milyen nagyszerű dolog az! És elképzeltem, hogy él a világon valaki, egy kisfiú, akinek a lovaglás az álma, és talán soha nem tudja meg, milyen nagy boldogság lehet! Akkor gondoltam arra, hogy megkeresem ezt a gyereket. Nehéz lesz, mert nem tudom a műsor idejét, címét. Az is lehet, hogy névtelen riport volt, és hogy a fiú messze lakik, vidéken. Meg talán ki sem adnák nekem. De azért egy hétvégére csak elvihetném, ugye? Autóznánk egyet, és elmennénk lovagolni együtt. Biztosan ügyesebben lovagolna, mint én!

Ezt már pesthidegkúti házában mondja Gulyás Dénes. Ám történetem a Gellért-heggyel még nem ért véget. Harmadjára a televízió Stúdió adásában állított meg a hangja, gondolkodtatott el az arca. A riporter valami olyasmit kérdezett, melyik operaház az első számú otthona. Gulyás Dénes a New York-i Metropolitant vagy a milanói Scala-t említette, már nem tudom. De nem is ez volt a lényeg, hanem amit az újabb kérdésre — „És a magyar Operaház hányadik a rangsorban?" — válaszolt.

— A magyar Operaház nekem mindenekfölött és rangsor nélkül az első — mondta hangjának olyan melegségével, arcának olyan mosolyával, amit megmutatnék mindenkinek. Ilyen egyszerű a hazaszeretet.

Mennyi mindenről kellene beszélnünk! Egy rámenős riporter bizonyára kifaggatná a nagy operaházak kulisszatitkairól, sikereiről, és terveiről. Ennek a kívülről irigyelt, ám benne élve fárasztó élet örömeiről-bánatairól. De hát Gulyás Dénes most szabadságon, a családja körében — itthon van. Őt foglalkoztatják inkább a hazai dolgok. A zeneoktatás helyzete, amit egyként elszomorítónak vallunk.

— Sajnálom a gyerekeket — mondja Gulyás Dénes —, hogy nem ismerik meg a zene mérhetetlen szépségét. Elmennek olyan élmények mellett, amelyek az ember boldogságának igazi forrásai lehetnek. Amikor megszólal a Missa Solemnis, és úgy érzed, hogy rád szakad a Gellért-hegy.

— Honnan lehetne a mai gyerekeknek zenei tudása?

— Megfogott! Magam sem tudom. Amikor adni akarunk, akkor is rosszul csináljuk. Beültetjük a gyerekeket egy operaelődásra, minden előkészítés nélkül, minden ismeret nélkül rájuk kényszerítjük — ha már megvették a bérletet —, hogy végigszenvedjék a Figaro házasságát. Persze hogy nem értik. Persze hogy elfáradnak. Még azon sem csodálkoztam, hogy volt olyan előadás, ahol ceruzából papírgalacsinokat lődöztek föl a színpadra. Azt nem tudom elfogadni, miért nem vállalják a véleményüket. Miért nem állnak föl, és miért nem mennek ki a nézőtérről? Egy ilyen demonstráció még hatásos is lenne. A másik ember munkájának semmibe vétele azonban alapvető magatartásbéli hiányosságokra vall. Rövid, népszerűsítő előadásokra lenne szükség. Operakeresztmetszeteket kellene bemutatni, olyan emberek magyarázatával, akikre hallgatnak a gyerekek.

Azt már én gondolom tovább: Gulyás Dénes lehetne az egyik ember. Hallgatom jóízű történeteit, amint gyerekkoráról mesél. „Kőbánya réme voltam", emlékszik, és nagyot nevet hozzá. „Ha csak a fele igaz annak, amit mesélnek róla, akkor is rémes gyerek volt" — mondta Szekeres Judit, Dénes felesége. Gyerekkorában kitűnt átlag feletti hangjával, képességét nagyapjától örökölhette.

— Jó hanggal bíró, nagyszerű ember volt. Kádármester, de olyan szakértelemmel, amilyet ma lámpással sem lehetne találni. Aztán az úgynevezett „ötvenes években", talán éppen ötvenháromban, amikor én születtem, kirakták az állásából. Mai fejemmel úgy gondolom, én összeroppantam volna. Ő jókedvvel, énekelve csinálta végig az életét, és azt hiszem, boldog ember volt. Tőle kaptam a jó hangot meg az iparosságot. Szakmunkásképzőt végeztem, nem jövök zavarba, ha egyszer nem kellek a színpadon. Tizenhét évesen felvételiztem az akadémiára. Mai szemmel későinek tűnik a kezdet, de nem érzem elvesztegetettnek azokat az éveket.

— Dénes, gyerekkorában mi akart lenni?

— Mint a legtöbb fiú: kamionos. Merthogy azoknak olyan jó életük van. Ők az urak az országúton, ott ülnek fönn a magasban, csavarognak és irigylik őket a lányok.

— S ma milyen vágyai vannak?

— Szeretnék minél többet a gyerekeimmel, a családommal lenni. Két fiam van, most várjuk a harmadikat. Úgy tervezem, hogy negyvenöt évesen nyugdíjba megyek, nálunk, énekeseknél ez a korhatár. S ott fogok állni a gyerekeim mellett abban a korban, amikor a legnagyobb szükségük lesz rám.

Major Árvácska

Fotó: Karasz Lajos

Pajtás

A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZPONTI LAPJA

Kiadja az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó Vállalat

Felelős kiadó: DR. PETRUS GYÖRGY igazgató

87.1043
Athenaeum Nyomda Budapest
Felelős vezető: SZLÁVIK ANDRÁS vezérigazgató

Főszerkesztő: HORVÁTH MIHÁLY

* * *

Olvasószerkesztő: BOGÁTI PÉTER, CSER GÁBOR

Művészeti szerkesztő: CZIFFERSZKY BÉLA, FORRAI JÁNOS

Szerkesztőség: Budapest, Jászai Mari tér 5. 1397
Telefon: 321-987, 321-988, 321-989
Postafiók: Bp. 62. Pf. 508. 1397
Kiadóhivatal: Budapest, Révay u. 16. 1065
Telefon: 116-660
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR) Budapest V., József nádor tér 1. 1900 közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra.
Előfizetési díj: egész évre 153 Ft, I. félévre 85 Ft, II. félévre 68 Ft.
HU ISSN 0030—9583
INDEX: 25 695
A beküldött kéziratokat, fotókat és rajzokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

Pajtás GALÉRIA

Nem múzeumba, játékvárba kalauzoljuk olvasóinkat. A kiállítás, amelyre a finnországi Tamperében bukkantunk, a város képzőművészkedvű gyerekeinek alkotásait mutatja be. S merthogy tizenévesek az alkotók, ettől válik játékosabbá a kiállítás. Ez mit sem vesz el az alkotások értékéből: a város legtehetségesebb kezű gyerekeit gyűjti össze évről évre a helyi művészeti iskola. Akik közül a még jobbak nagy kitüntetésben részesülnek: a jövő év tavaszán jutalomútra hazánkba indulnak.

(Majoi)

Wagner Margit felvételei

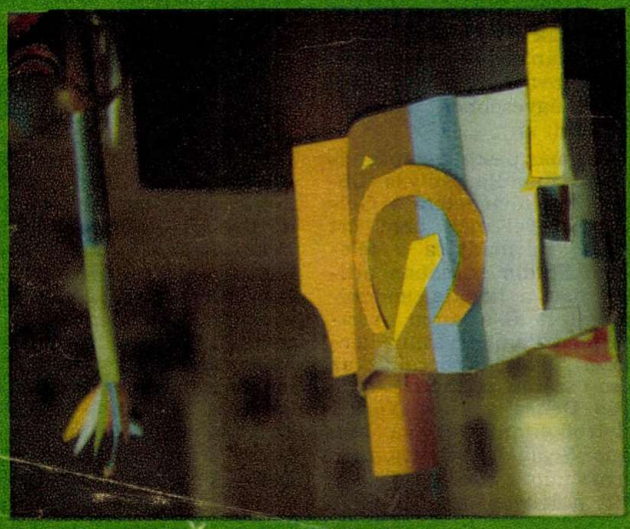

Pajtás

87/23 XLII. ÉVF. • 1987. SZEPTEMBER 24.

ÁRA: 4,50 Ft

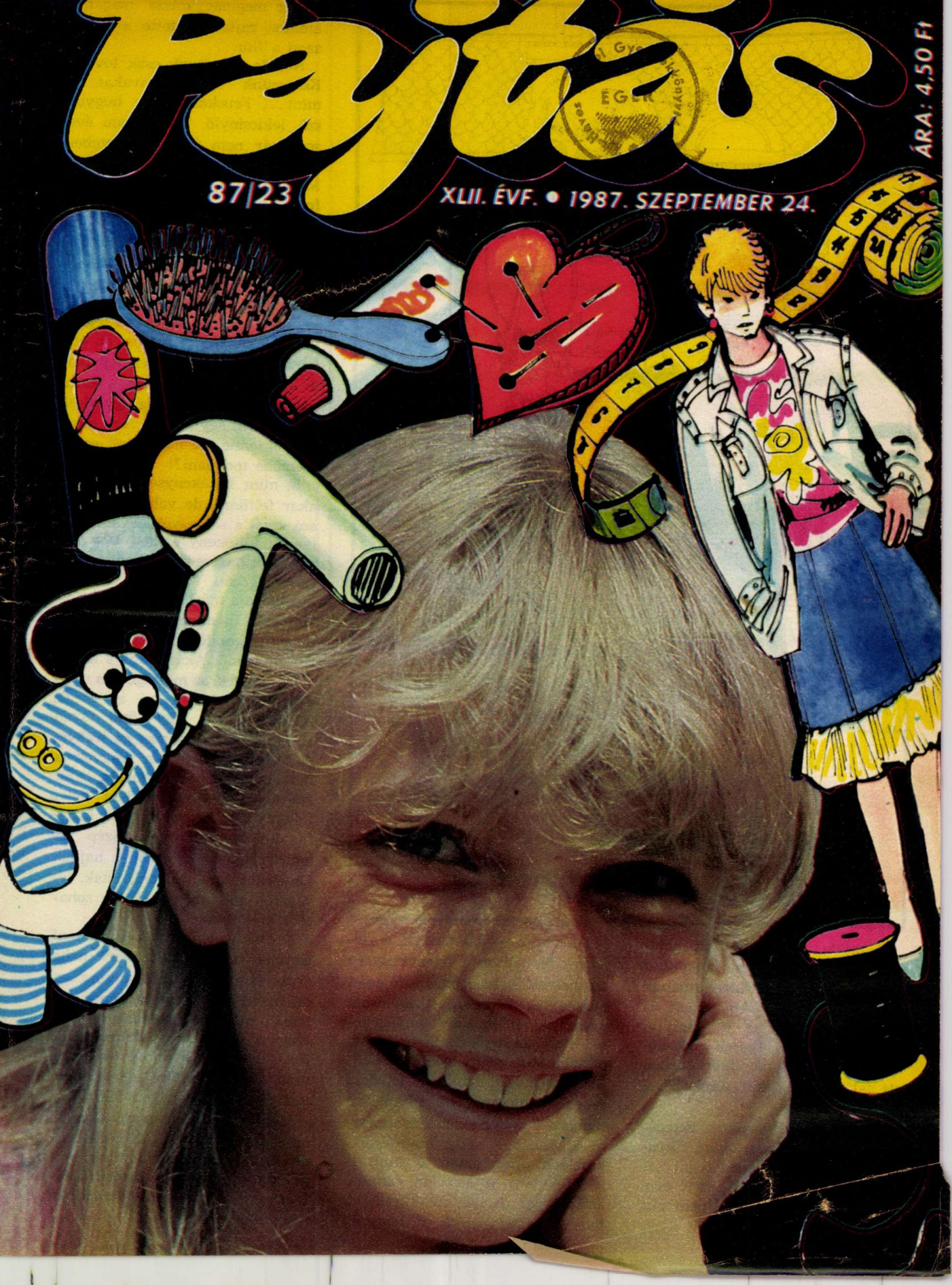

mint...

F. mint... No, azt azért nem! Túl egyszerű lenne, ha lányokhoz szólva azonnal a fiúk jutnának eszünkbe. Róluk egyébként is megemlékeztünk, az E, mint... című írásunkban. Tessék csak előrelapozni! Oldalunk tükörképében ott található a cikk „ezekről" a fiúkról.

Akkor tehát F, mint... Feledékenység. Jó kis szó, olyan csavaros. Mindent rá lehet fogni. A meg nem tanult leckét, az el nem mosogatott tányért, a le nem vitt szemetet. Hogy lehet valaki ilyen feledékeny? — csattannak a felnőttek, és persze a feledékenység szó helyett egészen más kifejezést használnak. Pedig úgy tizenhárom évesen, kivált ha lány, tényleg feledékeny az ember. Hiszen annyi minden van, amire gondolni kell! Melyik pulcsit kellene felvenni reggel, hogy megpukkadjanak a többiek, s mikor lehet kicsempészni a szobából anya szemfestékkészletét. Amit aztán jól kint lehet felejteni az asztalon, amiből aztán nagy paláver keletkezik. A feledékenység arra is jó, hogy az ember megmagyarázza magának, amikor rajta felejtette a szemét azon a fiún...

No, de haladjunk csak tovább! Keressünk egyéb szavakat. F, mint... Fruskák. Elég bugyuta szó, lekicsinylő. Tizenhárom évesen már nem fruska az ember! Csak úgy viselkedik. Az meg más. Mert ki tehet arról, hogy a másik fruska pont akkor jegyzi meg Róla, hogy milyen nagy, elálló fülei vannak, amikor a Nagy Ő éppen szembejön a folyosón. Vagy hogy a matematikatanár a cirkuszból öltözködik-e, merthogy a nyakkendője épp olyan, mint a tegnap látott bohócnak. Ilyenkor az ember — még ha tizenéves nagylány is — vörösödik és rázza a kacagás. Egyszóval tényleg úgy viselkedik, mint egy fruska. Ami rendben is lenne, de miért kell ezt a szemébe mondani?!

F, mint féltékenység. Melegnek akar feltűnni, de valójában rideg szó azzal a sok e-vel. Olyan, amilyen a féltékeny ember. Úgy csinál, mintha szeretne, pedig nem szeret igazán. Mert ha szeretne, megbízna a másikban. De nem bízik, mert nem a másikat félti: magára gondol. Kicsinyes és rosszhiszemű. Akár maga a szó.

De a féltés, az már egészen más! Egy tőről fakad a szó is, mégis másfelé halad. Egy tőről fakad az érzés is, mégis más az iránya. A féltésben nem én vagyok a fontos, hanem az a másik, akit szeretek. Mennyi mindent lehet félteni! Egy kedvenc tollat, ki ne fogyjon belőle a tinta. Szép kis csatot, nehogy kihulljon a hajból. Leveleket, amit nekünk írtak, leveleket, amit mi írtunk, de sohasem küldtünk el.

És hány embert kell félteni életünk során. Apát, mert néha olyan fáradtan ül le a vacsoraasztal mellé. Anyát, mert szeme sarkában néha megjelennek azok a szigorú kis ráncok. Félteni kell öcsit is, hol kódorog sötétedés után. És félteni kell Őt is, aki nem is tudja, hogy van, aki félti.

Mert a féltést nem mutatja ki az ember. A féltés a magunk boldogsága. S miközben féltünk, magunkban tartva és kitartóan, a feledékeny fruskából csöndben megszületik a nő.

Vannak-e határai a rajongásnak? Vannak, bár ezeket a vonalakat sohasem a rajongó húzza meg, sohasem ő építi a korlátokat áradó érzelmei útjába

KÖRBE-RAJONGVA

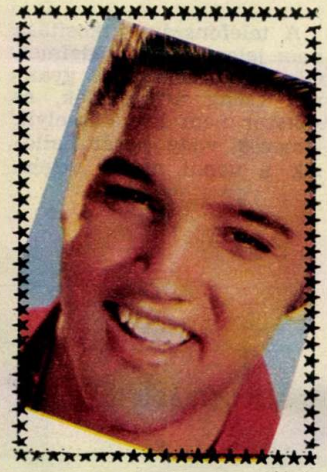

Tudunk arról, hogyan zajlott, illetve hogyan zajlik ma is néhány nagy amerikai vagy nyugat-európai rocksztár, színész élete. Elvis Presley graceland villáját egy valóságos magánhadsereg védte. Izmos, kisportolt testőrök sétálgattak kertjében, álltak a kapu előtt, nehogy az éjjel-nappal ott rostokoló rajongóhad megrohamozza a házat. Mit akartak volna? Esetleg megcsókolni a „szupersztárt", elhozni a szalvétáját, vagy egyszerűen csak ott állni mellette néhány másodpercig.

Elvis nem szerette a rajongókat. A rohamok, az áttörési kísérletek sikertelenek maradtak, a válogatott testőrség tagjai — a különböző elektromos biztonsági berendezésekkel együtt — keményen tartották a frontot.

Nem akarjuk most a ra-

jongás pszichológiai természetrajzát adni. Inkább arra voltunk kíváncsiak, hogy mit is jelenthet itt, Magyarországon, egy generáció vagy akár egy egész nemzet körülrajongott kedvencének lenni.

A KÉPERNYŐ VARÁZSA

Több mint egy esztendeje annak, hogy a zenei élet porondjára lépett a Napoleon Boulevard. Jópofa társaság kinézetre is, ráadásul dallamos, izgalmas muzsikát játszanak. Az első leveleket akkor vitte ki címükre a posta, amikor megnyerték a siófoki pop-fesztivált.

— Koncerteztünk mi már a pop-fesztivál előtt is, de az igazi népszerűséget Siófok hozta meg a számunkra. Garmadával jöttek a levelek, nem is tudtuk mindegyiket elolvasni — meséli Cziglán István, a zenekar gitárosa.

— No igen, gondolom az első díj . . .

— Nem az volt a fontos! Hanem hogy megjelentünk a képernyőn, megjelentünk a tévében. A tévé óriási hatalom, s az emberek többsége azt hiszi, hogy aki megjelenik a képernyőn, az feltétlenül fontos és tehetséges személy, olyan, akiért akár rajongani is lehet.

— Hány levelet kaptok hetenként?

— Százat, kétszázat. Többségében autogramot kérnek, ismerkedni akarnak, szerelmi ajánlatokat tesznek. De sok tini kér tőlünk tanácsokat is, s néhány ilyen küldemény nagyon meg tudja ülni az ember lelkét. Sorsfordulók, életbe vágó kérdések . . . Néha napokig rágom magam a válaszon.

— No és a telefonok?

— Zavarnak az éjszakai hívások, de sohasem húzom ki a telefont, nem teszem le a kagylót. Egyszer egy lánnyal este tíztől hajnali háromig beszélgettem.

— Szóval elviseled a rajongást?

— Elviselem?! Örülök neki! A telefonok, a levelek azt jelentik, hogy amit csinálok, az fontos valakiknek, s ezáltal én is fontos vagyok nekik, s érzem, hogy a zene valamiféle közösséggé kovácsol bennünket.

BÚJJUNK ÁLRUHÁBA?

A kezdő színész, a kezdő zenekar vagy énekes, a kezdő sportoló aligha tehet meg, hogy visszautasítsa, lenézze az iránta megnyilvánuló rajongást. Ez túl nagy luxus, mi több, túl kockázatos dolog lenne. Ígéretesen induló pályafutások törhetnek így ketté. De a tapasztalt zenész, színész is tudja: százszor inkább a háború a kritikusokkal, mint egyszer szembefordulni a közönséggel. Bubik István talán ma az egyik legkörülrajongottabb ember hazánkban. Nem a múlt héten kezdte a pályát, de már évek óta megőriz minden egyes rajongói levelet, amit reggelenként a postaládájában talál. Főleg kamaszlányok írnak neki, s főleg a televízióban bemutatott filmjei, vagy az olyan sorozat után indul meg a levéldömping, mint a Nyolc évszak volt.

— Kezdjük azzal: nekem önbizalmat ad, ha megismernek az utcán, ha megszólítanak — magyarázza a Nemzeti Színház művésze. — Néha iszonyatosan rossz hangulatban vagyok, de olyankor is rámosolygok ezekre az emberekre, s ez a mosoly egyáltalán nem hazugság a részemről.

— Biztosan vannak olyanok, akik ezért tolakodóban közelednek.

— Igen, előfordul, hogy valaki a szerepem révén kerül közel hozzám. Mondjuk hasonlít az élete annak a figurának az életéhez, akit én játszottam. Meg akarja osztani velem a gondjait, például, hogy elhagyta a feleségét, vagy valami hasonló dologgal jön, s azt hiszi, nekem kutya kötelességem beszélgetni vele egy egész napon át. Ez zavar, s zavar az is, ha beleavatkoznak a magánéletembe, tanácsokat adnak. Persze az olyan pletykák alapján, amelyek itt keringenek a városban az emberrel kapcsolatban. Egyébként a népszerűség, a rajongás, hogy leveleket kapsz, megszólítanak az utcán, a pályához tartozik. Aki színészetre adja a fejét, az mondjon le a magányról, vagy ha már annyira vágyik rá, akkor bújjon néha álruhába!

MITŐL FÉL LINDA?
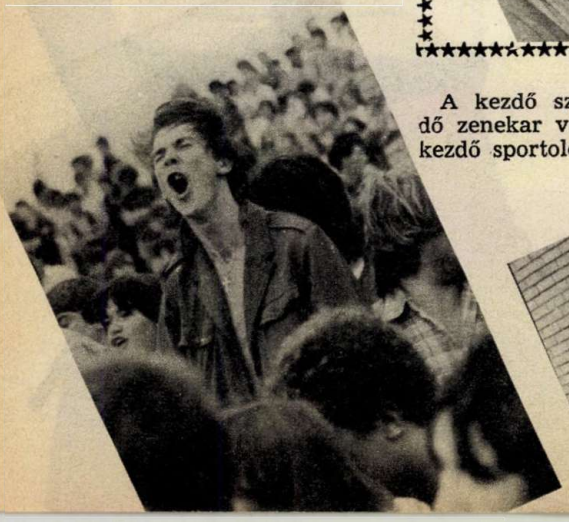
A telefonszám titkosítása nem jelent biztos védelmet. Görbe Nóráéknál is gyakran csöng a készülék, és sokszor nem is valamelyik ismerős vagy barát hallózik a vonal másik végén.